

VAASAN YLIOPISTO

Filosofinen tiedekunta

Kieliasiantuntijuus erikoistuneessa yhteiskunnassa -maisteriohjelma

Heidi Borgmästars

Ruotsinkieliset lukiolaiset ja suomen kielen predikatiivin hallinta

A-oppimäärän ja B-oppimäärän vertailu

Pro gradu -tutkielma (suomi toisena kotimaisena kielenä)

Vaasa 2017

SISÄLLYS

KUVIOT	2
TAULUKOT	2
TIIVISTELMÄ	5
1 JOHDANTO	7
1.1 Tavoite	8
1.2 Aineisto	10
1.3 Kohderyhmä	11
1.4 Menetelmä	11
2 NÄKÖKULMIA SUOMEN KIELEN OPPIMISEEN JA OPETTAMISEEN	19
2.1 Yleisesti suomen kielen oppimisesta ja opettamisesta	19
2.2 Suomen kieli lukion oppiaineena	23
2.3 A-oppimäärä ja B-oppimäärä opetussuunnitelmassa	25
2.4 Aiempaa tutkimusta predikatiivin hallinnasta	27
3 SUOMEN KIELEN SYNTAKSISTA JA PREDIKATIIVISTA	29
3.1 Yleistä predikatiivista	29
3.2 Predikatiivin sijamuodon valinta	30
3.3 Predikatiivi on partitiivissa	31
3.4 Predikatiivi on nominatiivissa	33
4 LUKIOLAISET JA PREDIKATIIVIN SIJAMUODON VALINTA	35
4.1 Partitiivipredikatiivi	41
4.1.1 Tulokset predikatiivikategorioissa 1–2	42
4.1.2 Tulokset predikatiivikategorioissa 3–5	50
4.1.3 Yhteenvedo partitiivipredikatiivin hallinnasta	65
4.2 Nominatiivipredikatiivi	68

4.2.1 Tulokset predikatiivikategoriassa 6	70
4.2.2 Tulokset predikatiivikategoriassa 7	74
4.2.3 Yhteenveto nominatiivipredikatiivin hallinnasta	81
4.3 Prediktiivitestin tulokset suhteessa suomen kielen todistusarvosanoihin	83
5 POHDINTA	86
LÄHTEET	93
LIITE	97
KUVIOT	
Kuvio 1. Todistusarvosanojen keskiarvo suomen kielessä lukioissa 1–3	13
Kuvio 2. Suomen kielen ylioppilaskokeen suorittaminen	14
Kuvio 3. Suomen kielen oppimäärä ylioppilaskokeessa	15
Kuvio 4. Suomen kielen osaamisen tärkeys tulevaisuuden kannalta	16
Kuvio 5. Suomen kielen A- ja B-oppimäärän ylioppilaskokeeseen ilmoittautuneet yhteensä vuosina 2007–2016	24
Kuvio 6. Tulosjakaumat lukiossa 1, koko predikatiivitesti	35
Kuvio 7. Tulosjakaumat lukiossa 2, koko predikatiivitesti	36
Kuvio 8. Tulosjakauma lukiossa 3, koko predikatiivitesti	36
Kuvio 9. Tulosjakauma koko A- ja B-oppimäärissä, koko predikatiivitesti	37
Kuvio 10. Tulosjakauma predikatiivikategorioittain A- ja B-oppimäärissä	38
Kuvio 11. Tulosjakauma, predikatiivikategoriat 1–5	41
Kuvio 12. Tulosjakauma, predikatiivikategoriat 6–7	69
Kuvio 13. Suomen kielen todistusarvosanojen keskiarvojen ja predikatiivitestin tulosten suhde	84
TAULUKOT	
Taulukko 1. Tutkimuksen päätavoite ja osatavoite	9
Taulukko 2. Tutkimuksen kohderyhmä	12
Taulukko 3. A- ja B-oppimäärän tavoitetasot opetussuunnitelmassa	26

Taulukko 4. Predikatiivikategoriat 1–5	33
Taulukko 5. Predikatiivikategoriat 6–7	34
Taulukko 6. Perusteluiden määrän jakautuminen opiskelijoiden kesken eri oppimäärissä ja lukioissa	40
Taulukko 7. Tulosjakauma tehtävässä 6, inklusiivinen predikatiivi	43
Taulukko 8. Perustelut tehtävälle 6, oikea sijamuoto	43
Taulukko 9. Perustelut tehtävälle 6, väärä sijamuoto	44
Taulukko 10. Tulosjakauma tehtävässä 2, subjekti on ainesana	45
Taulukko 11. Perustelut tehtävälle 2, oikea sijamuoto	46
Taulukko 12. Perustelut tehtävälle 2, väärä sijamuoto	46
Taulukko 13. Tulosjakauma tehtävässä 20, subjekti on ainesana	48
Taulukko 14. Perustelut tehtävälle 20, oikea sijamuoto	48
Taulukko 15. Perustelut tehtävälle 20, väärä sijamuoto	50
Taulukko 16. Tulosjakauma tehtävässä 3, subjekti on abstraktisana	51
Taulukko 17. Perustelut tehtävälle 3, oikea sijamuoto	51
Taulukko 18. Perustelut tehtävälle 3, väärä sijamuoto	52
Taulukko 19. Tulosjakauma tehtävässä 8, subjekti on abstraktisana	53
Taulukko 20. Perustelut tehtävälle 8, oikea sijamuoto	54
Taulukko 21. Perustelut tehtävälle 8, väärä sijamuoto	55
Taulukko 22. Tulosjakauma tehtävässä 4, subjekti on monikollinen sana	55
Taulukko 23. Perustelut tehtävälle 4, oikea sijamuoto	56
Taulukko 24. Perustelut tehtävälle 4, väärä sijamuoto	57
Taulukko 25. Tulosjakauma tehtävässä 10, subjekti on monikollinen sana	58
Taulukko 26. Perustelut tehtävälle 10, oikea sijamuoto	58
Taulukko 27. Perustelut tehtävälle 10, väärä sijamuoto	59
Taulukko 28. Tulosjakauma tehtävässä 16, subjekti on lukusanailmaus	60
Taulukko 29. Perustelut tehtävälle 16, oikea sijamuoto	61
Taulukko 30. Perustelut tehtävälle 16, väärä sijamuoto	62
Taulukko 31. Tulosjakauma tehtävässä 12, subjekti on lukusanailmaus	62
Taulukko 32. Perustelut tehtävälle 12, oikea sijamuoto	63
Taulukko 33. Perustelut tehtävälle 12, väärä sijamuoto	64
Taulukko 34. Tulosjakauma tehtävässä 11, subjekti on yksikössä oleva	70

konkreettinen sana	
Taulukko 35. Perustelut tehtävälle 11, oikea sijamuoto	70
Taulukko 36. Perustelut tehtävälle 11, väärä sijamuoto	71
Taulukko 37. Tulosjakauma tehtävässä 1, subjekti on yksikössä oleva	72
konkreettinen sana	
Taulukko 38. Perustelut tehtävälle 1, oikea sijamuoto	72
Taulukko 39. Perustelut tehtävälle 1, väärä sijamuoto	74
Taulukko 40. Tulosjakauma tehtävässä 7, subjekti on pluratiivi	75
Taulukko 41. Perustelut tehtävälle 7, oikea sijamuoto	75
Taulukko 42. Perustelut tehtävälle 7, väärä sijamuoto	76
Taulukko 43. Tulosjakauma tehtävässä 13, subjekti on pluratiivi	78
Taulukko 44. Perustelut tehtävälle 13, oikea sijamuoto	78
Taulukko 45. Perustelut tehtävälle 13, väärä sijamuoto	80

VAASAN YLIOPISTO**Filosofinen tiedekunta**

Tekijä:	Heidi Borgmästars
Pro gradu -tutkielma:	Ruotsinkieliset lukiolaiset ja suomen kielen predikatiivin hallinta. A-oppimäärän ja B-oppimäärän vertailu
Tutkinto:	Filosofian maisteri
Koulutusohjelma:	Kieliasiantuntijuus erikoistuneessa yhteiskunnassa
Oppiaine:	Suomi toisena kotimaisena kielenä
Valmistumisvuosi:	2017
Työn ohjaaja:	Karita Mård-Miettinen ja Gun-Viol Vik

TIIVISTELMÄ:

Syftet med den här pro gradu -avhandlingen är att undersöka hur svenskspråkiga gymnasieelever behärskar användningen av finskans predikativ (predikatsfyllnad). Med hjälp av ett predikativtest som består av flervalsuppgifter som gymnasieeleverna genomfört har jag undersökt 7 kategorier i vilka predikativets kasus är i partitiv i 5 kategorier och i nominativ i 2 kategorier. Sammanlagt 74 gymnasieelever har deltagit i undersökningen. Gymnasieeleverna studerar enligt A-lärokursen eller B-lärokursen i finska. Predikativtestet baserar sig på Rune Ingos (2000) och Leila Whites (2006) teori om predikativ i finska. Resultatet i predikativtestet visar att gymnasieeleverna valt rätt kasus åt predikativet i 67 % av uppgifterna. Gymnasieeleverna presterade bäst i kategori 6, där predikativet står i nominativ p.g.a. att subjektet är ett konkret ord i singularis. Kategori 7, där predikativets kasus är nominativ p.g.a. att subjektet är ett plurale tantum -ord visade sig däremot vara den svåraste kategorin. Gymnasieeleverna valde rätt kasus åt predikativet i 49 % av uppgifterna i kategori 7.

Skillnaden i resultatet mellan de som studerar enligt A-lärokursen och B-lärokursen i finska är 6 procentenheter. Dock är skillnaderna i resultaten mellan de olika lärokurserna större i specifika kategorier. Skillnaden mellan A- och B-lärokursen är störst i kategori 4, där predikativet står i partitiv p.g.a. att subjektet står i pluralis. Gymnasieeleverna som studerar enligt A-lärokursen presterade 15 procentenheter bättre i kategori 4 än gymnasieeleverna som studerar enligt B-lärokursen. Gymnasieeleverna har även fått motivera sina svar. Motiveringarna visar att en del av gymnasieeleverna använt sig utav objektsregler istället för predikativregler. Gymnasieeleverna har också motiverat sina svar med bestämd eller obestämd form. Eftersom att man i finskan inte uttrycker bestämdhet på samma sätt som i svenskan, är det inte väsentligt med tanke på predikativets kasus. Man kan också konstatera att gymnasieeleverna inte alltid är medvetna om vilken innebörd nominativ och partitiv har.

AVAINSANAT: predikatiivi, nominatiivi, partitiivi, suomi toisena kotimaisena kielenä, A-oppimäärä, B-oppimäärä,

1 JOHDANTO

Tämän tutkimuksen tehtävänä on selvittää, miten ruotsinkieliset lukiolaiset hallitsevat predikatiivin sijamuodon valinnan suomen kielessä. Lukiossa voi opiskella suomea joko pitkän A-oppimäärän, keskipitkän B-oppimäärän tai äidinkielenomaisen oppimäärän mukaan. Kaikissa lukioissa ei kuitenkaan ole mahdollista opiskella keskipitkän B-oppimäärän mukaan, jolloin opiskelijoiden on valittava pitkä A-oppimäärä. Viime vuosina B-oppimäärä on kuitenkin yleistynyt lukioissa, ja keskustelu suomen kielen eri oppimääristä on ajankohtainen myös mediassa. YLE uutisoi vuonna 2013, että B-oppimäärän opetukselle on lisätarvetta, vuonna 2014 YLE:n artikkelissa todettiin puolestaan, että A-oppimäärän ylioppilaskoe suomen kielessä ei houkuttele opiskelijoita. Keskustelu suomen kielen opiskelusta on jatkunut ja vaikuttaa edelleen jatkuvan. Hufvudstadsbladet julkaisi vuonna 2016 artikkelin, jonka mukaan B-oppimäärän ylioppilaskoe suomen kielessä on suosittu (YLE 2013, 2014 ja Hufvudstadsbladet 2016).

Aiemmissä tutkimuksissa on usein tutkittu A-oppimäärän ja äidinkielenomaisen oppimäärän mukaan opiskelevia, B-oppimäärän mukaan opiskelevia ei sen sijaan ole tutkittu laajemmin. Tämän takia vertaan tutkimuksessani opiskelijoita, jotka opiskelevat A-oppimäärän tai B-oppimäärän mukaan. Vaikka kaikissa lukioissa ei voi valita B-oppimäärää, opiskelijat voivat kuitenkin suorittaa suomen kielen B-oppimäärän mukaan ylioppilaskirjoituksissa. Opiskelijat voivat myös kokonaan jättää kirjoittamatta suomen kielen ylioppilaskokeen.

Tutkimuksen aineisto on kerätty kolmesta lukiosta, jotka sijaitsevat Pohjanmaalla. Kahdessa tutkimassani lukiossa opiskelijat voivat valita joko A-oppimäärän tai B-oppimäärän. Yhdessä lukiossa opiskelijat eivät voi valita B-oppimäärää, joten heidän on opiskeltava A-oppimäärän mukaan. Tutkimusta varten olen laatinut predikatiivitestin (ks. liite), jonka avulla selvitän, miten hyvin opiskelijat hallitsevat predikatiivin sijamuodon valinnan. Analysoin myös opiskelijoiden kirjoittamia perusteluita predikatiivin sijamuodon valinnalle. Vaikka opiskelijoiden perustelut eivät aina olisikaan kielioppisääntöjen mukaisia, saa niistä mielenkiintoista tietoa siitä, miten opiskelijat soveltavat oppimiaan sääntöjä. Predikatiivitesti sisältää myös yleisen kyselyosan, jossa selvitän muun muassa

mitä suomen kielen todistusarvosanoja opiskelijat yleensä saavat, aikovatko he suorittaa suomen kielen ylioppilaskokeen ja kuinka tärkeänä he pitävät suomen kielen osaamista tulevaisuuden kannalta.

Tutkimuksessa tarkastelen predikatiivia, joka on lauseenjäsen, jonka avulla kerrotaan esimerkiksi millaista jokin on, mikä jokin on tai kenen jokin on (White 2006: 254). Predikatiivin sijamuotona on yleensä nominatiivi tai partitiivi (Iso suomen kielioppi 2008). Valitsin tutkimuskohteeksi predikatiivin, koska lauseenjäsenistä objektia ja subjektia on tutkittu laajasti, predikatiivia ei sen sijaan ole tutkittu samassa mittakaavassa.

Huumo (2007: 3) esittää, että predikatiivin sija vaihtelee suomen kielessä nominatiivin ja partitiivin välillä suurin piirtein samalla tavalla kuin objektin sija vaihtelee transitiivilauseessa ja subjektin sija eksistentiaalilauseessa. Huumon (2007: 3) mukaan objektin ja subjektin sijoihin liittyvät ilmiöt ovat kiistattomasti fennistiikan tutkituimpia ilmiöitä, predikatiivin sijan vaihtelua on puolestaan tutkittu vähemmän.

Koska kaikki opiskelijat suorittavat saman predikatiivitestin, mutta opiskelevat eri oppimääriä, on kiinnostavaa nähdä mitä eroja oppimäärien välillä on havaittavissa. Erot voivat kertoa jotain eri oppimäärien vahvuuksista mutta myös heikkouksista. Mahdollisesti tulokset voivat paljastaa, mikäli opetuksessa olisi hyvä kiinnittää huomiota johonkin erityiseen asiaan.

1.1 Tavoite

Kuten johdannosta jo ilmenee, tutkimukseni tavoitteena on selvittää, miten ruotsinkieliset lukiolaiset hallitsevat predikatiivin sijamuodon valinnan suomen kielessä. Tavoitteena on myös tutkia mitä eroja ja yhtäläisyyksiä eri oppimäärien välillä on, kun tarkastellaan predikatiivitestin tuloksia, mutta myös kun analysoidaan lukiolaisten vastauksia suomen kielen opiskeluun liittyen. Jaottelen tutkimuksen tavoitteet päätavoitteeseen ja osatavoitteeseen. Tutkimuksen päätavoitteena ja osatavoitteena on vastata seuraaviin tutkimuskysymyksiin:

Taulukko 1. Tutkimuksen päätavoite ja osatavoite

Tavoite	Tutkimuskysymys
Päätavoite	Kuinka hyvin ruotsinkieliset lukiolaiset hallitsevat suomen kielen predikatiivin sijamuodon valinnan?
Osatavoite	Miten A-oppimäärän opiskelijat ja vastaavasti B-oppimäärän opiskelijat hallitsevat predikatiivin sijamuodon valinnan?

Tutkimuksen päätavoitteena on siis selvittää, kuinka hyvin lukion toisen vuoden opiskeelijat osaavat valita predikatiiville oikean sijamuodon, toisin sanoen valita partitiivin ja nominatiivin välillä. Osatavoite liittyy predikatiivitestin tuloksiin A-oppimäärässä ja B-oppimäärässä. Vertaan A-oppimäärän mukaan opiskelevia ja B-oppimäärän mukaan opiskelevia keskenään. Opiskelijat, jotka opiskelevat lukioissa, joissa on mahdollista valita A-oppimäärän ja B-oppimäärän välillä, ovat muodostaneet kaksi eri ryhmää. Tutkimuksessa ei ole selvitetty millä perusteella opiskelijat ovat valinneet oppimäärän. Olennaista on sen sijaan se, että vaatimustaso on korkeampi A-oppimäärässä kuin B-oppimäärässä (ks. luku 2.3).

Opiskelijat, jotka ovat pelkästään voineet valita A-oppimäärän ovat muodostaneet yhden ryhmän. Mikäli heidänkin olisi mahdollista valita A-oppimäärän ja B-oppimäärän välillä, osa opiskelijoista valitsisi todennäköisesti vaativamman A-oppimäärän, osa vähemmän vaativan B-oppimäärän. Koska he eivät ole voineet tätä valintaa tehdä, he muodostavat ryhmän, jossa voi olla suurempi hajonta osaamisessa verrattuna ryhmiin, joissa osa opiskelee A-oppimäärän mukaan ja osa B-oppimäärän mukaan. Sen lisäksi, että vertaan koko A-oppimäärää ja B-oppimäärää keskenään, vertaan myös sitä ryhmää, jossa kaikkien on valittava A-oppimäärä muihin ryhmiin.

Hirsijärvi, Remes ja Sajavaara (2013: 137) huomauttavat, että tutkimuksella on oltava tarkoitus, joka voi olla kartoittava, selittävä, ennustava tai kuvaileva. Hirsijärvi ym. (2013: 138) täydentävät, että yhteen tutkimukseen voi sisältyä useampi kuin yksi tarkoitus. Voidaan todeta, että tutkimukseni on luonteeltaan sekä kartoittava että kuvaileva.

Hirsijärven ym. (2013: 138) mukaan kartoittavassa tutkimuksessa tavoitteena on selvittää mitä tapahtuu, etsiä uusia näkökulmia, löytää uusia ilmiöitä ja selvittää vähän tunnettuja ilmiöitä. Nämä asiat ilmenevät tutkimuksessani siten, että selvitän miten lukiolaiset suoriutuvat predikatiivitestistä, tutkin miten tulokset jakautuvat eri oppimäärien välillä ja tarkastelen, mitä A-oppimäärän mukaan ja B-oppimäärän mukaan opiskelevista voidaan todeta suomen kielen opiskeluun liittyen. Koska B-oppimäärää ei ole aiemmin paljon tutkittu, voidaan myös löytää uusia ilmiöitä.

Hirsijärvi ym. (2013: 139) toteavat, että kuvailevassa tutkimuksessa etsitään tarkkoja kuvauksia henkilöistä tai tapahtumista. Tutkimuksessani kuvaan lukiolaisten kieliopillista osaamista. Keskiössä ei ole yksittäinen lukiolainen vaan lukiolaiset yleisellä tasolla. Tulevana suomen kielen opettajana haluan tietää, miten osaaminen näkyy eri oppimäärissä. Tutkielmani tuo toivottavasti uusia näkökulmia suomen kielen opiskeluun lukiossa.

1.2 Aineisto

Tutkimuksen aineisto koostuu 74:stä predikatiivitestistä, jonka lukiolaiset ovat suorittaneet kolmessa lukiossa. Aineisto on kerätty syyslukukaudella 2016. Predikatiivitestin avulla tutkin, miten hyvin lukiolaiset hallitsevat predikatiivin sijamuodon valinnan.

Tutkimusta varten laadittu predikatiivitesti perustuu Rune Ingon (2000) ja Leila Whiten (2006) teoriaan suomen kielen syntaksista ja predikatiivista. Predikatiivitesti koostuu 21 monivalintatehtävästä (ks. liite). Monivalintatehtävissä lukiolaisten on valittava predikatiiville oikea sijamuoto annetuista vaihtoehdoista. Vaihtoehdot ovat nominatiivi ja partitiivi. Monivalintatehtävät perustuvat seitsemään predikatiivikategoriaan, joita käsitellen luvussa 3. Olen tarkoituksella valinnut sellaisia predikatiivikategorioita, joita käsitellään lukiolaisten kurssikirjallisuudessa, jotta monivalintatehtävät vastaisivat lukiolaisten tasoa mahdollisimman hyvin.

Jokaisesta predikatiivikategoriasta on kolme monivalintatehtävää. Predikatiivitestin on suunniteltu siten, että kolme peräkkäistä tehtävää ei ole samasta predikatiivikategoriasta. Predikatiivitestin tulosten analysointia varten tehtävät on järjestetty systemaattisesti predikatiivikategorioiden.

Predikatiivitestissä lukiolaisten on myös pyrittävä perustelemaan vastauksensa. Vastausten perustelut voivat osoittaa, hallitsevatko lukiolaiset predikatiivin sijamuodon valintaan liittyvät säännöt. Olen keväällä 2016 seminaarityössäni suorittanut pilottitutkimuksen, jossa tutkin miten ruotsinkieliset lukiolaiset hallitsevat predikatiivin sijamuodon käytön. Seminaarityön pilottitutkimus viittasi siihen, että osa lukiolaisista sovelsi tehtäviin objektisääntöjä. Vaikka perustelut eivät olisikaan kielioppisääntöjen mukaisia, ne antavat mielenkiintoista tietoa opiskelijoiden kielioppisääntöjen osaamisesta.

1.3 Kohderyhmä

Tutkimukseni kohderyhmä koostuu kolmen lukion suomen kielen A- ja B-oppimäärän opiskelijoista. Valli (2001: 102) toteaa, että aineiston kokoa on syytä pohtia tarkkaan. Hänen mukaansa ei ole olemassa mitään yksiselitteistä oikeaa kokoa joka tutkimukseen. Otannan kokoon vaikuttaa aina tutkimuksen kohteena oleva ilmiö. Toisin sanoen Valli toteaa, että otanta on tilannesidonnainen. Jos suorittaa tilastollista tutkimusta, on sitä parempi, mitä isompi otanta on. (Valli 2001: 102–103) Koska tutkin kolmea lukiota, enkä esimerkiksi vain yhtä lukiota, oletan tutkimukseni otannan olevan tarpeeksi laaja tämän tutkimuksen tarkoitukseen. Jos tutkisi vain yhtä lukiota, tuloksiin voisi vaikuttaa huomattavasti esimerkiksi se, miten predikatiivia on opetettu. Kun lukioita on kolme, saa luotettavamman kuvan siitä, miten lukiolaiset hallitsevat predikatiivin sijamuodon valinnan.

Kielellinen tausta ja suomen kielen oppimäärä

Laatimaani predikatiivitestiin liittyy myös yleinen kyselyosa, jonka avulla selvitan kohderyhmäni kielellistä taustaa ja suomen kielen opiskelua (ks. liite). Olen rajannut

kohderyhmän siten, että se koostuu opiskelijoista, jotka ilmoittivat kyselyssä äidinkielekseen ruotsin.

Kuten aiemmin totesin, kaikki lukiot eivät tarjoa suomen kielen B-oppimäärää. Kahdessa tutkimassani lukiossa on mahdollista opiskella A-oppimäärän tai B-oppimäärän mukaan, yhdessä lukiossa opiskelijat voivat opiskella vain A-oppimäärän mukaan. Tutkittavia luokkia on yhteensä viisi. Tutkimuksen pääpaino ei ole lukioden vertaamisessa, vaan A-oppimäärän ja B-oppimäärän vertaamisessa toisiinsa. Siitä syystä tutkimuksessa ei mainita lukioden nimiä. Lukiot sijaitsevat Pohjanmaalla. Tarkemmat tiedot tutkimuksen kohderyhmästä ilmenevät taulukosta 2 alla.

Taulukko 2. Tutkimuksen kohderyhmä

Lukio	A-oppimäärän opiskelijat	B-oppimäärän opiskelijat
Lukio 1	22	11
Lukio 2	18	12
Lukio 3	11	-
Yhteensä opiskelijoita	51	23
Koko aineisto	74	

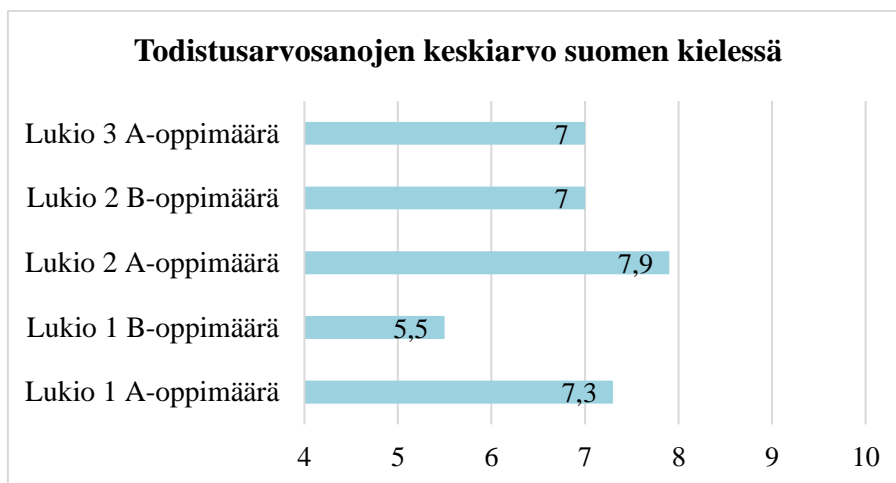
Tutkimuksessani käytän lukioista seuraavia lyhenteitä: lukio 1, lukio 2 ja lukio 3. Lyhenteet lukio 1 ja lukio 2 tarkoittavat lukioita, joissa opiskelijat voivat opiskella A-oppimäärän tai B-oppimäärän mukaan. Lyhenteellä lukio 3 viitataan lukioon, jossa opiskelijat voivat opiskella pelkästään A-oppimäärän mukaan.

Vaikka B-oppimäärän suosio on kasvanut, enemmistö lukiolaisista opiskelee edelleen A-oppimäärän mukaan. Sama pätee myös tutkimukseen osallistuviin lukiolaisiin, joista suurin osa opiskelee A-oppimäärän mukaan, pieni osa puolestaan B-oppimäärän mukaan. Lisäksi yhdessä lukiossa opiskelijat eivät voi valita B-oppimäärää, jonka vuoksi kaikki opiskelevat A-oppimäärän mukaan. Vaikka tutkimuksen tulokset eivät ehkä ole

yleistettävissä siitä syystä, että oppimäärät ovat erisuuruisia, predikatiivitestin tulokset paljastavat miten A-oppimäärän opiskelijat ja vastaavasti B-oppimäärän opiskelijat hallitsevat predikatiivin sijamuodon valinnan näissä lukioissa. Tavoitteena on siis antaa kuva, joka vastaa todellista tilannetta. Seuraavaksi esitän yleisen kyselyosan keskeiset tulokset.

Todistusarvosanojen keskiarvo suomen kielessä

Yleisessä kyselyosassa opiskelijat saivat myös ilmoittaa, mitä todistusarvosanoja he yleensä saavat suomen kielessä (ks. liite). Jos opiskelija on valinnut useamman todistusarvosanan, olen laskenut opiskelijalle keskiarvon. Kuvio 1 esittää suomen kielen todistusarvosanojen keskiarvot lukioissa 1–3 A- ja B-oppimäärässä.

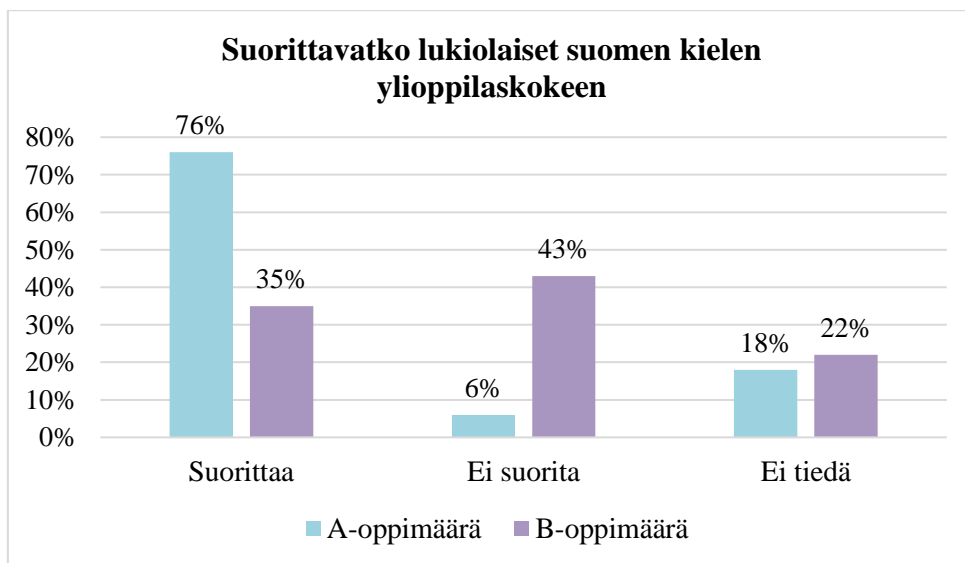
Kuvio 1. Todistusarvosanojen keskiarvo suomen kielessä lukioissa 1–3

Kuvio 1 osoittaa, että lukion 2 A-oppimäärän opiskelijoilla on korkein todistusarvosanojen keskiarvo suomen kielessä eli 7,9. Seuraavaksi korkein keskiarvo on lukion 1 A-oppimäärän opiskelijoilla eli 7,3. Todistusarvosanojen keskiarvo on 7 sekä lukion 3 A-oppimäärän ryhmässä, että lukion 2 B-oppimäärän ryhmässä. Lukion 1 B-oppimäärän opiskelijoiden keskiarvo on 5,5. Kuvioista 1 paljastuu, että todistusarvosanojen keskiarvot ovat lähellä arvosanaa 7, lukuun ottamatta lukion 1 B-oppimäärän keskiarvoa, joka on

hieman matalampi. Tämä osoittaa, että A-oppimäärän opiskelijat ovat suurin piirtein samalla tasolla ainakin todistusarvosanojen keskiarvojen perusteella. B-oppimäärän opiskelijoiden todistusarvosanojen keskiarvot poikkeavat puolitoista arvosanaa toisistaan lukioissa 1 ja 2, jonka vuoksi he voivat mahdollisesti olla hieman eri tasolla todistusarvosanojen keskiarvojen perusteella. Luvussa 4.3 tarkastelen suomen kielen todistusarvosanoja suhteessa predikatiivitestin tuloksiin.

Suomen kielen ylioppilaskoe

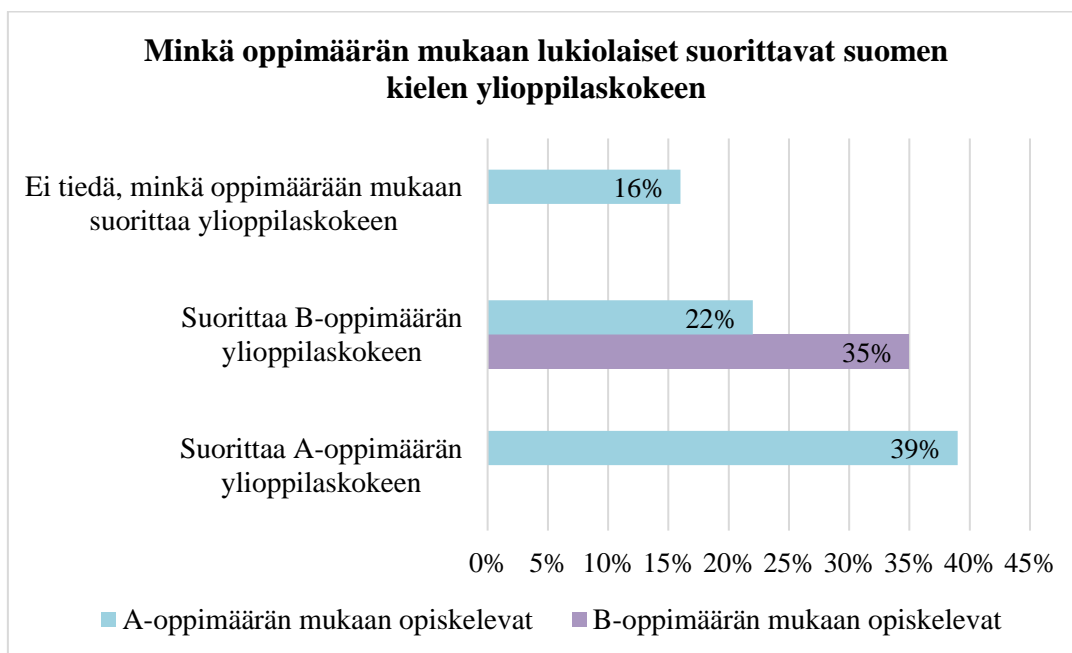
Yleisessä kyselyosassa lukiolaiset saivat myös kertoa, aikovatko he suorittaa suomen kielen ylioppilaskokeen (ks. liite). Kuvio 2 esittää lukiolaisten vastaukset kysymykseen ylioppilaskirjoituksista.

Kuvio 2. Suomen kielen ylioppilaskokeen suorittaminen

Kuviosta 2 näkee selkeästi, että useampi A-oppimäärän mukaan opiskeleva kuin B-oppimäärän mukaan opiskeleva aikoo suorittaa suomen kielen ylioppilaskokeen. Yhteensä 76 % (n= 39) A-oppimäärän mukaan opiskelevista ja 35 % (n=8) B-oppimäärän mukaan opiskelevista aikoo siis suorittaa suomen kielen kokeen ylioppilaskirjoituksissa.

A-oppimäärän opiskelijoista 6 % (n=3) ei aio kirjoittaa suomen kielen ylioppilaskoetta lainkaan. B-oppimäärän opiskelijoista useampi jättää kokonaan kirjoittamatta suomen kielen kokeen verrattuna A-oppimäärään opiskelijoihin, eli tarkemmin sanottuna 43 % (n=10). A-oppimäärän opiskelijoista 18 % (n=9) ja B-oppimäärän opiskelijoista 22 % (n=5) ei tiedä, aikooko suorittaa suomen kielen ylioppilaskoetta. Kuviosta 3 selviää minkä oppimäärän mukaan lukiolaiset aikovat suorittaa suomen kielen ylioppilaskokeen.

Kuvio 3. Suomen kielen oppimäärä ylioppilaskokeessa

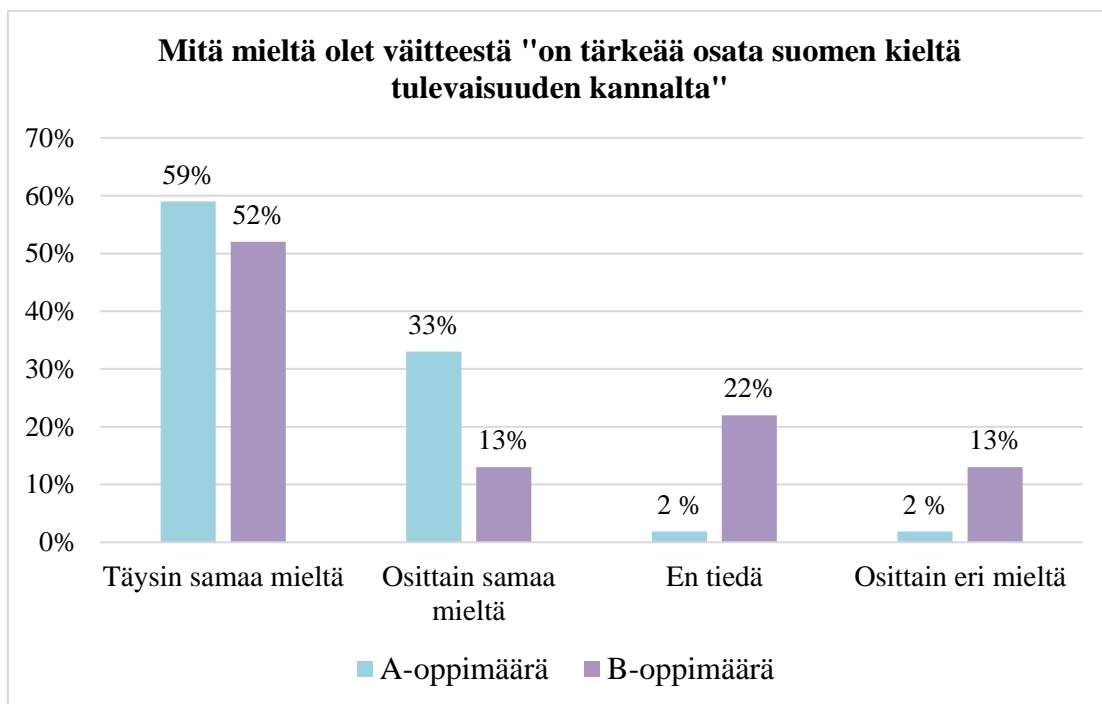
Kuviosta 3 paljastuu, että A-oppimäärän mukaan opiskelevista 39 % (n= 20) aikoo suorittaa A-oppimäärän mukaisen suomen kielen ylioppilaskokeen. On luonnollista, että B-oppimäärän mukaan opiskelevat suorittavat B-oppimäärää vastaavan ylioppilaskokeen, mutta esitän kuitenkin heidänkin vastaukset kuviossa 3. Suomen kielen B-oppimäärän mukaisen ylioppilaskokeen aikovat siis suorittaa 35 % (n=8) B-oppimäärän opiskelijoista ja 22 % (n=11) A-oppimäärän mukaan opiskelevista. Hieman yli viidesosa A-oppimäärän opiskelijoista aikoo siis suorittaa suomen kielen vähemmän vaativan B-oppimäärän ylioppilaskokeen, vaikka he ovat opiskelleet A-oppimäärän mukaan. Yhteensä 16 % (n= 8)

A-oppimäärän opiskelijoista ei tiedä, minkä oppimäärän mukaan he suorittavat suomen kielen ylioppilaskokeen.

Suomen kielen osaamisen tärkeys

Predikatiivitestin yleisessä kyselyosassa lukiolaisilta kysytään myös, mitä mieltä he ovat seuraavasta väitteestä: *On tärkeää osata suomen kieltä tulevaisuuden kannalta.* (Ks. liite.)

Kuvio 4 esittää, mitä lukiolaiset ovat vastanneet.

Kuvio 4. Suomen kielen osaamisen tärkeys tulevaisuuden kannalta

Kuvio 4 paljastaa, että A-oppimäärän mukaan opiskelevista 59 % (n=30) on täysin samaa mieltä. B-oppimäärän mukaan opiskelevista 52 % (n=12) on myös täysin samaa mieltä. A-oppimäärän opiskelijoista 33 % (n= 17) ja vastaavasti B-oppimäärän opiskelijoista 13 % (n=3) on osittain samaa mieltä. A-oppimäärän mukaan opiskelevista 2 % (n=1) valitsi vaihtoehdon ”en tiedä”. Saman vaihtoehdon valitsi 22 % (n=5) B-oppimäärän opiskelijoista. A-oppimäärän opiskelijoista 2 % (n=1) ja B-oppimäärän opiskelijoista 13

% (n=3) on osittain eri mieltä. Yksi opiskelija on jättänyt vastaamatta kysymykseen, ja yksi opiskelija on valinnut kaksi vaihtoehtoa, minkä vuoksi vastauksia on yhteensä 72 eikä 74. Hieman yli puolet lukiolaisista on siis täysin samaa mieltä siitä, että on tärkeää osata suomen kieltä tulevaisuuden kannalta.

1.4 Menetelmä

Tutkimus sisältää sekä kvantitatiivisen että kvalitatiivisen aspektin. Hirsijärvi ym. (2013: 136) toteavat, että kvantitatiivista ja kvalitatiivista tutkimusta voi käyttää toisiaan täydentävinä tutkimusmenetelminä. Koska tutkimuksen tavoitteena on selvittää, miten lukiolaiset hallitsevat predikatiivin sijamuodon valinnan, on kyettävä operationalisoimaan kyseinen ilmiö. Vilkka (2014: 36) esittää, että *operationalisoinnilla* tarkoitetaan teorian ja teoreettisten käsitteiden muuntamista mitattavaan muotoon. Operationalisointia varten rakennetaan yleensä mittari. Vilkka (2014: 140) selittää, että *mittari* on väline, jonka avulla saadaan määrällinen tieto. Mittarina voi Vilkan mukaan käyttää esimerkiksi kyselylomaketta. Tähän tarkoitukseen olen laatinut predikatiivitestin, jonka avulla tutkin, miten lukiolaiset hallitsevat predikatiivin sijamuodon valinnan suomen kielessä. Predikatiivitesti toimii siis tutkimuksen mittarina, jonka avulla saadaan määrällinen tieto.

Kvantitatiivisen tutkimuksen yhteydessä puhutaan usein muuttujista. *Muuttuja*-käsitettä voidaan kuvata monella eri tavalla, riippuen mistä näkökulmasta käsitettä tarkastellaan. Valli (2015: 157) määrittelee muuttujan asiaksi, jota mitataan, ja joka saa erilaisia kvantiteetteja (suureita). Sohlberg ja Sohlberg (2013: 133–134) selittävät, että muuttujilla tarkoitetaan erilaisia mitattavia ominaisuuksia. Vilkka (2014: 14) puolestaan toteaa, että muuttuja voi esimerkiksi olla jokin ominaisuus tai vaikkapa mielipide, joka koskee jotain henkilöä. Muuttuja on siis se asia, josta pyritään saamaan tietoa kvantitatiivisessa tutkimuksessa.

Tämän tutkimuksen muuttujia ovat predikatiivitehtävien vastaukset. Mittaan opiskelijoiden oikeita vastauksia ja virheitä, ja analysoin tuloksia eri predikatiivikategorioissa ja eri oppimäärissä. Sohlberg ja Sohlberg (2013: 110) tuovat esille, että

kvantitatiivisessa tutkimustraditiossa tavoitellaan selityksiä mitattavien muuttujien avulla. Tämä tarkoittaa tutkimuksessani sitä, että esimerkiksi kysymykseen *mikä predikatiivikategoria tuottaa vähiten ongelmia opiskelijoille*, saadaan vastaus tarkastelemalla muuttujia, eli opiskelijoiden oikeita vastauksia ja virheitä.

Hirsijärvi ym. (2013: 140) esittävät, että kvantitatiivisessa tutkimuksessa tutkimusaineiston on sovelluttava määrälliseen ja numeeriseen mittaamiseen. Hirsijärvi ym. (2013: 140) lisäävät, että tutkimusaineiston siirtäminen tilastollisesti käsiteltävään muotoon on ominaista kvantitatiiviselle tutkimukselle. Tuloksia voi kuvata esimerkiksi prosenttitaulukoiden ja kuvioiden avulla.

Tutkimukseni on laadultaan myös kvalitatiivinen. Hirsijärven ym. (2013: 161) mukaan kvalitatiivisen tutkimuksen tavoitteena on usein tosiasioiden löytäminen tai paljastaminen. Kvalitatiivisessa tutkimuksessa tavoitellaan tutkimuskohteen mahdollisimman kokonaisvaltaista tutkimista. Tutkin virheiden laatua, eli esimerkiksi minkä tyyppisiä virheitä lukiolaiset tekevät, mutta myös oikeiden vastausten laatua. Onko esimerkiksi jokin predikatiivikategoria helpompi kuin toinen? Tekevätkö lukiolaiset samanlaisia virheitä? Tehtävien perusteluja analysoin pääasiassa laadullisesti. Perustelut antavat syvällisemmän kuvan oikeista vastauksista ja virheistä. Niistä voi ilmetä, johtuvatko tietyt virheet esimerkiksi ruotsin kielen vaikutuksesta tai jonkin muun kuin predikatiivisäännön soveltamisesta.

2 NÄKÖKULMIA SUOMEN KIELEN OPPIMISEEN JA OPETTAMISEEN

Tutkimukseen osallistuneet lukiolaiset opiskelevat ruotsinkielissä lukioissa, minkä takia on syytä tarkastella suomen kieltä suhteessa ruotsin kieleen. Karlsson (2012: 15) esittää, että suomen kieli kuuluu suomalais-ugrilaiseen kielikuntaan, toisin kuin ruotsin kieli, joka kuuluu indoeurooppalaiseen kielikuntaan. Kieliä voidaan Lindgrenin (2010: 151) mukaan jaotella typologisesti synteettisiin kieliin ja analyyttisiin kieliin. Lindgren (2010: 151) esittää, että ruotsi ei ole puhtaasti synteettinen tai analyyttinen kieli. Ruotsin kielen analyttisyyttä edustaa esimerkiksi määräinen ja epämääräinen artikkeli (*en, ett*), synteettisyyttä puolestaan edustaa esimerkiksi substantiivien päätteet.

Ehrnebo (2008: 241) toteaa, että suomen kielen sanojen rakenne ja taivutus eroavat merkittävästi muista pohjoismaisista kielistä. Sanat ovat pitkiä, ja ne sisältävät paljon tietoa. Ehrnebo (2008: 243) selittää sen johtuvan siitä, että suomen kieli on suhteellisen synteettinen kieli. Synteettisille kielille on tunnusomaista, että sanoihin liitetään erilaisia affikseja eli päätteitä (Ingo 2002: 31). Ehrnebon (2008: 243) mukaan suomen kielessä on runsaasti johtimia, mikä myös osoittaa suomen kielen olevan synteettinen kieli. Johtimien avulla muodostetaan kokonaan uusia sanoja (Ingo: 2002: 32).

2.1 Yleisesti suomen kielen oppimisesta ja opettamisesta

Suomea toisena kotimaisena kielenä ja vieraana kielenä on tärkeää tutkia useasta syystä. Martin (1999: 157) esittää, että tutkimuksella pyritään kehittämään suomen kielen opetusta ja lisäämään tieteellistä tietoa kielen oppimisesta yleisellä tasolla. Martin (1999: 158) huomauttaa, että suomea äidinkielenä puhuvia kiinnostavat kielen poikkeukset, variaatiot ja erikoisuudet, tavalliset ilmiöt eivät sen sijaan saa paljon näkyvyyttä. Se johtuu Martinin (1999: 158) mukaan siitä, etteivät tavalliset ilmiöt yleisesti ottaen aiheuta ongelmia suomea äidinkielenä puhuville. Suomen kieltä toisena tai vieraana kielenä opiskeleva puolestaan kompastuu ensimmäiseksi juuri tavallisiin ilmiöihin. Siitä syystä

Martinin (1999: 158) mukaan suomea ulkomaalaisille opettava pystyy usein ensimmäisenä työvuotenaan vaivattomasti nimeämään kymmeniä asioita, joita ei juuri lainkaan ole tutkittu suomen kielen pitkän tutkimusperinteen aikana.

Martin (1999: 167) tuo esille, että suomen kielellä on vaikean kielen maine. Suomenkieliset näyttävät Martinin (1999: 159) mukaan osaavan taivuttaa sanoja ongelmitta, vaikka sanavartaloissa esiintyisikin paljon äännevaihteluita (esim. *vesi : veden*). Martin (1999: 159) toteaa kuitenkin, että suomenkielisetkään eivät aina suoriudu täydellisesti, kun heitä pyydetään taivuttamaan epätavallisempia sanoja. Suomen kielen opiskelijan olisi hyvä pitää tämä mielessä, kun hän turhautuu suomen kielen muoto-oppiin. Martin lisää, että jos suomea äidinkielenään puhuvat ja suomen kielen opiskelijat joutuisivat valitsemaan predikaatiiville oikean sijamuodon monimutkaisessa lauseessa, osa selviytyisi tehtävästä ongelmitta, osa ei. Vaikka suomen kielellä onkin vaikean kielen maine, vaikeus ei Martinin (1999: 167) mukaan ole absoluuttista: ”mikä on yhdelle vaikeaa, on toiselle helppoa”.

Karlsson (2012: 22) toteaa, että suomen kielen ääntämisessä, kieliopissa ja sanastossa on osa-alueita, jotka tuottavat suomen kielen opiskelijoille vaikeuksia. Karlssonin (2012: 23–24) mukaan suomen kielen sanojen hallitseminen vaatii työtä. Äännevaihtelut tekevät sanojen taivuttamisesta vaikeaa, mikä luonnollisesti vaikeuttaa suomen kieliopin hallitsemista. White (2006: 12) esittää, että suomen kieli on vaikea kieli, koska se on erilainen kieli. Se johtuu Whiten mukaan siitä, että suurin osa Euroopassa puhutuista kielistä ovat sukua toisilleen, koska ne kuuluvat indoeurooppalaisiin kieliin, toisin kuin suomen kieli, joka puolestaan kuuluu uralilaisiin kieliin, kuten jo aiemmin todettiin.

White (2006: 12) tähdentää, että suomen kielen rakenne eroaa merkittävästi indoeurooppalaisten kielten rakenteesta, vaikka suomen kieli onkin saanut paljon vaikutteita indoeurooppalaisista kielistä. Ingo (2000: 31) havainnollistaa eroa vertaamalla syntetttistä suomen kieltä ja analyyttisiä kieliä (esim. ruotsin kieltä). Esimerkiksi suomen kielen sanoihin liitettäviä päätteitä edustaa analyyttisissä kielissä kieliopilliset apusanat, kuten artikkelit ja prepositiot.

Keskeinen käsite suomen kielen opetukseen ja opiskeluun liittyen on kielioppi. Jokaisella lienee jonkinlainen käsitys siitä, mitä kieliopilla tarkoitetaan. Karlsson (2009: 21) huomauttaa kuitenkin, että käsite on monitulkintainen. Sillä voidaan tarkoittaa eri asioita, riippuen mistä näkökulmasta sitä tarkastellaan ja kuinka tarkasti käsite rajataan. Yksinkertaisesti voidaan todeta, että *kieliopilla* tarkoitetaan kielen järjestelmää ja rakennetta tai sen kuvausta (ks. esim. Kielitoimiston sanakirja ja Tieteen termipankki).

Karlsson (2009: 21) esittää, että kielioppi voidaan nähdä kahdella eri tavalla. Kieliopilla voidaan tarkoittaa yllä mainittua kielen rakennejärjestelmää, joka sisältää kielen normeja. Toinen mahdollinen tulkinta kieliopista on se kielioppi, jonka yksilö tiedostamattomasti sisäistää omaksuessaan ensikielensä. Tätä kielioppia voidaan Karlssonin (2009: 21) mukaan kutsua *mentaalikieliopiksi* tai *kieliopilliseksi kompetenssiksi*. Kielioppi, joka sisältää rakenteita ja normeja koostuu säännöistä. Karlsson lisää (2009: 22), että säännöt sisältävät teoreettisia käsitteitä, ja että niiden avulla kuvataan kielen käytön luonnollisia normeja. *Luonnollisella normilla* tarkoitetaan kielioppiin liittyvää ohjetta, joka enemmän tai vähemmän sitoo tiedostamatonta sosiaalista käyttäytymistä. Kielenkäytössä norminmukainen käyttäytyminen voidaan havaita säännöllisyytenä. (Karlsson 2009: 22)

Kysymys, johon jokaisen kielenopettajan luultavasti olisi hyvä varautua on miksi kielioppia on opiskeltava. Karlsson toteaa (2009: 22), että jos puhuu esimerkiksi englantia, on käyttäydyttävä normin mukaisesti. Normi sitoo kielenkäyttäjää, eikä kielenkäyttäjällä ole valinnanvaraa. Jos hän sanoo väärin vahingossa tai tahallaan, hän ei puhu korrektia kieltä. Normin rikkominen johtaisi Karlssonin (2009: 22) mukaan vähintään siihen, että vastaanottaja noteerai merkillisen ilmaisun ja tekisi siitä omat päätelmänsä.

Joku voi ehkä väittää, etteivät normit ohjaa puhekieltä. Karlsson (2009: 22) huomauttaa, että tämä on yleinen väärinkäsitys. Jopa puhekielellä on Karlssonin mukaan kielioppi. Ilman normeja ei olisi kielijärjestelmääkään, vaan alinomaa vaihteleva kaaos, jota ei olisi mahdollista käsittää. On tietenkin selvää, että puhekielen ja kirjoitetun kielen normit ja kieliopit eroavat toisistaan tietyissä kohdin esimerkiksi tilanteesta riippuen. Kummassakin tapauksessa on silti kyse normien mukaisesta käyttäytymisestä.

Alho ja Korhonen (2014) pohtivat suomen kielen kieliopin opetusta ja opiskelua. He vertaavat kielioppia palapeliin, joka vaikuttaa kaoottiselta konstruktiolta, jossa kuitenkin on sisäinen järjestys (2014: 1). Alhon ja Korhosen (2014: 1) mukaan koulussa ei yleensä luoda yhteyttä opettavien kielioppiasioiden välille, mikä voi tehdä opittavista asioista vaikeita. Opiskelijoille tulisi heidän mukaansa opettaa, että kielioppiasioiden välillä on yhteys, ja että kaikella on vaikutus johonkin asiaan. Alho ja Korhonen (2014: 1) korostavat kuitenkin, ettei opiskelijoille tulisi edes yrittää tarjota koko järjestelmää.

Kielioppia on Alhon ja Korhosen (2014: 1) mukaan opetettava ensisijaisesti käytännön hyötyä varten. Kieliopin avulla voidaan oppia tekemään kielellisiä valintoja, jotka sopivat kysymyksessä olevaan tilanteeseen. Toisin sanoen tilanne vaikuttaa ilmaisun valintaan, mikä on kieliopillisen ajattelun ydin. Yksi kieliopillinen muoto voi aiheuttaa erilaisen vaikutuksen kuin toinen muoto.

Nissilä, Martin, Vaarala & Kuukka (2006) korostavat, että suomen kielen rakenteen erinomainen hallinta on olennainen osa suomi toisena kielenä -opettajan ammattitaitoa. Ilman sitä ei pysty selittämään kieliopillisia asioita tai päättämään, miten asioita selittää. Suomen kielen rakenteen erinomainen hallinta on mielestäni yhtä tärkeää suomea toisena kotimaisena kielenä opettavillekin. Nissilä ym. (2006: 102) toteavat, että kieliopissa kyllä usein kuvataan suomen kielen erilaisia ilmiöitä, mutta niistä ei sen sijaan useinkaan löydy apua siihen, miten ilmiöt tulisi opiskelijoille selittää. Ongelmallista on Nissilän ym. (2006: 102) mukaan myös se, että kaikki kielioppiasiat selitetään periaatteessa samalla menetelmällä, esimerkiksi opettamalla sääntöjä.

Nissilä ym. (2006: 102) esittävät, että kielellisen ilmiön oppiminen voi tapahtua monella eri tavalla. Opiskelija voi esimerkiksi hahmottaa säännönmukaisuudet nähdystä tai kuullusta syötöksestä, tiedostamatta koko prosessia. Kielellisten ilmiöiden ominaisuudet voi myös oppia tietoisesti, esimerkiksi hyödyntämällä toisen ilmiön mallia. Opiskelija voi myös oppia kielellisen ilmiön ominaisuudet havaitsemalla tai opettelemalla yhden tai useamman säännön ja niiden sovellusalat. Ulkoa oppiminen on myös yksi tapa oppia kielellisiä ilmiöitä. Opiskelija voi opetella ulkoa esimerkiksi erilaisia muotoja tai säännön

poikkeuksia. Tutkimuksen predikatiivitestin tehtävien perustelut voivat paljastaa, perustuuko sijamuodon valinta esimerkiksi jonkin tietyn säännön soveltamiseen.

2.2 Suomen kieli lukion oppiaineena

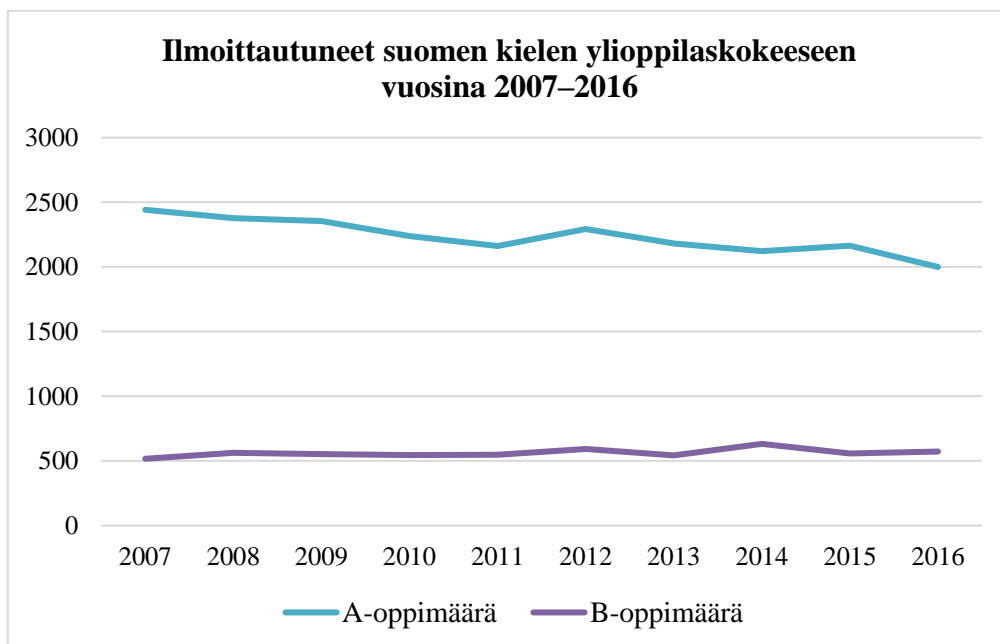
Opetushallitus on laatinut uudet opetussuunnitelman perusteet lukiokoulutusta varten, jotka otetaan käyttöön 1.8.2016 alkaen. Opetussuunnitelman perusteet otetaan käyttöön porrastetusti, ja niiden käyttöönotto etenee yksi vuosiluokka kerrallaan. (Opetushallitus 2016a) Opiskelijat, jotka ovat osallistuneet pro gradu -tutkielmani tutkimukseen opiskelevat toista vuotta lukiossa. He opiskelevat siis edellisen opetussuunnitelman mukaan, jonka perusteet on laadittu vuonna 2003. Siitä syystä tarkastelen oppiainetta *suomi toisena kotimaisena kielenä* aiemman opetussuunnitelman mukaan.

Jotta voidaan verrata A- ja B-oppimäärän mukaan opiskelevia keskenään, on tarkasteltava, miten oppimäärät eroavat toisistaan. (Oppimäärien sisällöllisistä eroista voi lukea luvussa 2.3.) Kuten olen aiemmin tuonut esille, kaikissa lukioissa ei ole mahdollista valita suomen kielen B-oppimäärää. Alun perin B-oppimäärä otettiin käyttöön Ahvenanmaalla vuonna 1987. Syy B-oppimäärän käyttöönottoon oli se, että suomen kieli aiheutti ongelmia lukiolaisille Ahvenanmaalla. B-oppimäärän avulla haluttiin laskea suomen kielen vaatimustasoa. (Opetushallitus 2007: 42)

Opetushallituksen teettämän tilannekatsauksen mukaan (Opetushallitus 2007: 103) voi syntyä ongelmia, mikäli opiskelijat, jotka kirjoittavat suomen kielen B-oppimäärän ylioppilaskokeen alkavat vaatia myös B-oppimäärää noudattavaa opetusta. Vuoden 2007 tilannekatsauksesta ilmenee, että B-oppimäärä esiintyi vain muutamien lukioiden opetussuunnitelmissa. Opetushallituksen tilannekatsauksessa (Opetushallitus 2007: 123) ehdotetaan, että tulisi selvittää B-oppimäärään liittyvät ongelmat, esimerkiksi opiskelijan oikeus valita B-oppimäärää.

Opetushallitus julkaisi vuonna 2011 *Kansalliskieliselvityksen*, mistä selviää, että lähes kaikki opiskelevat suomea A-oppimäärän mukaan ruotsinkielisissä lukioissa. Selvityksessä ei tosin mainita kuinka monta prosenttia lukiolaisista opiskelee A-oppimäärän tai B-oppimäärän mukaan, mikä olisi olennainen tieto. Selvityksessä todetaan myös, että lähes kaikki lukiolaiset suorittavat suomen kielen A-oppimäärän kokeen ylioppilastutkinnossa. Opetushallituksen selvityksestä käy myös ilmi, että opiskelijoiden tulostaso on melko matala B-oppimäärän ylioppilaskokeessa. Lisäksi vuonna 2011 julkaistussa selvityksessä todetaan, että korkeintaan 5 % opiskelijoista jätti kokonaan kirjoittamatta suomen kielen ylioppilaskokeen. (Opetushallitus 2011: 29) Neljän vuoden aikana on tapahtunut muutos, sillä YLE:n (2015a) verkkosivuston mukaan 11 % opiskelijoista ei kirjoittanut suomen kieltä lainkaan vuonna 2015.

Ylioppilastutkintolautakunnan verkkosivuilta (2016) saa tilastollista tietoa lukion eri oppiaineiden ylioppilaskokeista. Kuvioon 5 olen koontanut suomen kielen ylioppilaskokeeseen ilmoittautuneet vuosina 2007–2016 yhteensä keväällä ja syksyllä Ylioppilastutkintolautakunnan tietojen mukaan.

Kuvio 5. Suomen kielen A- ja B-oppimäärän ylioppilaskokeeseen ilmoittautuneet yhteensä vuosina 2007–2016

Kuviosta 5 paljastuu, että A-oppimäärään kokeeseen ilmoittautuneiden määrä on laskussa. B-oppimäärään kokeeseen ilmoittautuneiden määrä on sen sijaan noussut vuodesta 2007. Ylioppilastutkintolautakunnan (2016: 2) mukaan yhteensä 517 opiskelijaa oli ilmoittautunut suomen kielen B-oppimäärän ylioppilaskokeeseen vuonna 2007, vuoden 2016 kokeeseen ilmoittautuneita oli sen sijaan yhteensä 573. A-oppimäärään kokeeseen ilmoittautuneiden määrä oli yhteensä 2442 vuonna 2007. Vuoden 2016 A-oppimäärään kokeeseen ilmoittautui yhteensä 2000 opiskelijaa.

Vaikka ei ole tarkkaa tilastollista tietoa siitä, kuinka moni lukio tarjoaa B-oppimäärän suomen kielessä, vaikuttaa kuitenkin siltä, että useampi lukiolainen opiskelee suomea B-oppimäärän mukaan, verrattuna vuoteen 2007. Joka tapauksessa opiskelija voi valita, suorittaako hän suomen kielen A-oppimäärän vai B-oppimäärän ylioppilaskokeen vai jättääkö hän kokonaan kirjoittamatta suomen kielen. Käytännössä sillä on merkitystä silloin, kun opiskelija hakeutuu lukion jälkeisiin koulutuksiin. Esimerkiksi tietyt yliopistot antavat enemmän lähtöpisteitä opiskelijoille, jotka ovat suorittaneet ylioppilastutkinnossa suomen kielen A-oppimäärän mukaan (ks. esimerkiksi YLE 2015b ja Läraren 2014: 4). Oppimäärissä on myös sisällöllisiä eroja, joita tarkastellaan seuraavassa alaluvussa.

2.3 A-oppimäärä ja B-oppimäärä opetussuunnitelmassa

Lukiossa opinnot jakautuvat kursseihin, joita on kolmenlaisia. Kurssit ovat pakollisia, syventäviä tai soveltavia. Pakolliset kurssit ovat kursseja, jotka kaikkien on opiskeltava. Syventävät kurssit ovat pääsääntöisesti jatkokursseja pakollisille kursseille. Soveltavat kurssit voivat olla esimerkiksi saman tai muun koulutuksen järjestäjän tarjoamia ammatillisia opintoja tai muita opintoja, jotka soveltuvat lukion tehtävään. Yksi kurssi vastaa keskimäärin 38 tuntia opetusta. (Opetushallitus 2016b)

Ensimmäinen ero suomen kielen A-oppimäärässä ja B-oppimäärässä liittyy kurssien määrään. A-oppimäärässä pakollisia kursseja on kuusi, B-oppimäärässä puolestaan pakollisten kurssien määrä on viisi. Sekä A-oppimäärässä että B-oppimäärässä on mahdollista

valita kaksi syventävää kurssia. (Opetushallitus 2003: 92–96) Soveltavien kurssien tarjonta vaihtelee lukioittain.

Toinen ero suomen kielen A-oppimäärässä ja B-oppimäärässä liittyy opetuksen sisältöön ja tavoitteisiin. A-oppimäärälle ja B-oppimäärälle on asetettu omat tavoitteet opetussuunnitelman perusteissa. Opetussuunnitelman perusteista (2003: 91) käy ilmi, että A-oppimäärän tavoitteet noudattavat pitkälti kielten oppimisen, opettamisen ja arvioinnin yhteisen eurooppalaisen viitekehyksen tasoa B2.1 (itsenäisen kielitaidon perustaso) kuullun ja luetun ymmärtämisessä sekä tasoa B1.2 (sujuva peruskielitaito) puhumisessa ja kirjoittamisessa. B-oppimäärän (2003: 94) tavoitteet vastaavat eurooppalaisen viitekehyksen tasoa B1.2 (sujuva peruskielitaito) kuullun ja luetun ymmärtämisessä sekä tasoa B1.1 (toimiva peruskielitaito) puhumisessa ja kirjoittamisessa. Alla oleva taulukko 3 sisältää yhteenvedon oppimäärien tavoitetasoista.

Taulukko 3. A- ja B-oppimäärän tavoitetasot opetussuunnitelmassa

Tavoitetaso	A-oppimäärä	B-oppimäärä
Kuullun ja luetun ymmärtäminen	B2.1 (itsenäisen kielitaidon perustaso)	B1.2 (sujuva peruskielitaito)
Puhuminen ja kirjoittaminen	B1.2 (sujuva peruskielitaito)	B1.1 (toimiva peruskielitaito)

Opetussuunnitelman perusteissa (2003: 92–96) kuvataan pakollisten ja syventävien kurssien keskeinen sisältö. Kurssikuvauksissa esitetään kurssin teema (esimerkiksi luonto ja ympäristö) sekä keskeiset kielioppiasiat (esimerkiksi objektin perussäännöt). A-oppimäärän kurssikuvauksissa predikatiivia ei mainita erikseen, toisin kuin B-oppimäärän kurssikuvauksissa. B-oppimäärän kolmannessa kurssissa (FINB3) käsitellään subjektia, predikaattia ja predikatiivia. A-oppimäärän kurssikuvauksistakin selviää, että lauseenjäseniä tarkastellaan useassa kurssissa, vaikka predikatiivia ei erikseen mainita. A-oppimäärän toisessa kurssissa (FINA2) kerrataan ja syvennetään nominien taivu-

tusta. Tämän perusteella voidaan olettaa, että lukiolaisilla on tietoa nominatiivin ja partitiivin muodostuksesta ja käytöstä, koska sitä on käsitelty jo lukion toiselta tai kolmannelta kurssilta alkaen.

Opetussuunnitelman perusteiden kurssikuvauksien perusteella voisi otaksua, että predikatiivi on haastavampi kielioppiasia B-oppimäärän mukaan opiskeleville kuin A-oppimäärän mukaan opiskeleville. Muuten voisi olettaa, että predikatiivi mainittaisiin erikseen myös A-oppimäärän kurssikuvauksissa, tai että predikatiivia ei korostettaisi B-oppimäärän kurssikuvauksissa. Riippumatta siitä, nostetaanko predikatiivia esille kurssikuvauksissa vai ei, predikatiivi on kuitenkin keskeinen kielioppiasia, jonka hallitseminen vaikuttaa niin kirjoittamiseen kuin puhumiseen.

2.4 Aiempaa tutkimusta predikatiivin hallinnasta

Totesin johdannossa, että predikatiivin hallintaa ei ole tutkittu laajemmin. Pro gradu -tasolla on tehty tutkimus edistyneiden suomi toisena kielenä -opiskelijoiden predikatiivin käytöstä (ks. Pöllä 2012). Suvi Pöllän (2012) pro gradu -tutkielman aineisto koostuu S2-opiskelijoiden kirjoittamista tenttivastauksista ja erillisestä predikatiivin hallintaa testaavasta kokeesta. Pöllän (2012) mukaan on havaittavissa, että tietäntyyppisille predikatiiville on selvästi vaikeampi valita oikea sijamuoto. Eniten haastetta opiskelijoille tuottivat abstraktia subjektia kuvaavat adjektiivipredikatiivit, joiden kuuluisi säännön mukaan olla partitiivissa (Pöllä 2012).

Marianne Spoelman (2013) on tutkinut väitöskirjassaan partitiivin käyttöä oppijan-suomessa. Spoelman toteaa, että partitiivin käyttö aiheuttaa usein ongelmia suomen kielen oppijoille. Hän olettaa sen johtuvan siitä, että objektin, subjektin ja predikatiivin sijamuodot vaihtelevat ja että ratkaisevien kielioppisääntöjen muodostaminen voi joskus olla hyvin vaikeaa. Spoelman tarkastelee tutkimuksessaan virolaisten, saksalaisten ja hollantilaisten suomea vieraana kielenä opiskelevien partitiiviobjektin, -subjektin ja -predikatiivin käyttöä lähde- ja kohdekielen samanlaisuuden ja erilaisuuden näkökulmasta.

Spoelmanin tutkimusaineisto koostuu opiskelijoiden kirjoittamista teksteistä, jotka on poimittu Kansainvälisestä oppijansuomen korpuksesta. Vironkielisten opiskelijoiden kirjoittamista teksteistä löytyy Spoelmanin mukaan yleisesti vähemmän partitiivivirheitä kuin saksankielisten ja hollanninkielisten opiskelijoiden teksteistä. Vironkielisten opiskelijoiden teksteissä esiintyy myös virhekatgorioita ja virherakenteita, jotka luultavasti johtuvat lähdekielen vaikutuksesta. Tutkimus paljasti myös, että saksankielisten ja hollanninkielisten tuotoksissa on selvästi enemmän kohdekielen sääntöjen yllleistämistä kuin vironkielisten osakorpuksessa. (Spoelman 2013) Spoelman (2013: 135) selittää, että silloin *yllleistämisellä* tarkoitetaan sitä, että kohdekielen säännön ulottuvuutta laajennetaan säännön käyttöalueen rajojen yli.

Spoelmanin (2013: 302) mukaan partitiivin ylikäyttövireitä predikatiivin sijana oli huomattavasti vähemmän vironkielisten opiskelijoiden tuotoksissa kuin saksankielisten ja hollanninkielisten opiskelijoiden tuotoksissa. Partitiivin ylikäyttö predikatiivin sijana on siis tavallisempaa saksan- ja hollanninkielisillä opiskelijoilla kuin vironkielisillä opiskelijoilla. Hollanninkielisten opiskelijoiden korpukset paljastivat puolestaan sisältävän merkittävästi vähemmän partitiivin alikäyttövireitä predikatiivin sijana kuin saksan- ja vironkielisten opiskelijoiden korpukset. (Spoelman 2013)

3 SUOMEN KIELEN SYNTAKSISTA JA PREDIKATIIVISTA

Rune Ingo (2000: 110) toteaa, että suomen kielen syntaktiset ratkaisut voivat vaikuttaa hieman oudoilta tai jopa yllättäviltä suomen kielen oppijan mielestä. Vaikka kielioppi-sääntöjä onkin melko paljon, suomen kieli on suhteellisen säännöllinen kieli. Moniin muihin kieliin verrattuna suomen kieli sisältää vähemmän poikkeuksia, jotka hankaloittaisivat kielen käyttöä. (Ingo 2000: 110)

3.1 Yleistä predikatiivista

Pro gradu -tutkielmassani tutkin predikatiivia, joka on yksi lauseenjäsenistä. Predikatiivin lisäksi muita lauseenjäseniä ovat subjekti, objekti ja adverbiaalit. (*Iso Suomen Kielioppi* 2008) White (2006: 255) esittää, että predikatiivin avulla luonnehditaan, kuvaillaan ja luokitellaan lauseen subjektia. Predikatiivilla ilmaistaan esimerkiksi millaista jokin on (*keitto on kuuma*), mikä jokin on (*koira on eläin*) tai kenen jokin on (*tuo kirja on opettajan*).

Predikatiivia kutsutaan myös *predikaatintäytteeksi*, mutta käytän termiä *predikatiivi* Ingon teorian mukaisesti. Ingo (2000: 142) toteaa, että predikatiivi on määrite, jota käytetään *olla-* tai *tulla-*verbin yhteydessä. Predikatiivin määrite omistetaan lauseen *subjektille* (subjektipredikatiivi) tai lauseen *objektille* (objektipredikatiivi). Yleensä predikatiivina on substantiivinen tai adjektiivinen sana. (Ingo 2000: 142)

Ingon (2000: 142–143) mukaan predikatiivin sijamuodon valinta ei tuota ongelmaa useimmissa kielissä. Esimerkiksi ruotsin kielessä substantiivipredikatiivi kongruoi yleensä luvussa subjektin kanssa (*flickorna är studenter*). Adjektiivipredikatiivi ei toisaalta aina välttämättä kongruoi subjektin tai objektin kanssa. Tavallisesti adjektiivipredikatiivi kuitenkin kongruoi luvussa ja suvussa objektin ja subjektin kanssa (*bordet är runt, borden är runda*). (Ingo 2000: 143)

Ingo (2000: 143) esittää, että suomen kielessä välittävänä verbinä on useimmiten *olla*, harvemmin *tulla*. Siitä syystä suomen kielen predikatiivikategoria on kohtalaisen pieni ja yhdenmukainen. Muissa kielissä Ingon (2000: 143) mukaan välittävien predikaattien valikoima on huomattavasti laajempi. Useita predikatiiveja vieraissa kielissä vastaa suomen kielessä predikatiiviadverbiaali tai jokin toinen lauseenjäsen. Suomen kielessä on myös olemassa omia rakenteita, jotka vastaavat muiden kielten predikatiivitapauksia. Näitä rakenteita ovat esimerkiksi predikatiiviadverbiaali (*Antero valmistui insinööriksi*) ja ns. tulorakenne (*Hänestä tuli opettaja*). (Ingo 2000: 143)

3.2 Predikatiivin sijamuodon valinta

Ingo (2000: 143) toteaa, että sekä substantiivi- että adjektiivipredikatiivin tavallisimmat sijamuodot ovat suomen kielessä *nominatiivi* ja *partitiivi*. Predikatiivin sijamuotona voi myös olla *genetiivi*. Ingo (2000: 143) huomauttaa, että suomen kielessä ei ole sukukategoriaa, joka hankaloittaisi oikean sijamuodon valintaa. Sen sijaan predikatiivin taituvutusta vaikeuttaa partitiivin ja nominatiivin välinen valinta. Ingon mukaan (2000: 143) ulkomaalainen ei saa paljon tukea omasta äidinkielestään valitessaan oikeaa sijamuotoa. Koska pro gradu -tutkielmani käsittelee ruotsinkielisiä lukiolaisia, voidaan todeta, että tämä pätee myös heihin.

Karlssonin (2012: 113) mukaan nominatiivi ja partitiivi ovat suomen kielen tärkeimmät sijamuodot. Hän esittää, että ne voidaan nähdä toistensa vastakohtina. Lauseenjäsenet objekti, subjekti ja predikatiivi voivat olla nominatiivissa tai partitiivissa. Karlsson (2012: 113) toteaa nominatiivin edustavan konkreettista tai abstraktia kokonaisuutta tai tiettyä rajallista määrää. Partitiivilla sen sijaan ilmaistaan epämääräistä, rajatonta määrää.

Karlssonin (2012: 113) mukaan nominatiivin ja partitiivin käytön ymmärtäminen vaatii, että tiedostetaan, onko substantiivi jaollinen vai jaoton. Substantiivi on *jaoton*, jos sillä viitataan konkreettisiin ja yksilöllisiin asioihin, joita ei voi jakaa pienempiin osiin. Jaotomia substantiiveja on mahdollista laskea. Esimerkiksi: *auto, talo, hylly* (Karlsson 2012: 113). *Jaolliset* substantiivit viittaavat sen sijaan konkreettisiin aineisiin tai abstrakteihin

ilmiöihin, jotka on mahdollista jakaa pienempiin osiin. Jaollisia substantiiveja ei ole mahdollista laskea. Esimerkiksi: *kahvi, kulta, vesi* (Karlsson 2012: 113). Huumo (2007: 3) esittää, että kun subjekti on tarkoitteeltaan jaoton, adjektiivipredikatiivi on nominatiivissa (Pöytä on *pyöreä*), ja kun subjekti on jaollinen, adjektiivipredikatiivi on partitiivissa (Vesi on *kiehuvaa*). Tässä on Huumon mukaan predikatiivin sijamuodon valinnan perussääntö.

Seuraavaksi tarkastellaan predikatiivin sijamuodon valintaa ja sijamuotoja tarkemmin. Predikatiivitestissä tutkin seitsemää predikatiivikategoriaa. Viidessä kategoriassa predikatiivi on partitiivissa, ja kahdessa kategoriassa predikatiivi on nominatiivissa. En siis tarkastele kaikkia kategorioita, joita Ingo käsittelee, vaan esitän yleisimmät tapaukset, milloin predikatiivi on partitiivissa tai nominatiivissa. Olen valinnut sellaisia kategorioita, joita käsitellään lukion suomen kielen opetuksen kurssikirjallisuudessa, jotta predikatiivitestin tehtävät vastaisivat lukiolaisten tasoa mahdollisimman hyvin. B-oppimäärää varten ei ole vielä tehty omaa erillistä kurssikirjallisuutta, joten A-oppimäärässä ja B-oppimäärässä käytetään samaa kurssikirjallisuutta.

3.3 Predikatiivi on partitiivissa

Ingo (2000: 144) toteaa, että substantiivisen subjektipredikatiivin sijamuoto on partitiivi, jos sen ala on laajempi kuin subjektin ala. Tällaista predikatiivia kutsutaan Ingon (2000: 144) mukaan myös *inklusiivisiksi predikatiiviksi*. Toisin sanoen, jos predikatiivi kertoo subjektin olevan osa jotakin, substantiivipredikatiivi on partitiivissa (White 2006: 260). Esimerkiksi: Mustasaari on *Pohjanmaata* (Ingo 2000: 144).

White (2006: 260) esittää, että jos predikatiivi kertoo mitä materiaalia subjekti on, substantiivipredikatiivi on partitiivissa. Esimerkiksi: Tuolit ovat *muovia*. Sormus on *kultaa*. Ingo (2000: 144) vertaa sormus-esimerkkiä Pohjanmaa-esimerkkiin. White puolestaan pitää näitä kahta tapausta erillisinä kategorioina. Kummassakin tapauksessa substantiivipredikatiivin sijamuoto on kuitenkin partitiivi.

Ingo (2000: 144) toteaa, että adjektiivisen subjektipredikatiivin sijamuodoksi tulee partitiivi, jos predikatiivi ilmaisee ominaisuutta, joka omistetaan subjektin tarkoittaman asian tai esineen jokaiselle osalle. Kyseessä on ns. *distributiivinen predikatiivi*. Jos predikatiivi on partitiivissa, ilmaisu saa Ingon (2000: 144) mukaan yleensä yleispätevän merkityksen. Ingo (2000: 144) esittää, että tässäkin tapauksessa on useimmiten mahdollista ajatella predikatiivin edustavan alaa, joka on laajempi kuin subjekti. Partitiivi predikatiivin sijamuotona edellyttää, että subjekti on jaollinen käsite (Ingo 2000: 144).

Kun subjektina on ainesana (materiasana) tai abstraktinen sana, adjektiivipredikatiivin sijamuoto on partitiivi (ks. Ingo 2000: 144 ja White 2006: 259). Ainesanoja ovat esimerkiksi *kahvi* ja *ruoka*, abstraktisanoja ovat esimerkiksi *lukeminen* ja *opiskeleminen* (White 2006: 259). Seuraavaksi esitän muutaman esimerkin virkkeistä, joissa adjektiivipredikatiivin sijamuoto on partitiivi. Ensimmäisessä virkkeessä subjektina on ainesana: *Kahvi on kuumaa* (Ingo 2000: 144). Toisessa virkkeessä subjektina on abstraktinen sana: *Lukeminen on mukavaa* (White 2006: 259).

Ingon (2000: 144) mukaan predikatiivin sijamuotona on partitiivi, jos subjektina on monikollinen sana (esim. *kirjat*, *elokuvat*, *talot*). White (2006: 260) selittää saman asian yksinkertaisesti niin, että predikatiivi on partitiivissa, jos subjekti on monikossa. Esimerkiksi: *Tietokoneet ovat kalliita*. *Kirjahyllyt ovat korkeita*. Ingo (2000: 144) toteaa, että partitiivin käyttö on tavallista etenkin silloin, kun subjekti viittaa melko suureen joukkoon yksilöitä. Esimerkiksi: *Pojat ovat iloisia* (Ingo 2000: 144).

Ingo (2000: 145) selittää, että predikatiivi on partitiivissa, jos subjektina on lukusanailmaus. White (2006: 261) selventää, että lukusanailmauksella voidaan tarkoittaa esimerkiksi tiettyä prosenttimäärää tai lukumäärää jostakin. Esimerkiksi: *Noin 40 % opiskelijoista on miehiä*. *Nuo viisi miestä ovat japanilaisia*. White (2006: 69) neuvoo, että jos muistaa partitiivin perusmerkityksen (epämääräinen määrä, osa jotakin) on yleensä selvää, miksi lauseessa käytetään partitiivia. Taulukkoon 4 olen koonnut yhteenvedon predikatiivikategorioista 1–5 (predikatiivi on kursivoitu).

Taulukko 4. Predikatiivikategoriat 1–5

Kategoria	Partitiivipredikatiivi
1. Inklusiivinen predikatiivi	Vaasa on <i>Pohjanmaata</i> .
2. Subjekti on ainesana	Kahvi on <i>kuumaa</i> .
3. Subjekti on abstraktinen sana	Liikunta on <i>terveellistä</i> .
4. Subjekti on monikollinen sana	Tietokoneet ovat <i>kalliita</i> .
5. Subjekti on lukusana-ilmaus	40 % asukkaista on <i>ruotsinkielisiä</i> .

3.4 Predikatiivi on nominatiivissa

White (2006: 258) esittää, että predikatiivin sijamuotona on nominatiivi, mikäli subjektina toimii yksikössä oleva konkreettinen sana. Esimerkiksi: Liisa on *opettaja*. Tämä on *kuppi*. Auto on *valkoinen*. Kassi on *sininen*. Oletan, että tämä ei tuota suurempaa ongelmaa lukiolaisille. Haastavampaa on luultavasti osata valita predikatiiville oikea sijamuoto, kun subjektina on pluratiivi. Ingo (2000: 264) selittää, että *pluratiivi* on sana, joka useimmiten tai aina on monikossa. Pluratiiveja ovat esimerkiksi *hääät*, *opinnot*, *silmälasit* ja *pinsetit* (Ingo 2000: 264–267). Ingon (2000: 264) mukaan pluratiivit ovat yleisempiä suomen kielessä kuin monissa muissa kielissä.

Ingo (2000: 144) selittää, että predikatiivi on nominatiivissa, kun subjektina on pluratiivi. Esimerkiksi: Tytön silmät ovat *siniset*. Naamiaiset olivat *hauskat*. (Ingo 2000: 145) White (2006: 66) kutsuu pluratiiveja monikkosanoiksi. Hän toteaa, että mikäli subjekti on monikkosana, joka tarkoittaa yhtä esinettä tai kokonaisuutta predikatiivi saa nominatiivin sijamuodon. Esimerkiksi: Sakset ovat *terävät*. Liisan uudet kengät ovat *italialaiset*. (White 2006: 259) Huumo (2007: 4) korostaa, että partitiivin käyttö predikatiivin sijamuotona plurale tantum -ilmauksissa aiheuttaisi sen tulkinnan, että on kyse useasta samanlaisesta kokonaisuudesta (vrt. Hääät olivat *hienoja* : Hääät olivat *hienot*). Predikatiivin on siis oltava nominatiivissa, kun subjekti tarkoittaa yhtä kokonaisuutta. Käytän tutkimuksessani termiä pluratiivi.

White (2006: 261) huomauttaa, että kieltosana ei muuta predikatiivin sijamuotoa. Esimerkiksi: Kirja on *kallis*. Kirja ei ole *kallis*. Kahvi on *kuumaa*. Kahvi ei ole *kuumaa*. Hän on *muotisuunnittelija*. Hän ei ole *muotisuunnittelija*. Taulukosta 5 ilmenee predikatiivikategoriat 6–7. Predikatiivi on kursivoitu.

Taulukko 5. Predikatiivikategoriat 6–7

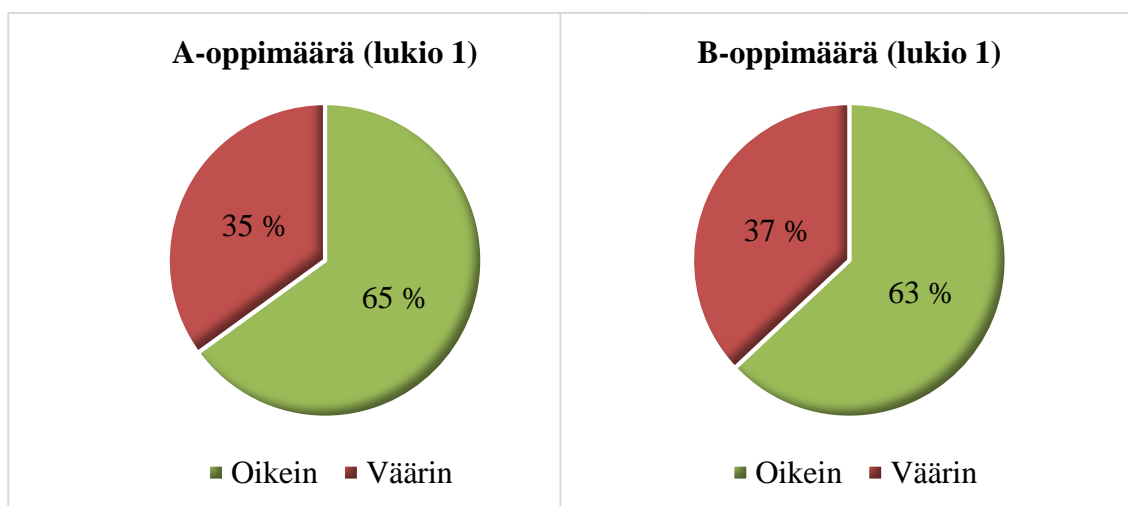
Kategoria	Nominatiivipredikatiivi
6. Subjekti on yksikössä oleva konkreettinen sana	Koira on <i>kotieläin</i> .
7. Subjekti on pluratiivi	Liisan aurinkolasit ovat <i>uudet</i> .

Predikatiivitestit (ks. liite) perustuu taulukoissa 4 ja 5 esitettyihin predikatiivikategorioihin. Monivalintatehtävissä jokaista predikatiivikategoriaa vastaa kolme tehtävää. Luvussa 4 analysoin predikatiivitestin tuloksia.

4 LUKIOLAISET JA PREDIKATIIVIN SIJAMUODON VALINTA

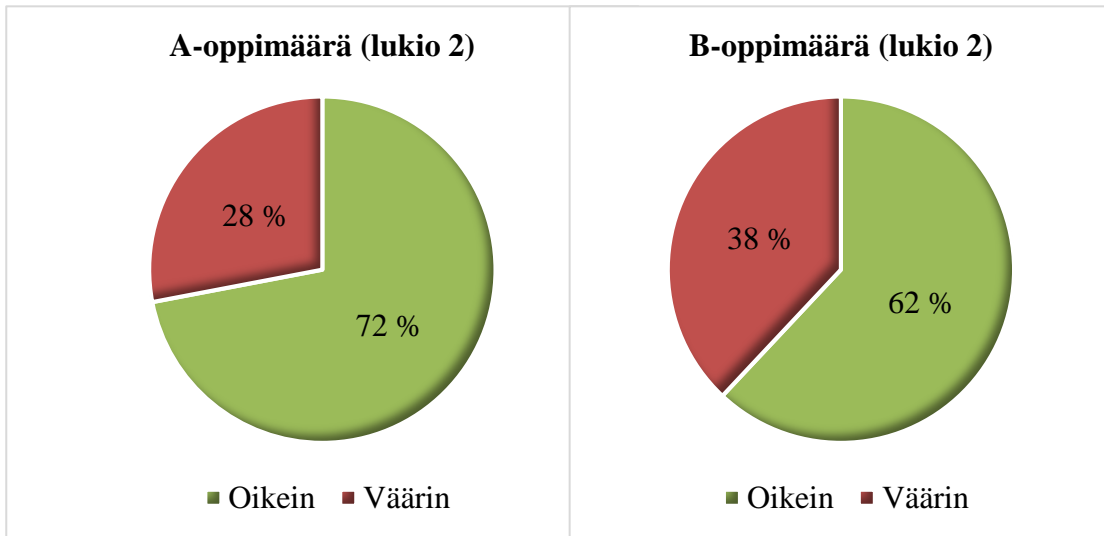
Predikatiivitesti koostuu 21 tehtävästä, joissa opiskelijoiden on alleviivattava predikatiivin oikea sijamuoto. Vaihtoehdot ovat partitiivi ja nominatiivi. Esitän seuraavaksi predikatiivitestin tulosjakaumat lukioissa 1–3.

Lukiossa 1 opiskelijat voivat opiskella suomea A-oppimäärän tai B-oppimäärän mukaan. A-oppimäärän opiskelijoilla oli 65 % oikein kaikista tehtävistä. Tämä tarkoittaa sitä, että virheellisten vastausten osuus oli 35 %. B-oppimäärän mukaan opiskelevilla oli puolestaan 63 % oikein kaikista tehtävistä ja 37 % väärin. Ero oppimäärien tulosjakaumien välillä on 2 prosenttiyksikköä. Oppimäärien tulosjakaumat näkyvät alla kuviossa 6.

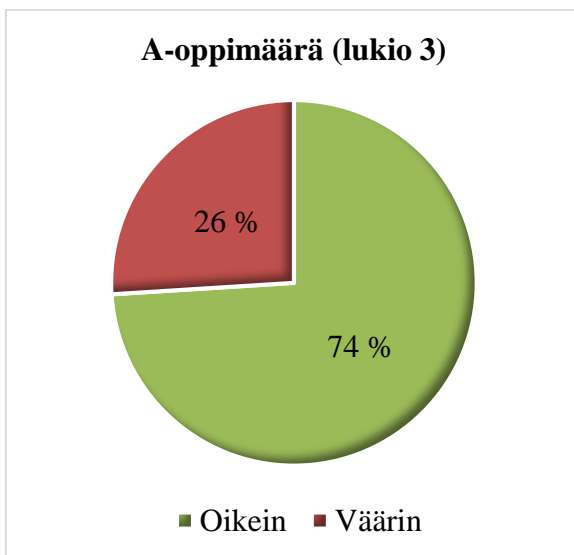
Kuvio 6. Tulosjakaumat lukiossa 1, koko predikatiivitesti

Myös lukiossa 2 opiskelijat voivat valita A-oppimäärän tai B-oppimäärän. A-oppimäärän mukaan opiskelevilla oli 72 % oikein kaikista tehtävistä ja 28 % väärin. B-oppimäärän opiskelijoilla oli 62 % oikein ja 38 % väärin. Oppimäärien välinen ero on siten 10 prosenttiyksikköä. Tulosjakaumat on esitetty kuviossa 7.

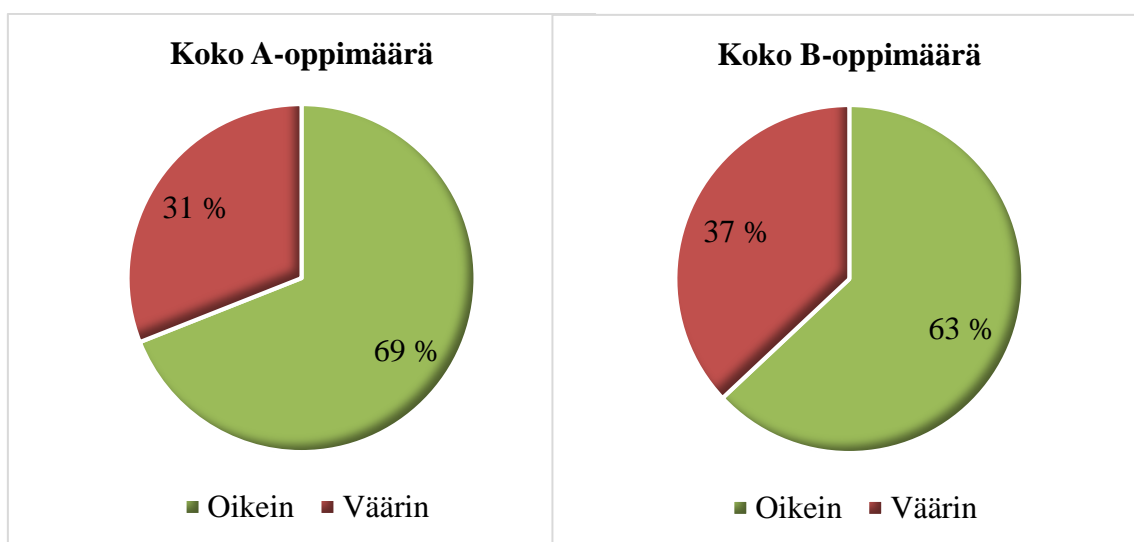
Kuvio 7. Tulostajakaumat lukiossa 2, koko predikatiivitestistä

Lukiossa 3 opiskelijat voivat ainoastaan opiskella A-oppimäärän mukaan. Predikatiivitestin tulosten mukaan 74 % vastauksista on oikein ja 26 % vastauksista on virheellisiä. Katso kuvio 8 alla.

Kuvio 8. Tulostajakauma lukiossa 3, koko predikatiivitestistä

Jos tarkastellaan koko predikatiivitestin tuloksia lukioissa 1, 2 ja 3 voidaan todeta, että A-oppimäärän opiskelijat lukiossa 3 ovat suoriutuneet parhaiten (74 % oikein kaikista tehtävistä). Ero A-oppimäärän opiskelijoiden välillä lukioissa 2 ja 3 on toisaalta vain 2 prosenttiyksikköä. Sitä vastoin, ero A-oppimäärän mukaan opiskelevien välillä on 9 prosenttiyksikköä lukioissa 1 ja 3, ja 7 prosenttiyksikköä lukioissa 1 ja 2. B-oppimäärän opiskelijoiden välinen ero lukioissa 1 ja 2 on pelkästään yhden prosenttiyksikön. Kuviosta 9 selviää koko A-oppimäärän ja B-oppimäärän tulosjakauma.

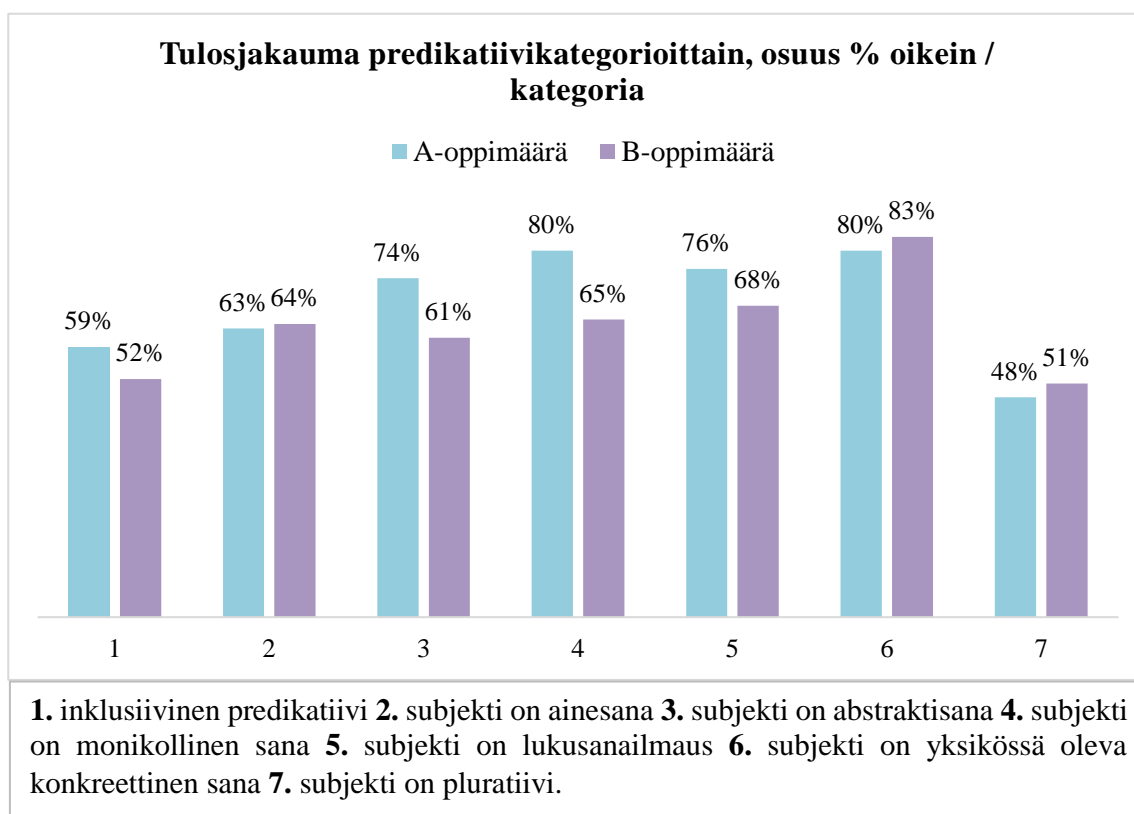
Kuvio 9. Tulosjakauma koko A- ja B-oppimäärissä, koko predikatiivitesti

Kuvio 9 osoittaa, että A-oppimäärän ja B-oppimäärän välinen ero koko predikatiivitesteissä on 6 prosenttiyksikköä. A-oppimäärän mukaan opiskelevat ovat suorittaneet 69 % tehtävistä oikein, 31 % tehtävistä on suoritettu virheellisesti. B-oppimäärän mukaan opiskelevat ovat suorittaneet 63 % tehtävistä oikein, 37 % on sen sijaan suoritettu virheellisesti.

Tulosten tarkempaa analyysiä varten olen jaotellut tehtävät predikatiivikategorioihin. Kategorioita on yhteensä seitsemän, ja jokainen kategoria sisältää kolme tehtävää. Kategoriat ovat 1. *inklusiivinen predikatiivi*, 2. *subjekti on ainesana*, 3. *subjekti on*

abstraktisana, 4. subjekti on monikollinen sana, 5. subjekti on lukusanailmaus, 6. subjekti on yksikössä oleva konkreettinen sana ja 7. subjekti on pluratiivi.

Kategorioissa 1–5 predikatiivin sijamuotona on partitiivi, kategorioissa 6–7 predikatiivin sijamuotona on nominatiivi. Kaksi kategoriata erottuu muista kategorioista, kun tarkastellaan mikä on ollut predikatiivitestin helpoin ja vastaavasti vaikein kategoria. Kolmelle ryhmälle kategoria 6 (subjekti on yksikössä oleva konkreettinen sana) on ollut testin helpoin kategoria. Kategoria 7 (subjekti on pluratiivi) on sen sijaan osoittautunut testin vaikeimmaksi kategoriaksi neljälle ryhmälle. Kummassakin kategoriassa predikatiivi on nominatiivissa. Kuviossa 10 näkyy tulosjakauma A- ja B-oppimäärien välillä predikatiivikategorioissa 1–7.

Kuvio 10. Tulosjakauma predikatiivikategorioittain A- ja B-oppimäärissä

Tulokset osoittavat, että A-oppimäärän mukaan opiskelevat ovat suoriutuneet paremmin kuin B-oppimäärän mukaan opiskelevat tehtäväkategorioissa 1 (inklusiivinen predikatiivi), 3 (subjekti on abstraktisana), 4 (subjekti on monikollinen sana) ja 5 (subjekti on lukusanailmaus). B-oppimäärän opiskelijat ovat puolestaan suoriutuneet hieman paremmin tehtäväkategorioissa 6 (subjekti on yksikössä oleva konkreettinen sana) ja 7 (subjekti on pluriatiivi). A- ja B-oppimäärän tulos on lähes sama kategoriassa 2 (subjekti on ainesana).

Suurin ero A-oppimäärän ja B-oppimäärän tuloksissa on predikatiivikategoriassa 4 (subjekti on monikollinen sana) ja 3 (subjekti on abstraktisana). A-oppimäärän mukaan opiskelevat ovat suoriutuneet 15 prosenttiyksikköä paremmin kategorian 4 tehtävistä verrattuna B-oppimäärän mukaan opiskeleviin. Kategoriassa 3 oppimäärien välinen ero on 13 prosenttiyksikköä. Kuviosta 10 selviää, että yhteensä neljä predikatiivikategoriaa on ollut selvästi helpompia A-oppimäärän mukaan opiskeleville. Kolmessa predikatiivikategoriassa oppimäärien välinen ero ei ole merkittävä. On mielenkiintoista todeta, että A-oppimäärän mukaan ja B-oppimäärän mukaan opiskelevat ovat suoriutuneet lähes yhtä hyvin predikatiivikategoriasta 7 (subjekti on pluriatiivi), vaikka kyseinen kategoria on osoittautunut koko testin vaikeimmaksi kategoriaksi.

Analysoidessani opiskelijoiden tuloksia, olen kiinnittänyt huomiota siihen, mikä tai mitkä tehtävät ovat olleet kunkin kategorian vaikeimpia ja helpoimpia tehtäviä. Jos jokin kategoria on osoittautunut vaikeaksi, nostan esille kyseisen kategorian vaikeimman tai vaikeimmat tehtävät. Jos jonkin kategorian tehtävät ovat sujuneet hyvin, nostan sen sijaan esille tehtäviä, joista lukiolaiset ovat suoriutuneet hyvin. Näin saan esille sen mikä on ollut vaikeaa, ja mikä on ollut helppoa. Analysoimalla myös tehtävien perusteluita voi mahdollisesti muodostaa käsityksen siitä, miksi jotkut tehtävät ovat vaikeampia kuin toiset tehtävät. Tuloksista voi olla apua opettajille, koska tulokset voivat paljastaa, mihin opetuksessa olisi hyvä kiinnittää huomiota.

Opiskelijoiden kirjoittamat perustelut voi jakaa kahteen ryhmään. Perustelut voivat perustua johonkin kieliopilliseen sääntöön (esim. *subjekti on yksikössä*), tai sitten niissä

todetaan, että valittu vaihtoehto kuulostaa oikealta. Opiskelijat ovat myös jättäneet kokonaan perustelematta vastauksiaan. Perusteluiden määrä vaihtelee eri lukioissa ja eri oppimäärissä, ja opiskelijoiden keskenkin on suurta vaihtelua perusteluiden määrässä. Analysoidessani kuinka monta perustelua opiskelijat ovat kirjoittaneet, olen laskenut ne perustelut, jotka perustuvat kieliopilliseen sääntöön, riippumatta siitä, onko perustelu oikein tai relevantti predikatiivin sijamuodon valinnalle. Myös virheelliset perustelut antavat tietoa siitä, miksi opiskelijat valitsevat joko nominatiivipredikatiivin tai partitiivipredikatiivin. Taulukko 6 esittää, kuinka moni opiskelija on perustellut jokaisen tehtävän (21 perustelua), yli 10 tehtävää (yli 10 perustelua) jne. Taulukosta 6 selviää myös, kuinka moni opiskelija on jättänyt kokonaan kirjoittamatta perustelut.

Taulukko 6. Perustelujen määrän jakautuminen opiskelijoiden kesken eri oppimäärissä ja lukioissa

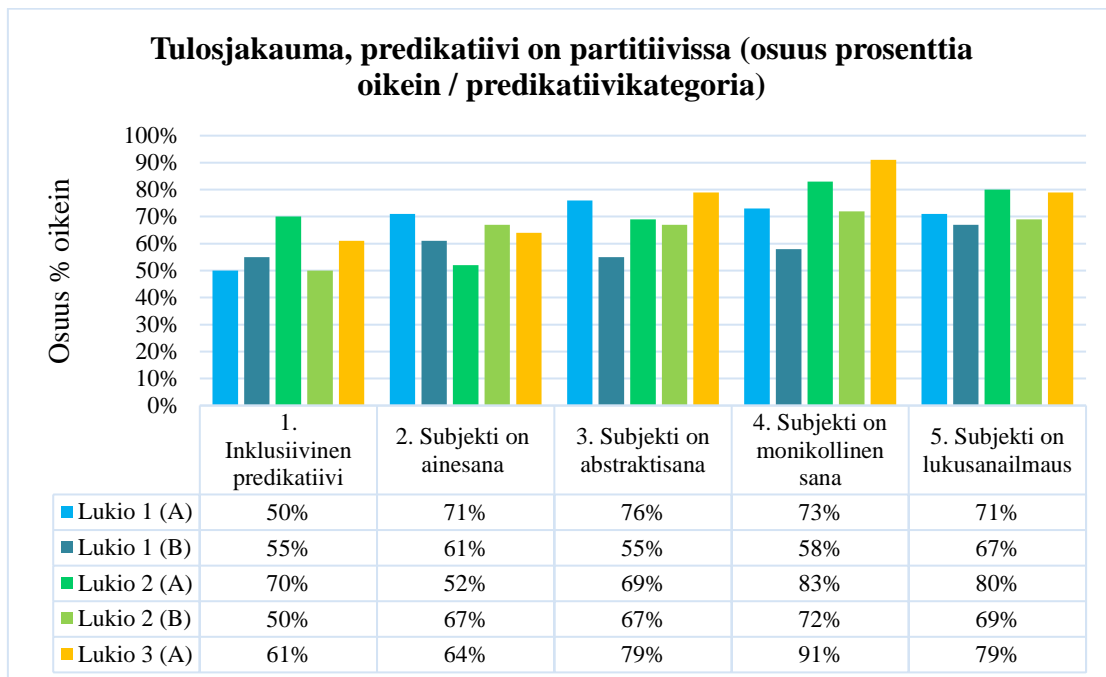
Lukio	Oppimäärä	21 perustelua	Yli 10 perustelua	10 perustelua tai vähemmän	0 perustelua
1	A	2	5	12	3
1	B	0	2	6	3
2	A	0	2	8	8
2	B	0	3	8	1
3	A	1	2	5	3
	Yhteensä	3 opiskelijaa	14 opiskelijaa	39 opiskelijaa	18 opiskelijaa

Lukion 1 A-oppimäärässä on kirjoitettu eniten perusteluita. Ainoastaan kolme opiskelijaa on kokonaan jättänyt kirjoittamatta perustelut. Toiseksi eniten perusteluita on kirjoitettu lukion 3 A-oppimäärässä ja lukion 2 B-oppimäärässä. Lukion 3 A-oppimäärässä kolme opiskelijaa ja lukion 2 B-oppimäärässä yksi opiskelija on jättänyt perustelematta vastauksensa. Lukion 1 B-oppimäärässä on kirjoitettu lähes yhtä paljon perusteluita kuin lukion 2 B-oppimäärässä. Lukion 2 A-oppimäärässä on kirjoitettu vähiten perusteluita. Yhteensä kahdeksan opiskelijaa ei ole kirjoittanut lainkaan perusteluita. Lukion 2 A-oppimäärässä useampi opiskelija on siis jättänyt kokonaan perustelematta tehtävät verrattuna muihin opiskelijoihin.

Määrällinen analyysi osoittaa, että 73 % (n=37) A-oppimäärän mukaan opiskelevista ja vastaavasti 83 % (n=19) B-oppimäärän mukaan opiskelevista on kirjoittanut ylipäätänsä perusteluja tehtäville. Tuloksista päätellen A- ja B-oppimäärän välillä ei ole merkittävää eroa, ottaen huomioon, että oppimäärät ovat eri laajuiset. A-oppimäärän opiskelijoista 27 % (n=14) ja B-oppimäärän opiskelijoista 17 % (n=4) on jättänyt perustelematta tehtävät kokonaan. Tulokset osoittavat, että melko suuri osa opiskelijoista on yrittänyt perustella sijamuotovalintansa sekä A-oppimäärässä että B-oppimäärässä. Seuraavaksi tarkastelen predikatiivitestin tuloksia tarkemmin.

4.1 Partitiivipredikatiivi

Viidessä predikatiivikategoriassa seitsemästä predikatiivin sijamuoto on partitiivissa. Jokaista kategoriata vastaa kolme monivalintatehtävää. Kuten jo aiemmin totesin, osa kategorioista on ollut vaikeampia kuin toiset. Tulostajakauma viidessä ensimmäisessä kategoriassa näkyy kuviossa 11. Lyhenteet A ja B viittaavat oppimääriin A ja B.

Kuvio 11. Tulosjakauma, predikatiivikategoriat 1–5

Kuviosta 11 paljastuu, että predikatiivikategoriat 1 ja 2 ovat olleet haastavampia opiskelijoille kuin kategoriat 3–5. Viidestä ensimmäisestä predikatiivikategoriasta kategoria 1 oli haastavin lukion 1 A-oppimäärälle, lukion 2 B-oppimäärälle ja lukion 3 A-oppimäärälle. Predikatiivikategoriat 1 ja 3 olivat haastavimmat lukion 1 B-oppimäärän mukaan opiskeleville. Predikatiivikategoria 2 oli haastavin lukion 2 A-oppimäärälle.

Tulokset kuviossa 11 paljastavat myös, että eri lukioiden välillä on melko suuria eroja joltain osin. Ero lukion 1 ja lukion 2 A-oppimäärän opiskelijoiden välillä on 20 prosenttiyksikköä predikatiivikategoriassa 1. Myös toisessa predikatiivikategoriassa ero lukion 1 ja lukion 2 A-oppimäärän mukaan opiskelevien välillä on 19 prosenttiyksikköä. Kolmannessa predikatiivikategoriassa tulokset poikkeavat puolestaan melko paljon B-oppimäärän mukaan opiskelevien osalta. Lukion 1 ja lukion 2 B-oppimäärän opiskelijoiden välinen ero on 12 prosenttiyksikköä kyseisessä kategoriassa. Neljännessä predikatiivikategoriassa lukion 1 ja lukion 3 A-oppimäärän opiskelijoiden ero on 18 prosenttiyksikköä. Samassa kategoriassa myös lukion 1 ja lukion 2 B-oppimäärän mukaan opiskelevien ero on merkittävä (14 prosenttiyksikköä). Viidennen predikatiivikategorian tuloksissa ei ole suurta hajontaa lukioiden välillä. Muissa kategorioissa esiintyvät erot voivat johtua esimerkiksi siitä, että eri lukioissa on painotettu eri asioita. Analysoin seuraavaksi tuloksia predikatiivikategorioissa 1–2.

4.1.1 Tulokset predikatiivikategorioissa 1–2

Predikatiivikategoria 1 (inklusiivinen predikatiivi) on osoittautunut koko predikatiivitestin vaikeimmaksi kategoriaksi lukion 1 B-oppimäärän mukaan opiskeleville (subjekti on abstraktisana -kategorian lisäksi). Analyysi osoittaa myös, että predikatiivikategoria 1 on ollut haastava myös muille lukior ryhmille. Predikatiivitestien analyysi paljasti, että tehtävä 6 on ollut inklusiivisen predikatiivikategorian vaikein tehtävä kolmelle ryhmälle viidestä. Taulukkoon 7 on koottu lukioiden ja eri oppimäärien tulokset tehtävässä 6. Predikatiivin oikea sijamuoto on partitiivi (*kultaa*).

Taulukko 7. Tulostajakauma tehtävässä 6, inklusiivinen predikatiivi

6. Sormus on	kultaa	kulta
Lukio 1 A-oppimäärä	36 % (n=6)	64 % (n=16)
Lukio 1 B-oppimäärä	18 % (n=2)	82 % (n=9)
Lukio 2 A-oppimäärä	72 % (n=13)	28 % (n=5)
Lukio 2 B-oppimäärä	25 % (n=3)	75 % (n=9)
Lukio 3 A-oppimäärä	82 % (n=9)	18 % (n=2)
Yhteensä	45 % (n= 33)	55 % (n=41)

Tehtävässä 6 inklusiivinen predikatiivi kertoo mitä materiaalia tai ainetta subjekti on (ks. luku 3.3). Tulokset osoittavat, että tehtävä 6 on ollut vaikeampi B-oppimäärän mukaan opiskeleville kuin A-oppimäärän mukaan opiskeleville. Lisäksi tulokset paljastavat, että yli puolet opiskelijoista (55 %) on valinnut virheellisen sijamuodon predikatiiville. Predikatiivitestissä opiskelijoita on myös ohjeistettu perustelemaan vastauksensa. Perustelut antavat tietoa siitä, miten opiskelija on päättänyt valitsemaan joko partitiivin tai nominatiivin predikatiivin sijamuodoksi. Esitän seuraavaksi osan opiskelijoiden perusteluista tehtävälle 6. Opiskelijat ovat kirjoittaneet perustelunsa ruotsiksi, joten esitän perustelut ensin sananmukaisesti ruotsiksi, ja sitten käännöksen suomeksi. Mainitsen erikseen, jos useampi kuin yksi opiskelija on perustellut sijamuodon valintansa samalla tavalla.

Taulukkoon 8 olen koonnut esimerkkejä opiskelijoiden perusteluista partitiivipredikatiiville. Esitän ne perustelut, jotka liittyvät kielioppiin tai perustuvat kieliopilliseen sääntöön. Muutamissa tapauksissa opiskelija on kääntänyt tehtävän lauseen ruotsiksi, jolloin esitän opiskelijan käännöksen ja analysoin sitä. En esitä esimerkkejä perusteluista, joiden mukaan valittu sijamuoto kuulostaa oikealta.

Taulukko 8. Perustelut tehtävälle 6, oikea sijamuoto

Tehtävä 6. Sormus on <i>kultaa</i>.		
Perustelu ruotsiksi	Käännös suomeksi	Lukio ja oppimäärä
1. Ringen är av guld.	Sormus on kultaa.	Lukio 2 A-oppimäärä.
2. Första temaformen redan upptagen.	Ensimmäinen sijamuoto on jo varattu.	Lukio 2 B-oppimäärä.

3. Objekt i 3:tf.	Objekti on kolmannessa sijamuodossa.	Lukio 1 A-oppimäärä.
4. Just den ringen är guld.	Nimenomaan se sormus on kultaa.	Lukio 3 A-oppimäärä.

Perustelussa 1 opiskelija on kääntänyt suomenkielisen virkkeen ruotsiksi. Hän vaikuttaa ymmärtävän, että on kyse sormuksen materiaalista, jolloin predikatiivi on partitiivissa. Toinen perustelu (2) antaa vaikutelman, että opiskelijan mielestä *kulta*-sanan on oltava partitiivissa, koska nominatiivi on jo varattu *sormus*-sanalle. En osaa sanoa, mitä sääntöä opiskelija on soveltanut tehtävään. Kolmannessa perustelussa (3) on sovellettu objektiin liittyvää sääntöä. Opiskelija on luultavasti olettanut, että *kulta*-sana on lauseen objekti. Säännön mukaan objekti on partitiivissa, jos lause on kielteinen (ks. White 2006: 248). Opiskelija on ilmeisesti muistanut objektisäännön väärin, mutta silti valinnut oikean sijamuodon.

Neljäs perustelu (4) antaa ymmärtää, että predikatiivin sijamuoto on partitiivissa, koska on kyse tietystä sormuksesta, joka on kultaa, eikä esimerkiksi sormuksista yleensä. Vaikka opiskelija on valinnut oikean sijamuodon, sillä ei ole merkitystä predikatiivin sijamuodon valinnan kannalta, mistä sormuksesta on kyse. Säännön mukaan predikatiivi on partitiivissa, kun predikatiivi kertoo mitä materiaalia subjekti on (ks. luku 3.3). Taulukossa 9 alla esitän perustelut virheelliselle nominatiivipredikatiiville.

Taulukko 9. Perustelut tehtävälle 6, väärä sijamuoto

Tehtävä 6. Sormus on <i>kulta</i> .		
Perustelu ruotsiksi	Käännös suomeksi	Lukio ja oppimäärä
1. Singularis.	Yksikkö.	Lukiot 1–3 A-oppimäärä, lukio 1 ja 2 B-oppimäärä. Yhteensä 8 perustelua.
2. Bara en ring.	Vain yksi sormus.	Lukio 2 ja 3 A-oppimäärä. Yhteensä 2 perustelua.
3. Sormus i grundform.	Sormus on perusmuodossa.	Lukio 1 B-oppimäärä.
4. Jak. form.	Myönteinen muoto.	Lukio 1 A-oppimäärä.

Kahdeksan opiskelijaa on perustellut virheellisen sijamuodon valintansa sillä, että sormus on yksikössä. Perustelu 1 voi tarkoittaa sitä, että yksi sormus vaatisi nominatiivin, useampi sormus taas partitiivin predikatiivin sijamuodoksi. Karlsson (2012: 78) esittää, että nominit voivat olla yksikössä tai monikossa, ja että yksikkö on aina päätteetön (esim. *sormus*). Mahdollisesti opiskelijat ovat ajatelleet, että koska *sormus* on yksikössä, predikatiivinkin on yksinkertaisesti oltava yksikössä (nominatiivissa). Myös perustelussa 2 korostetaan sitä, että on kyse vain yhdestä sormuksesta. Perustelussa 3 todetaan, että sormus on perusmuodossa eli nominatiivissa. Todennäköisesti opiskelijan mielestä partitiivipredikatiivi vaatisi, että subjektikin olisi partitiivissa.

Kolme ensimmäistä perustelua viittaa siihen, että opiskelijat ovat miettineet yksikköön ja monikkoon liittyviä sääntöjä. Luultavasti opiskelijat ovat todenneet, että nominatiivi tarkoittaa yksikköä, ja että partitiivia käytetään, kun on kyse monikosta. Virheellinen sijamuotovalinta johtuu ilmeisesti siitä, että tehtävässä on kyse yhdestä sormuksesta. Neljännessä perustelussa (4) sovelletaan luultavasti objektisääntöä, jonka mukaan objekti on partitiivissa, jos lause on kielteinen (ks. White 2006: 248). Perustelussa 4 predikatiivisääntö on siis voitu korvata objektiin liittyvällä säännöllä, ja todettu virkkeen olevan myönteinen, mikä on johtanut nominatiivin valintaan.

Inklusiivisen predikatiivikategorian lisäksi predikatiivikategoria 2 (subjekti on ainesana) on ollut haastava opiskelijoille. Tehtävät 2 ja 20 ovat olleet kyseisen kategorian vaikeimpia tehtäviä (ks. liite). Taulukkoon 10 on koottu tulokset tehtävässä 2, jossa subjekti on ainesana. Predikatiivin oikea sijamuoto on partitiivi (*kylmää ja hyvää*).

Taulukko 10. Tulostajakauma tehtävässä 2, subjekti on ainesana

2. Jäätelö on	kylmää ja hyvää	kylmä ja hyvä
Lukio 1 A-oppimäärä	50 % (n=11)	50 % (n=11)
Lukio 1 B-oppimäärä	55 % (n=6)	45 % (n=5)
Lukio 2 A-oppimäärä	44 % (n=8)	56 % (n=10)
Lukio 2 B-oppimäärä	50 % (n=6)	50 % (n=6)
Lukio 3 A-oppimäärä	45 % (n=5)	55 % (n=6)
Yhteensä	49 % (n=36)	51 % (n=38)

Taulukko 10 osoittaa, että B-oppimäärän mukaan opiskelevat ovat suoriutuneet hieman paremmin tehtävästä 2 kuin A-oppimäärän mukaan opiskelevat, vaikka ero ei ole suuri. Noin puolet opiskelijoista on sitä mieltä, että predikatiivin on oltava partitiivissa, toiset puolet ovat sen sijaan sitä mieltä, että predikatiivin on oltava nominatiivissa. Taulukkoon 11 on koottu opiskelijoiden perusteluita tehtävälle 2.

Taulukko 11. Perustelut tehtävälle 2, oikea sijamuoto

Tehtävä 2. Jäätelö on <i>kylmää ja hyvää</i> .		
Perustelu ruotsiksi	Käännös suomeksi	Lukio ja oppimäärä
1. Ämnesord.	Ainesana.	Lukio 1 A- ja B-oppimäärä. Yhteensä 2 perustelua.
2. Obestämd mängd.	Epämääräinen määrä.	Lukio 1 ja 2 A- ja B-oppimäärä. Yhteensä 8 perustelua.
3. Tredje form för det är allmänt.	Kolmas sijamuoto, koska ”asia on yleinen”.	Lukio 1 A-oppimäärä.

Perustelu 1 osoittaa, että ainakin muutama opiskelija tietää, että predikatiivi on partitiivissa koska jäätelö on ainesana. Toinen perustelu (2) liittyy rajalliseen ja epämääräiseen määrään. Luvussa 3.2 todettiin, että nominatiivi edustaa konkreettista tai abstraktia kokonaisuutta, tai tiettyä rajallista määrää. Kun halutaan ilmaista epämääräistä tai rajatonta määrää käytetään sen sijaan partitiivia. (Ks. luku 3.2) Näin opiskelijat ovat tehneet perustelun 2 mukaan.

Perustelussa 3 on voitu ajatella, että on kyse jäätelöstä yleisesti ottaen, ei tietystä jäätelöstä. Partitiivi antaa yleensä ilmaisulle yleispätevän merkityksen (ks. luku 3.3), ja sen perusteella opiskelija on todennäköisesti osannut valita oikean sijamuodon. Taulukossa 12 voi tarkastella perusteluja virheelliselle nominatiivipredikatiiville.

Taulukko 12. Perustelut tehtävälle 2, väärä sijamuoto

Tehtävä 2. Jäätelö on <i>kylmä ja hyvä</i> .

Perustelu ruotsiksi	Käännös suomeksi	Lukio ja oppimäärä
1. Meningen behöver inte pluralis. En glass inte flera.	Virke ei tarvitse monikkoa. Yksi jäätelö, ei monta jäätelöä.	Lukio 3 A-oppimäärä, lukio 2 B-oppimäärä. Yhteensä 2 perustelua.
2. Jäätelö är i grundform.	Jäätelö on perusmuodossa.	Lukio 1 B-oppimäärä.
3. Om man väljer det andra alternativet borde subjektet vara jäätelöä.	Jos valitsee toisen vaihtoehdon, subjektin pitäisi olla jäätelöä.	Lukio 1 A-oppimäärä.
4. Jakande form.	Myönteinen muoto.	Lukio 1 A-oppimäärä.
5. Skulle det vara en nekande sats skulle det vara kylmää ja hyvää.	Jos lause olisi kielteinen, predikatiivi olisi kylmää ja hyvää.	Lukio 1 B-oppimäärä.

Ensimmäisen perustelun (1) mukaan predikatiivi on nominatiivissa, koska monikko-muoto ei ole tarpeellinen. Opiskelijat ovat sitä mieltä, että on kyse yhdestä jäätelöstä. Nominatiivimuoto on kuitenkin virheellinen, koska ainesana vaatii predikatiivin sijamuodoksi partitiivin (ks. luku 3.3). Lisäksi *jäätelö*-sanan jaollisuuteen on tärkeää kiinnittää huomiota. Karlssonin (2012: 113) mukaan nominatiivin ja partitiivin käytön ymmärtäminen vaatii, että tiedostetaan, onko substantiivi jaollinen vai jaoton. Jaottomia sanoja voi laskea (esim. *auto*, *talo*), mutta jaollisia sanoja ei voi laskea. Jäätelön voi jakaa useampaan osaan, mutta sitä ei ole mahdollista laskea, jäätelö on siis jaollinen sana. Ingo (2000: 144) toteaa, että partitiivipredikatiivi edellyttää, että substantiivi on jaollinen käsite. (Ks. luku 3.3)

Perustelussa 2 mainitaan, että jäätelö on nominatiivissa, minkä perusteella predikatiivin sijamuodoksi on valittu nominatiivi. Mahdollisesti opiskelija tulkitsee nominatiivimuodon (*jäätelö*) tarkoittavan sitä, että on kyse yhdestä jäätelöstä, kuten ensimmäisessä perustelussakin on tulkittu. Perustelussa 3 todetaan, että subjektinkin olisi oltava partitiivissa (*jäätelöä*), jotta predikatiivi olisi partitiivissa (*kylmää ja hyvää*). Perustelut 1–3 viittaavat siihen, että opiskelijat käsittävät nominatiivin tarkoittavan yhtä jäätelöä. He eivät ole luultavasti oppineet, että ainesanat ovat jaollisia sanoja, ja että niitä ei voi laskea.

Perustelut 4 ja 5 liittyvät objektisääntöihin. Neljännen perustelun (4) mukaan virke on myönteinen, mikä johtaa siihen, että predikatiivi on nominatiivissa. Viidennen perustelun

(5) mukaan predikatiivi olisi partitiivissa, mikäli lause olisi kielteinen. Tämä viittaa siihen, että tehtävässä 2 osa opiskelijoista on soveltanut objektisääntöjä, joissa korostetaan, että objekti on partitiivissa, jos lause on kielteinen (ks. White 2006: 248). Kielto sana ei kuitenkaan muuta predikatiivin sijamuotoa (ks. luku 3.4 ja White 2006: 261).

Tehtävässä 20 subjektina on ainesana. Tehtävän perusteluiden analysointi paljasti, että opiskelijat ovat kiinnittäneet paljon huomiota lauseen kielteisyyteen, millä ei ole yhteyttä predikatiivin sijamuodon valintaan (ks. luku 3.4). Taulukosta 13 paljastuu tulosjakauma tehtävälle 20. Predikatiivin oikea sijamuoto on partitiivi (*kuumaa*).

Taulukko 13. Tulosjakauma tehtävässä 20, subjekti on ainesana

20. Kahvi ei ole	kuumaa	kuuma
Lukio 1 A-oppimäärä	91 % (n=20)	9 % (n=2)
Lukio 1 B-oppimäärä	82 % (n=9)	18 % (n=2)
Lukio 2 A-oppimäärä	39 % (n=7)	61 % (n=11)
Lukio 2 B-oppimäärä	50 % (n=6)	50 % (n=6)
Lukio 3 A-oppimäärä	64 % (n=7)	36 % (n=4)
Yhteensä	66 % (n=49)	34 % (n=25)

Tulokset osoittavat, että lukiossa 1 on suoriuduttu paremmin tehtävästä 20 kuin lukioissa 2 ja 3. On mielenkiintoista, että tehtävä 20 on ollut huomattavasti helpompi lukion 1 A-oppimäärälle, verrattuna tehtävään 2, vaikka tehtävät kuuluvat samaan predikatiivikategoriaan ja siten perustuvat samaan sääntöön. Taulukko 14 sisältää perustelut tehtävälle 20.

Taulukko 14. Perustelut tehtävälle 20, oikea sijamuoto

Tehtävä 20. Kahvi ei ole <i>kuumaa</i> .		
Perustelu ruotsiksi	Käännös suomeksi	Lukio ja oppimäärä
1. Alltid tredje temaform om det handlar om vätskor.	Aina kolmas sijamuoto, jos on kyse nesteistä.	Lukio 1 A-oppimäärä.
2. Obestämd mängd.	Epämääräinen määrä.	Lukio 2 B-oppimäärä.

3. Nekande mening.	Kielteinen lause.	Lukiot 1–3 A-oppimäärä. Lukio 1 ja 2 B-oppimäärä. Yhteensä 15 perustelua.
--------------------	-------------------	---

Perustelussa 1 on kiinnitetty huomiota *kahvi*-sanaan, ja että kahvi on neste. Mahdollisesti opiskelija on oppinut, että tietyn tyyppiset sanat, jotka ovat nesteitä (esim. mehu, vesi, maito) vaativat partitiivin. Voi olla, että termi *ainesana* on vaikea opiskelijoille, koska se on epätavallinen sana. Ainesana ei ehkä sano opiskelijoille mitään, mikä voi tehdä vaikeaksi muistaa, mitkä sanat ovat ainesanoja. Ehkä opiskelijoiden on helpompi oppia, että esimerkiksi nesteisiin liittyvät sanat vaativat partitiiviin kuin että ainesanat vaativat partitiivin.

Toinen perustelu (2) liittyy kahvin epämääräiseen määrään. Jotta osaa valita oikean sijamuodon predikatiiville, on tiedostettava, onko *kahvi* jaollinen vai jaoton sana. Kahvia ei voi laskea, mutta kahvin voi jakaa useampaan osaan, eli kahvi on jaollinen sana, aivan kuten *jäätelö*-sana tehtävässä 2. Perustelussa 2 on esitetty, että on kyse epämääräisestä määrästä, minkä seurauksena predikatiivi on partitiivissa. Opiskelija on luultavasti tietoinen siitä, että partitiivilla ilmaistaan epämääräistä tai rajatonta määrää (ks. luku 3.2). Perustelu 2 viittaa myös siihen, että opiskelija on osannut hahmottaa, tarkoitetaanko *kahvi*-sanalla konkreettista kokonaisuutta vai epämääräistä määrää. Luvussa 3.2 todettiin, että partitiivilla ilmaistaan epämääräistä määrää, nominatiivilla puolestaan jotain konkreettista kokonaisuutta.

Perusteluissa 1 ja 2 ei ole lainkaan kiinnitetty huomiota lauseen kielteisyyteen, toisin kuin perustelussa 3 on tehty. Yhteensä 15 opiskelijaa on perustellut sijamuodon valintansa sillä, että lause on kielteinen. Heidän mukaan *kuuma*-sanan on siis oltava partitiivissa, koska lause on kielteinen. On todennäköistä, että tähänkin tehtävään on sovellettu objektiin liittyvää sääntöä, jonka mukaan objekti on partitiivissa, jos lause on kielteinen (ks. esim. White 2006: 248).

Opiskelijat, jotka perustelivat valintansa sillä, että on kyse nesteestä tai epämääräisestä määrästä olisivat todennäköisesti osanneet valita oikean sijamuodon, vaikka lause olisi-kin ollut myönteinen. Sen sijaan on todennäköistä, että opiskelijat, jotka ovat valinneet partitiivin koska lause on kielteinen, valitsisivat nominatiivin partitiivin sijasta, jos lause olisi myönteinen. Taulukko 15 esittää virheellisen nominatiivipredikatiivin perustelut.

Taulukko 15. Perustelut tehtävälle 20, väärä sijamuoto

Tehtävä 20. Kahvi ei ole <i>kuuma</i> .		
Perustelu ruotsiksi	Käännös suomeksi	Lukio ja oppimäärä
1. Nekande sats → grundform.	Kielteinen lause johtaa perusmuotoon.	Lukio 2 B-oppimäärä.

Virheelliselle sijamuotovalinnalle on kirjoitettu vain yksi perustelu. On mahdollista, että opiskelija on yrittänyt soveltaa tehtävään objektisääntöä, mutta muistanut säännön väärin. Se selittäisi, miksi opiskelijan mielestä kielteinen lause johtaisi nominatiiviin, eikä partitiiviin, kuten suuri osa opiskelijoista esittää. Kuten olen jo useampaan otteeseen maininnut, lauseen kielteisyydellä ei ole vaikutusta predikatiivin sijamuotoon. (Ks. luku 3.4).

4.1.2 Tulokset predikatiivikategorioissa 3–5

Kolmannen predikatiivikategorian (subjekti on abstraktisana) tehtävät ovat sujuneet melko hyvin. Kyseinen kategoria on osoittautunut koko predikatiivitestin helpoimmaksi kategoriaksi lukion 1 A-oppimäärän mukaan opiskeleville. Lukion 1 B-oppimäärän mukaan opiskeleville kyseinen kategoria on sen sijaan osoittautunut koko predikatiivitestin vaikeimmaksi kategoriaksi (inklusiivinen predikatiivi -kategorian lisäksi). Tehtävät 3 ja 8 ovat olleet kategorian vaikeimmat tehtävät. Tehtävässä 3 lause on myönteinen, tehtävässä 8 lause on kielteinen. Lauseet edustavat samaa predikatiivikategoriaa, joten niihin pätee sama sääntö. Säännön mukaan predikatiivi on partitiivissa, koska subjekti on abstraktisana (ks. luku 3.3). Taulukko 16 esittää tulokset tehtävässä 3. Predikatiivin oikea sijamuoto on partitiivi (*mukavaa*).

Taulukko 16. Tulostajakauma tehtävässä 3, subjekti on abstraktisana

3. Matkustaminen on	mukavaa	mukava
Lukio 1 A-oppimäärä	60 % (n=13)	40 % (n= 9)
Lukio 1 B-oppimäärä	36 % (n=4)	64 % (n=7)
Lukio 2 A-oppimäärä	67 % (n=12)	33 % (n=6)
Lukio 2 B-oppimäärä	67 % (n=8)	33 % (n=4)
Lukio 3 A-oppimäärä	82 % (n=9)	18 % (n=2)
Yhteensä	62 % (n=46)	38 % (n=28)

Taulukko 16 osoittaa, että tehtävä 3 on ollut vaikein lukion 1 B-oppimäärän mukaan opiskeleville. Muille ryhmille tehtävä ei ole aiheuttanut suurempia ongelmia. Tulosten mukaan 62 % opiskelijoista on osannut valita oikean sijamuodon. Taulukkoon 17 on koottu perustelut tehtävälle 3.

Taulukko 17. Perustelut tehtävälle 3, oikea sijamuoto

Tehtävä 3. Matkustaminen on mukavaa.		
Perustelu ruotsiksi	Käännös suomeksi	Lukio ja oppimäärä
1. Det är inte t.ex. en matka.	Ei ole kyse esim. yhdestä matkasta.	Lukio 3 A-oppimäärä
2. -minen kräver 3:e form.	-minen vaatii kolmannen sijamuodon.	Lukio 3 A-oppimäärä. Yhteensä 2 perustelua.
3. Eftersom <i>matkustaminen</i> handlar om nånting i allmänhet.	”Matkustaminen yleensä.”	Lukio 3 A-oppimäärä.
4. Det är trevligt att resa. Låter fel med kort vokal.	Matkustaminen on mukavaa. Lyhyt vokaali kuulostaa väärältä.	Lukio 1 A-oppimäärä.
5. Att resa är trevligt inte trevlig.	Matkustaminen on mukavaa ei mukava.	Lukio 1 A-oppimäärä.
6. Att resa är något man gör.	Matkustaminen on jotain mitä tehdään.	Lukio 2 A-oppimäärä.

Ensimmäisessä perustelussa (1) huomautetaan, ettei ole kyse yhdestä matkasta. Opiskelija ehkä vertaa lausetta *matkustaminen on mukavaa* lauseeseen *matka oli mukava* tai vastaavaan lauseeseen, jossa on kyse yhdestä matkasta. Opiskelija näyttää osaavan valita

oikein partitiivin ja nominatiivin välillä, kun subjekti on abstraktisana. Perustelussa 2 todetaan, että subjekti on *minen*-muodossa. Whiten (2006: 223) mukaan kaikista suomen verbeistä on mahdollista tehdä substantiiveja *minen*-päätteen avulla. White lisää, että kun subjekti on *minen*-muodossa predikatiivilauseessa, predikatiivi on partitiivissa. Perustelussa 2 on siis tiedetty, että *minen*-muodossa oleva subjekti vaatii partitiivipredikatiivin.

Perustelussa 3 esitetään, että *matkustaminen*-sana koskee jotain yleensä. Opiskelija ehkä tarkoittaa, ettei ole kyse tietyistä matkasta, vaan matkustamisesta yleisesti ottaen. Kuten aiemmin on todettu, partitiivi antaa ilmaisulle yleispätevän merkityksen (ks. luku 3.3). Neljännessä perustelussa (4) virke on käännetty ruotsiksi. Opiskelija toteaa myös, että lyhyt vokaali kuulostaa väärältä eli opiskelija luottaa korvakuuloon sääntöjen soveltamisen sijaan.

Myös perustelussa 5 opiskelija on kääntänyt suomenkielisen virkkeen ruotsiksi. Lisäksi opiskelija tiedostaa eron *mukavaa*- ja *mukava*-muotojen välillä, koska hän korostaa, että *mukava* on sama asia kuin *trevlig*. Voidaan esimerkiksi verrata virkkeitä ”*matka oli mukava*” (*resan var trevlig*) ja ”*matkustaminen on mukavaa*” (*att resa är trevligt*). Opiskelijan perustelu viittaa siihen, että hän ymmärtää eron partitiivin ja nominatiivin välillä. Kuudennessa perustelussa (6) todetaan, että on kyse jonkinlaisesta toiminnasta. Sen perusteella opiskelija on valinnut predikatiivin sijamuodoksi partitiivin. Vaikuttaa siltä, että osa opiskelijoista ymmärtää eron partitiivin ja nominatiivin välillä tehtävässä 3. Opiskelijat ovat myös kiinnittäneet huomiota siihen, että on kyse jonkinlaisesta toiminnasta, eikä jostain asiasta, esimerkiksi matkasta. Taulukkoon 18 on koottu perustelut virheelliselle sijamuotovalinnalle.

Taulukko 18. Perustelut tehtävälle 3, väärä sijamuoto

Tehtävä 3. Matkustaminen on <i>mukava</i> .		
Perustelu ruotsiksi	Käännös suomeksi	Lukio ja oppimäärä
1. Jakande sats.	Myönteinen lause.	Lukio 1 A- ja B-oppimäärä. Yhteensä 2 perustelua.

2. För att inget säger att det måste vara tredje formen.	Koska mikään ei sano, että pitäisi käyttää kolmatta sijamuotoa.	Lukio 2 A-oppimäärä.
3. Matkustaminen är i första temaformen.	Matkustaminen on ensimmäisessä sijamuodossa.	Lukio 1 B-oppimäärä. Yhteensä 2 perustelua.

Ensimmäisessä perustelussa (1) korostetaan sitä, että lause on myönteinen. Mahdollisesti opiskelijat ovat soveltaneet tehtävään objektisääntöä. Objektisäännön mukaan objekti on partitiivissa, jos lause on kielteinen (ks. esim. White 2006: 248). Opiskelijat ovat luultavasti todenneet, että lause on myönteinen ja valinneet predikatiivin sijamuodoksi nominatiivin. Toisen perustelun (2) mukaan mikään lauseessa ei vaadi partitiivia. Voi olla, että opiskelija on yrittänyt soveltaa tehtävään objektisääntöä. Koska lause ei ole kielteinen, opiskelija on voinut ajatella, ettei mikään vaadi partitiivin käyttöä. Kolmannen perustelun (3) mukaan predikatiivi on nominatiivissa, koska *matkustaminen*-sana on nominatiivissa. En osaa varmuudella sanoa, mitä sääntöä opiskelijat ovat yrittäneet soveltaa. Predikatiivisäännön mukaan predikatiivi on nominatiivissa, jos subjekti on yksikössä oleva konkreettinen sana, (predikatiivikategoria 6) mutta tässä tapauksessa subjekti on abstrakti sana, jolloin predikatiivi on partitiivissa (ks. luku 3.3). Mahdollisesti opiskelijat ovat sekoittaneet nämä kaksi kategoriaa.

Osa opiskelijoista on suoriutunut hieman huonommin tehtävästä 8 kuin tehtävästä 3, osa on puolestaan suoriutunut huomattavasti paremmin tehtävästä 8 kuin tehtävästä 3. Ryhmien välillä on toisin sanoen aika paljon hajontaa tehtävän 8 tuloksissa, vaikka yleisesti ottaen tehtävä 8 on sujunut paremmin kuin tehtävä 3. Tehtävässä 8 subjektina on abstraktisana *opiskeleminen*. Predikatiivin oikea sijamuoto on partitiivi (*tylsää*). Tulokset esitetään taulukossa 19.

Taulukko 19. Tulostajakauma tehtävässä 8, subjekti on abstraktisana

8. Opiskeleminen ei ole	tylsää	tylsä
Lukio 1 A-oppimäärä	91 % (n=20)	9 % (n= 2)

Lukio 1 B-oppimäärä	82 % (n= 9)	18 % (n=2)
Lukio 2 A-oppimäärä	56 % (n=10)	44 % (n=8)
Lukio 2 B-oppimäärä	50 % (n=6)	50 % (n=6)
Lukio 3 A-oppimäärä	73 % (n=8)	27 % (n=3)
Yhteensä	72 % (n=53)	28 % (n=21)

Taulukko 19 osoittaa, että lukion 1 A- ja B-oppimäärän opiskelijat ovat suoriutuneet huomattavasti paremmin tehtävästä 8 kuin tehtävästä 3 (ks. taulukko 15 s. 50). Muut opiskelijat ovat sen sijaan suoriutuneet hieman huonommin tehtävästä 8 kuin tehtävästä 3. Tehtävät 3 ja 8 edustavat samaa predikatiivikategoriaa, mutta tehtävässä 3 lause on myönteinen, tehtävässä 8 sen sijaan kielteinen. Perustelut tehtävälle 8 ja partitiivipredikatiiville esitetään taulukossa 20.

Taulukko 20. Perustelut tehtävälle 8, oikea sijamuoto

Tehtävä 8. Opiskeleminen ei ole <i>tylsää</i> .		
Perustelu ruotsiksi	Käännös suomeksi	Lukio ja oppimäärä
1. Nekande.	Kielteinen.	Lukiot 1–3 A-oppimäärä, lukio 1 ja 2 B-oppimäärä. Yhteensä 23 perustelua.

Opiskelijoiden kirjoittamat perustelut partitiivipredikatiiville liittyvät ainoastaan lauseen kielteisyyteen. Yksinkertaisuuden vuoksi en esitä esimerkkejä erilaisista perusteluista, jotka liittyvät lauseen kielteisyyteen, kuten esimerkiksi ”lause on kielteinen”, tai ”kielteinen lause vaatii, että objekti on kolmannessa sijamuodossa”, koska perusteluja on niin paljon. Kaikissa perusteluissa tuodaan esille, että lause on kielteinen, ja että *tylsä*-sana on siksi partitiivissa. Suurin osa opiskelijoista on vain perustellut sijamuotovalintansa sanalla ”kielteinen”. Luultavasti opiskelijat ovat soveltaneet tehtävään objektisääntöä, jonka mukaan objekti on partitiivissa, kun lause on kielteinen (ks. esim. White 2006: 248). Tehtävän 3 perustelut sisältävät paljon enemmän asioita verrattuna tehtävän 8 perusteluihin. Opiskelijat vaikuttavat valinneen automaattisesti partitiivimuodon tehtävässä 8, koska lause on kielteinen. Tehtävässä 3 opiskelijat ovat luultavasti miettineet

sijamuodon valintaa tarkemmin. Taulukko 21 sisältää perustelut väärälle sijamuodolle tehtävässä 8.

Taulukko 21. Perustelut tehtävälle 8, väärä sijamuoto

Tehtävä 8. Opiskeleminen ei ole <i>tylsä</i> .		
Perustelu ruotsiksi	Käännös suomeksi	Lukio ja oppimäärä
1. Nekningsord ska ha första formen.	Kieltosana vaatii ensimmäisen sijamuodon.	Lukio 2 A- ja B-oppimäärä. Yhteensä 3 perustelua.

Osa opiskelijoista on sitä mieltä, että kielteinen lause tai kieltosana vaatii nominatiivimuodon. Mahdollisesti opiskelijat ovat yrittäneet soveltaa objektisääntöä, mutta muistaneet säännön väärin. Se selittäisi, miksi opiskelijoiden mielestä kieltosana tai kielteinen lause vaatisi nominatiivimuodon. Tehtävässä 8 predikatiivi on partitiivissa, koska subjektina on abstraktisana (ks. luku 3.3). Kieltosana ei muuta predikatiivin sijamuotoa (ks. luku 3.4).

Predikatiivikategoria 4 (subjekti on monikollinen sana) ei ole aiheuttanut ongelmia opiskelijoille. Predikatiivitestien analyysi paljasti, että kyseinen kategoria on ollut koko predikatiivitestin helpoin kategoria lukion 3 opiskelijoille. Tehtävä 4 on osoittautunut kategorian helpoimmaksi tehtäväksi kaikille ryhmille, tehtävä 10 on puolestaan osoittautunut kategorian vaikeimmaksi tehtäväksi kaikille ryhmille. Siitä syystä analysoin tarkemmin tehtäviä 4 ja 10. Predikatiivisäännön mukaan predikatiivi on partitiivissa, kun subjekti on monikollinen sana. Tehtävässä 4 predikatiivin oikea sijamuoto on siis partitiivi (*kalliita*). Taulukko 22 sisältää tulokset tehtävässä 4.

Taulukko 22. Tulosjakauma tehtävässä 4, subjekti on monikollinen sana

4. Tietokoneet ovat	kalliita	kalliit
Lukio 1 A-oppimäärä	86 % (n=19)	13 % (n=3)
Lukio 1 B-oppimäärä	82 % (n=9)	19 % (n=9)
Lukio 2 A-oppimäärä	94 % (n=17)	6 % (n=1)

Lukio 2 B-oppimäärä	83 % (n=10)	17 % (n=2)
Lukio 3 A-oppimäärä	100 % (n=11)	0 %
Yhteensä	89 % (n=66)	20 % (n=15)

Taulukko 22 osoittaa, että lukiolaiset ovat suoriutuneet hyvin tehtävästä 4. Suurin osa opiskelijoista (89 %) on valinnut oikean sijamuodon. Tehtävän 4 perusteella vaikuttaa siltä, että predikatiiville on helppoa valita oikea sijamuoto, kun subjekti on monikollinen sana. A-oppimäärän ja B-oppimäärän välinen ero ei ole huomattava. Taulukkoon 23 on koottu perustelut tehtävälle 4.

Taulukko 23. Perustelut tehtävälle 4, oikea sijamuoto

Tehtävä 4. Tietokoneet ovat <i>kalliita</i> .		
Perustelu ruotsiksi	Käännös suomeksi	Lukio ja oppimäärä
1. Subjektet står i pluralis.	Subjekti on monikossa.	Lukio 1 A-oppimäärä.
2. För att datorer är i pluralis.	Koska ”tietokoneet” on monikossa.	Lukiot 1–3 A-oppimäärä, lukio 1 ja 2 B-oppimäärä. Yhteensä 22 perustelua.
3. Flera än en ger tredje böjningsformen.	Useampi kuin yksi ”vaatii” kolmannen sijamuodon.	Lukio 3 A-oppimäärä.
4. Det andra är talspråk.	Toinen vaihtoehto on puhekieltä.	Lukio 1 A-oppimäärä. Yhteensä 2 perustelua.
5. Kalliit är slang.	Kalliit on slangia.	Lukio 1 A-oppimäärä.
6. Datorer allmänt, inga bestämda datorer.	Tietokoneet yleensä, ei mitkään tietyt tietokoneet.	Lukio 3 A-oppimäärä. Yhteensä 2 perustelua.
7. Obestämd.	Epämääräinen.	Lukio 1 A-oppimäärä.

Opiskelijoiden perustelut osoittavat, että opiskelijat ovat kiinnittäneet huomiota siihen, että subjekti on monikossa. Perustelu 1 vastaa predikatiivisääntöä. Opiskelija on tiennyt, että predikatiivi on partitiivissa, koska subjekti on monikossa. (Ks. luku 3.3) Suuri osa opiskelijoista on perustellut sijamuotovalintansa sillä, että on kyse useammasta tietokoneesta tai että *tietokoneet*-sana on monikossa (ks. perustelut 2 ja 3). Muutamat opiskelijat ovat perustelleet sijamuotovalintansa sillä, että toinen vaihtoehto (*kalliit*) olisi puhekieltä (ks. perustelu 4). Perustelun 5 mukaan *kalliit* on slangia.

Kuudennen perustelun (6) mukaan predikatiivi on partitiivissa, koska on kyse tietokoneista yleensä, eikä tietyistä tietokoneista. Perustelut viittaavat siihen, että opiskelijat ovat valinneet partitiivimuodon, koska he ovat tietoisia siitä, että partitiivi antaa ilmaisulle yleispätevän merkityksen (ks. luku 3.3). Tehtävässä voi siis olla kyse mistä tietokoneista tahansa. Perustelussa 7 tuodaan esille, että jokin on epämääräistä. Mahdollisesti opiskelija tarkoittaa sitä, että tietokoneiden määrä on epämääräinen, jonka vuoksi opiskelija on valinnut partitiivin predikatiivin sijamuodoksi. Karlssonin (2012: 113) mukaan partitiivilla ilmaistaan epämääräistä, rajatonta määrää (ks. luku 3.2). Partitiivipredikatiiville kirjoitettujen oikeiden perusteluiden runsas määrä osoittaa, että tehtävää 4 koskeva predikatiivisääntö ei ole tuottanut ongelmia opiskelijoille. Taulukkoon 24 on koottu perustelut virheelliselle sijamuotovalinnalle.

Taulukko 24. Perustelut tehtävälle 4, väärä sijamuoto

Tehtävä 4. Tietokoneet ovat <i>kalliit</i> .		
Perustelu ruotsiksi	Käännös suomeksi	Lukio ja oppimäärä
1. Ska stå i samma form som subjektet. / Adjektiv i samma form som substantiv.	Predikatiivin on oltava samassa muodossa kuin subjekti. / Adjektiivi on samassa muodossa kuin substantiivi.	Lukio 1 ja 2 B-oppimäärä. Yhteensä 2 perustelua.
2. Bestämd form.	Määräinen muoto.	Lukio 1 A-oppimäärä.

Perustelussa 1 opiskelijat ovat sitä mieltä, että subjektin ja predikatiivin on oltava samassa sijamuodossa. Toinen perustelu (2) liittyy määräiseen muotoon. Suomen kielessä ei ilmaista epämääräistä ja määräistä muotoa samalla tavalla kuin esimerkiksi ruotsin kielessä (ks. esim. Ingo 2000: 32 ja Karlsson 2012: 21). Opiskelija on mahdollisesti ymmärtänyt lauseen väärin, ja ajatellut, että on kyse tietyistä tietokoneista, eikä tietokoneista yleensä. Osa opiskelijoista ei ole siis ollut tietoisia siitä, että predikatiivi on partitiivissa, kun subjekti on monikollinen sana (ks. luku 3.3). Yleisesti ottaen tehtävä 4 on kuitenkin sujunut hyvin. Tehtävä 10 on sen sijaan ollut opiskelijoille haastavampi. Taulukko 25 sisältää opiskelijoiden tulokset tehtävässä 10. Oikea sijamuoto on partitiivi (*opiskelijoita*).

Taulukko 25. Tulostajakauma tehtävässä 10, subjekti on monikollinen sana

10. Oletteko te	opiskelijoita	opiskelijat?
Lukio 1 A-oppimäärä	50 % (n=11)	50 % (n=11)
Lukio 1 B-oppimäärä	36 % (n= 4)	64 % (n=7)
Lukio 2 A-oppimäärä	72 % (n=13)	28 % (n=5)
Lukio 2 B-oppimäärä	58 % (n=7)	42 % (n=5)
Lukio 3 A-oppimäärä	82 % (n=9)	18 % (n=2)
Yhteensä	59 % (n=44)	41 % (n=30)

Tehtävässä 4 yhteensä 89 % opiskelijoista valitsi oikean sijamuodon, sen sijaan tehtävässä 10 yhteensä 59 % opiskelijoista valitsi oikean sijamuodon. Tehtävä 10 on myös osoittautunut hieman vaikeammaksi lukion 1 A- ja B-oppimäärän mukaan opiskeleville ja lukion 2 B-oppimäärän mukaan opiskeleville. Taulukko 26 sisältää opiskelijoiden perustelut partitiivipredikatiiville.

Taulukko 26. Perustelut tehtävälle 10, oikea sijamuoto

Tehtävä 10. Oletteko te <i>opiskelijoita</i> ?		
Perustelu ruotsiksi	Käännös suomeksi	Lukio ja oppimäärä
1. Te – plural.	Te – monikko.	Lukio 1 B-oppimäärä. Lukio 2 A- ja B-oppimäärä. Yhteensä 6 perustelua.
2. Obestämnd form, pluralis.	Epämääräinen muoto, monikko.	Lukio 2 B-oppimäärä.
3. Obestämnd.	Epämääräinen.	Lukiot 1–3 A-oppimäärä. Yhteensä 4 perustelua.
4. Inte bestämt antal studerande. Kan handla om 5 eller 10...	Opiskelijoita ei ole tietty rajallinen määrä. Voi olla kyse viidestä tai kymmenestä opiskelijasta.	Lukio 3 A-oppimäärä.

Perustelussa 1 todetaan, että persoonamuoto *te* vaatii monikkomuodon. Opiskelijat ovat siis kiinnittäneet huomiota siihen, että subjekti on monikossa, mikä johtaa siihen, että predikatiivi on partitiivissa. Opiskelijat ovat noudattaneet predikatiivisääntöä, jonka mukaan predikatiivi on partitiivissa, jos subjekti on monikollinen sana (ks. luku 3.3).

Perustelussa 2 mainitaan, että on kyse epämääräisestä muodosta ja monikosta. Ingon (2000: 32) mukaan indoeurooppalaisten kielten puhujat ilmaisevat määräisen ja epämääräisen spesieksen eroja määräisen tai epämääräisen artikkelin avulla (esim. *den lilla boken – en liten bok*) tai määräisen taivutuspäätteen avulla (esim. *boken – en bok*). Suomen kielessä spesiestä ei sen sijaan Ingon mukaan usein ilmaista, ja sen ilmaiseminen on lähinnä sanajärjestykseen ja lauseyhteyteen liittyvä asia. Karlssonin (2012: 21) toteaa, että suomen kielessä ero epämääräisen ja määräisen merkityksen välillä selviää usein sanajärjestyksestä.

Perustelussa 3 todetaan, että on kyse jostain epämääräisestä asiasta, luultavasti epämääräisestä määrästä. Perustelujen kirjoittajat tarkoittavat ehkä sitä, että opiskelijoiden määrä on epäselvä, mutta että heitä on useampi. Opiskelijat ovat todennäköisesti tietoisia siitä, että partitiivia käytetään, kun on kyse epämääräisestä määrästä (ks. luku 3.2). Perustelussa 3 voi toisaalta olla kyse epämääräisestä muodosta, kuten perustelussa 2. Oletan kuitenkin, että opiskelijat tarkoittavat epämääräistä määrää, koska perustelussa 4 esitetään, että tehtävässä ei ole kyse tietystä määrästä opiskelijoita. Whiten (2006: 69) mukaan partitiivilla ilmaistaan epämääräistä, indefiniittistä määrää. Sen perusteella opiskelijat ovat todennäköisesti valinneet predikatiivin sijamuodoksi partitiivin. Taulukko 27 sisältää perustelut virheelliselle sijamuotovalinnalle tehtävässä 10.

Taulukko 27. Perustelut tehtävälle 10, väärä sijamuoto

Tehtävä 10. Oletteko te <i>opiskelijat</i> ?		
Perustelu ruotsiksi	Käännös suomeksi	Lukio ja oppimäärä
1. Bestämd mängd.	Määrätty määrä.	Lukio 3 A-oppimäärä.
2. Det andra alternativet mera bestämt.	Toinen vaihtoehto on enemmän määrätty.	Lukio 1 A-oppimäärä.

Ensimmäisen perustelun (1) mukaan opiskelijoiden määrä on määrätty, mikä on johtanut virheelliseen sijamuodon valintaan. Mahdollisesti opiskelija ei ole ymmärtänyt mitä lause tarkoittaa tai missä yhteydessä lausetta voidaan käyttää. Opiskelijoiden tarkkaa määrää ei

tiedetä, kuten muutamissa perusteluissa partitiivipredikatiivillekin tuotiin esille. Olen-
naista on se, että subjekti on monikossa, mikä johtaa siihen, että predikatiivi on partitiivissa (ks. luku 3.3). Toisen perustelun (2) mukaan toinen vaihtoehto (partitiivipredikatiivi) tekisi lauseesta enemmän määrätyn. Opiskelija on luultavasti poh-
tinut lauseen merkitystä, mutta ymmärtänyt sen väärin. On mahdollista, että tehtävä 10 on ollut vaikeampi kuin tehtävä 4, koska tehtävä 10 on kysymyslause.

Predikatiivikategoria 5 (subjekti on lukusanailmaus) on osoittautunut hieman vaikeam-
maksi kuin predikatiivikategoria 4. Kolmelle ryhmälle tehtävä 16 on ollut kategorian hel-
poin tehtävä. Tehtävä 12 on puolestaan osoittautunut kategorian vaikeimmaksi tehtäväksi
kaikille ryhmille. Toisaalta tehtävä 18 on ollut yhtä vaikea kuin tehtävä 12 kolmelle ryh-
mälle. Analysoin tarkemmin tehtäviä 16 ja 12, koska tehtävä 16 on ollut enemmistölle
kategorian helpoin, ja tehtävä 12 on ollut vaikea kaikille ryhmille. (Ks. tehtävät liitteestä.)
Taulukko 28 esittää tulosjakauman tehtävässä 16. Predikatiivi on partitiivissa, koska sub-
jektina on lukusanailmaus. Predikatiivin oikea sijamuoto on siis *ruotsinkielisiä*.

Taulukko 28. Tulosjakauma tehtävässä 16, subjekti on lukusanailmaus

16. Noin 20 % asukkaista on	ruotsinkielisiä	ruotsinkieliset
Lukio 1 A-oppimäärä	77 % (n=17)	23 % (n=5)
Lukio 1 B-oppimäärä	73 % (n=8)	27 % (n=3)
Lukio 2 A-oppimäärä	83 % (n=15)	17 % (n=3)
Lukio 2 B-oppimäärä	75 % (n=9)	25 % (n=3)
Lukio 3 A-oppimäärä	73 % (n=8)	27 % (n=3)
Yhteensä	77 % (n=57)	23 % (n=17)

Taulukko 28 osoittaa, että oppimäärien välillä ei ole paljon eroa tuloksissa. Suurin osa
opiskelijoista (77 %) on osannut valita predikatiiville oikean sijamuodon eli partitiivin,
kun subjektina on lukusanailmaus. Taulukko 29 sisältää opiskelijoiden perustelut
partitiivipredikatiiville.

Taulukko 29. Perustelut tehtävälle 16, oikea sijamuoto

Tehtävä 16. Noin 20 % asukkaista on <i>ruotsinkielisiä</i> .		
Perustelu ruotsiksi	Käännös suomeksi	Lukio ja oppimäärä
1. Anger antal.	Lukumäärä ilmoitetaan.	Lukio 3 A-oppimäärä.
2. Vet inte exakt vem man talar om.	Ei tiedetä tarkkaan kenestä puhutaan.	Lukio 1 A-oppimäärä.
3. Plural.	Monikko.	Lukio 1 ja 2 A-oppimäärä. Yhteensä 2 perustelua.
4. Bestämd form.	Määräinen muoto.	Lukio 1 B-oppimäärä.
5. Obestämd form.	Epämääräinen muoto.	Lukio 2 B-oppimäärä.

Perustelussa 1 todetaan, että lauseessa ilmoitetaan lukumäärä, toisin sanoen lauseessa on lukusanailmaus. Vaikuttaa siltä, että opiskelija on osannut valita oikean sijamuodon predikatiivisäännön perusteella. Säännön mukaan predikatiivi on partitiivissa, jos subjektina on lukusanailmaus (ks. luku 3.3). White (2006: 69) toteaa, että partitiivin perusmerkitys on osa jotakin, epämääräinen, indefiniittinen määrä. Partitiivin käyttö on tavallista, kun halutaan ilmaista määrää. Whiten mukaan on usein helppo ymmärtää, miksi lauseessa on partitiivi, jos muistaa partitiivin perusmerkityksen (ks. luku 3.3). Toisen perustelun (2) mukaan lauseessa ei tiedetä tarkkaan kenestä puhutaan. Mahdollisesti opiskelijan perustelu liittyy siihen, että partitiivi yleensä antaa ilmaisulle yleispätevän merkityksen (ks. luku 3.3). Perustelussa 3 opiskelijat ovat perustelleet sijamuodon valintansa sillä, että lause on monikossa. Luultavasti he tarkoittavat sitä, että on kyse useammasta asukkaasta.

Perustelut 4 ja 5 ovat toistensa vastakohtia. Perustelun 4 mukaan lauseessa on kyse määräisestä muodosta, perustelun 5 mukaan lauseessa on puolestaan kyse epämääräisestä muodosta. Molemmat opiskelijat ovat kuitenkin valinneet predikatiivin sijamuodoksi partitiivin. Kuten jo aiemmin olen todennut, suomen kielessä ei käytetä epämääräistä ja määräistä muotoa samalla tavalla kuin esimerkiksi ruotsin kielessä (ks. esim. Ingo 2000: 32 ja Karlsson 2012: 21). Vaikuttaa siltä, että objektisäännön virheellisen soveltamisen lisäksi epämääräisen ja määräisen muodon pohdinta aiheuttaa jonkin verran ongelmia opiskelijoille, kun he valitsevat predikatiiville sijamuodon. Taulukkoon 30 on koottu perustelut virheelliselle sijamuotovalinnalle.

Taulukko 30. Perustelut tehtävälle 16, väärä sijamuoto

Tehtävä 16. Noin 20 % asukkaista on <i>ruotsinkieliset</i> .		
Perustelu ruotsiksi	Käännös suomeksi	Lukio ja oppimäärä
1. Bestämd form.	Määräinen muoto.	Lukio 3 A-oppimäärä.
2. Bestämd mängd.	Tietty määrä.	Lukio 3 A-oppimäärä.
3. Olla i singular.	Olla on yksikössä.	Lukio 1 A-oppimäärä.

Taulukko 30 paljastaa, että määräinen muoto on vaikuttanut myös virheelliseen sijamuotovalintaan. Ensimmäisen perustelun (1) mukaan lauseessa on kyse määräisestä muodosta. Näyttää siltä, että opiskelija on tulkinnut nominatiivimuodon (*ruotsinkieliset*) määräiseksi muodoksi. Perustelussa 2 todetaan, että lauseessa on kyse tietyistä määrästä. Opiskelijat eivät ilmeisesti ole tiedneet, että kun lauseessa on lukusanailmaus, predikatiivi on partitiivissa. Jos opiskelijat olisivat olleet tietoisia partitiivin perusmerkityksestä (esim. osa jotakin) ja ymmärtäneet, mitä lause tarkoittaa, he olisivat mahdollisesti valinneet oikean sijamuodon.

Perustelun 3 mukaan *olla*-verbi on yksikössä. Siitä johtuen opiskelija on valinnut predikatiivin sijamuodoksi nominatiivin. Tehtävä 16 oli enemmistölle kategorian helpoin tehtävä, tehtävä 12 on sen sijaan osoittautunut vaikeaksi kaikille ryhmille. Tulostajakauma on koottu taulukkoon 31. Predikatiivin oikea sijamuoto on partitiivi (*suosittuja*).

Taulukko 31. Tulostajakauma tehtävässä 12, subjekti on lukusanailmaus

12. Nuo kaksi ravintolaa ovat	suosittuja	suositut
Lukio 1 A-oppimäärä	55 % (n=12)	45 % (n=10)
Lukio 1 B-oppimäärä	64 % (n=7)	36 % (n=4)
Lukio 2 A-oppimäärä	78 % (n=14)	22 % (n=4)
Lukio 2 B-oppimäärä	67 % (n=8)	33 % (n=4)
Lukio 3 A-oppimäärä	73 % (n=8)	27 % (n=3)
Yhteensä	66 % (n=49)	34 % (n=25)

Tulokset taulukossa 31 osoittavat, että 66 % opiskelijoista on valinnut oikean sijamuodon tehtävissä 12. Tehtävä on siis ollut hieman haastavampi opiskelijoille kuin tehtävä 16, jossa 77 % opiskelijoista osasi valita oikean sijamuodon. A- ja B-oppimäärien välinen ero ei ole merkittävä. Taulukkoon 32 on koottu perustelut oikealle sijamuotovalinnalle.

Taulukko 32. Perustelut tehtävälle 12, oikea sijamuoto

Tehtävä 12. Nuo kaksi ravintolaa ovat <i>suosittuja</i> .		
Perustelu ruotsiksi	Käännös suomeksi	Lukio ja oppimäärä
1. Eftersom det anges hur många.	Koska lauseessa sanotaan kuinka monta.	Lukio 3 A-oppimäärä.
2. På vilket sätt → tredje temaformen.	Millä tavalla → kolmas sijamuoto.	Lukio 2 B-oppimäärä.
3. Flera restauranger.	Useampia ravintoloita.	Lukio 1 A- ja B-oppimäärä. Lukiot 2–3 A-oppimäärä. Yhteensä 7 perustelua.
4. Bestämd form.	Määräinen muoto.	Lukio 1 B-oppimäärä. Yhteensä 2 perustelua.

Ensimmäisen perustelun (1) mukaan predikatiivi on partitiivissa, koska lauseessa ilmaistaan, kuinka monesta ravintolasta on kyse. Opiskelija vaikuttaa tietävän, että kun subjekti on lukusanailmaus, predikatiivi on partitiivissa. Perustelussa 2 todetaan, että kun lauseessa kerrotaan millä tavalla ”jokin on tai tehdään”, käytetään kolmatta sijamuotoa. Oletan, että opiskelija tarkoittaa sitä, että lauseessa kerrotaan *millaisia* ravintolat ovat (*suosittuja*). White (2006: 69–73) esittää, milloin partitiivia yleensä käytetään suomen kielessä. Esimerkiksi kun predikatiivi kertoo *millaisia* jotkin ovat, predikatiivi on partitiivissa (White 2006: 73). Opiskelija on siis todennäköisesti tietoinen siitä, että partitiivia käytetään, kun predikatiivi vastaa kysymykseen *millaisia* jotkin ovat, ja sen perusteella hän on osannut valita oikean sijamuodon.

Kolmannessa perustelussa (3) mainitaan, että on kyse useasta ravintolasta. Opiskelijat eivät ole suoranaisesti todenneet, että lauseessa on lukusanailmaus, mutta he ovat kuitenkin tietoisia siitä, että ravintoloita on kaksi, kuten osa opiskelijoista on kirjoittanut. Sen

perusteella he ovat valinneet predikatiivin sijamuodoksi partitiivin. Perustelun 4 mukaan lauseessa on kyse määräisestä muodosta. Voi olla, että ilmaisu ”*nuo kaksi*” on saanut opiskelijat pohtimaan määräistä muotoa. Säännön mukaan predikatiivi on kuitenkin partitiivissa, kun subjekti on lukusanailmaus (ks. luku 3.3). Siitä huolimatta, että opiskelijat ovat pohtineet määräistä muotoa, he ovat valinneet oikean sijamuodon. Esimerkkejä perusteluista virheelliselle sijamuotovalinnalle on koottu taulukkoon 33.

Taulukko 33. Perustelut tehtävälle 12, väärä sijamuoto

Tehtävä 12. Nuo kaksi ravintolaa ovat <i>suositut</i> .		
Perustelu ruotsiksi	Käännös suomeksi	Lukio ja oppimäärä
1. Två bestämda restauranger.	Kaksi tiettyä ravintolaa.	Lukio 3 A-oppimäärä. Yhteensä kaksi perustelua.
2. Bestämd mängd.	Määräinen määrä.	Lukio 1 B-oppimäärä.
3. Bestämd form.	Määräinen muoto.	Lukio 1 A-oppimäärä. Yhteensä 2 perustelua.
4. Jakande + pluralis.	Myönteinen + monikko.	Lukio 1 A-oppimäärä.

Perustelun 1 mukaan on kyse kahdesta tietystä ravintoloasta. Sen perusteella opiskelijat ovat valinneet predikatiiville nominatiivin sijamuodon. Myös toisen perustelun (2) mukaan ravintoloiden määräinen määrä vaatii nominatiivimuodon. Kolmannessa perustelussa (3) esitetään sen sijaan, että predikatiivi on nominatiivissa määräisen muodon takia. Vaikka perustelut 1–3 hieman eroavat toisistaan, kaikissa on kiinnitetty huomiota määräisyyteen. Oletan, että opiskelijat ovat pohtineet mitä virke tarkoittaa ruotsiksi. Ruotsinkielinen virke (*De där två restaurangerna är populära*) on luultavasti saanut opiskelijat miettimään määräistä muotoa, koska subjekti on määräisessä muodossa ruotsin kielessä (*restaurangerna*). Se on luultavasti johtanut siihen, että he ovat valinneet predikatiivin sijamuodoksi nominatiivin, koska nominatiivilla ilmaistaan yleensä tiettyä rajallista määrää (ks. luku 3.2).

Neljännän perustelun (4) mukaan predikatiivi on nominatiivissa, koska lause on myönteinen ja monikossa. Se, että lauseen myönteisyys on vaikuttanut sijamuodon valintaan,

johtuu luultavasti objektisäännön soveltamisesta. Objektisäännön mukaan objekti on partitiivissa, jos lause on kielteinen (ks. esim. White 2006: 248). Opiskelija on luultavasti todennut lauseen olevan myönteinen, jonka vuoksi hän on valinnut nominatiivimuodon, kuten opiskelijat ovat tehneet aiemmissä tehtävissäkin.

4.1.3 Yhteenveto partitiivipredikatiivin hallinnasta

Tulokset viidessä ensimmäisessä predikatiivikategoriassa osoittavat, että A-oppimäärän mukaan opiskelevat ovat suoriutuneet parhaiten predikatiivikategoriassa 4 (*subjekti on monikollinen sana*). A-oppimäärän mukaan opiskelevat ovat suorittaneet 80 % tehtävistä oikein, kun taas B-oppimäärän mukaan opiskelevat ovat suorittaneet 65 % tehtävistä oikein. A- ja B-oppimäärien välinen ero on hieman suurempi kyseisessä kategoriassa verrattuna muihin kategorioihin. Suuri osa opiskelijoista on perustellut oikean sijamuodon valintansa sillä, että subjekti on monikossa eli he ovat soveltaneet tehtäviin oikeaa predikatiivisääntöä. Predikatiivi on säännön mukaan partitiivissa, kun subjekti on monikollinen sana (ks. luku 3.3).

Osa opiskelijoista on perustellut sijamuodon valinnan sillä, että on kyse määräisestä tai epämääräisestä muodosta. Määräinen ja epämääräinen muoto eivät kuitenkaan vaikuta predikatiivin sijamuodon valintaan. Suomen kielessä määräistä ja epämääräistä muotoa ei käytetä samalla tavalla kuin esimerkiksi ruotsin kielessä (ks. esim. Karlsson 2012: 21). Ingon (2000: 32) mukaan indoeurooppalaisten kielten puhujat voivat ilmaista määräisen ja epämääräisen spesieksen eroja esimerkiksi määräisen taivutuspuheen avulla (esim. *boken – en bok*). Suomen kielessä spesiestä ei sen sijaan Ingon mukaan usein ilmaista, ja sen ilmaiseminen on lähinnä sanajärjestykseen ja lauseyhteyteen liittyvä asia.

B-oppimäärän mukaan opiskelevat ovat suoriutuneet parhaiten predikatiivikategoriassa 5 (*subjekti on lukusanailmaus*). A-oppimäärän opiskelijat ovat tehneet hieman enemmän virheitä kyseisessä kategoriassa verrattuna kategorian 4 tehtäviin. A-oppimäärän mukaan opiskelevien suorittamista tehtävistä 76 % on suoritettu oikein, B-oppimäärän mukaan opiskelevien suorittamista tehtävistä puolestaan 68 % on suoritettu oikein. Perusteluiden

analyysi viidennessä predikatiivikategoriassa paljasti, että osa opiskelijoista on ymmärtänyt, että tehtävien lukusanailmaukset ovat olennaisia sijamuodon valinnan kannalta. Se osoittaa heidän tietävän, että partitiivia käytetään, kun halutaan ilmaista määrää.

Myös viidennessä predikatiivikategoriassa osa opiskelijoista on perustellut vastauksensa määräisellä tai epämääräisellä muodolla. On todennäköistä, että opiskelijat miettivät lauseiden merkitystä ruotsiksi, ja sitä, ovatko sanat määräisessä vai epämääräisessä muodossa ruotsin kielessä. Luvun 2 alussa esitin, että kielet voi jakaa synteettisiin ja analyttisiin kieliin, ja että ruotsin kielessä on sekä analyttisiä että synteettisiä piirteitä. Suomen kieli on puolestaan suhteellisen synteettinen kieli. (Ks. luku 2) Ehrnebo (2008: 244) toteaa, että suomen kielessä ei ole päätteitä, jotka vastaisivat määräistä muotoa, kuten ruotsin kielessä on (esim. *hus–huset*). Tämä voi olla haastavaa opiskelijoille, koska tehtävien perustelut osoittavat, että opiskelijat ovat pohtineet määräistä ja epämääräistä muotoa, vaikka sillä ei ole vaikutusta sijamuodon valintaan.

Esimerkiksi tehtävässä 16 predikatiivin sijamuoto on perusteltu määräisellä ja epämääräisellä muodolla. Predikatiivin oikea sijamuoto on partitiivi (Noin 20 % asukkaista on *ruotsinkielisiä*), mutta osa opiskelijoista on valinnut sijamuodoksi nominatiivin. Pörnin (2017) mukaan se voi johtua siitä, että kun subjekti on määräisessä muodossa ruotsin kielessä (Ungefär 20 % av *invånarna är svenskspråkiga*), opiskelijat valitsevat predikatiivin sijamuodoksi nominatiivin. Predikatiivitestin analyysi osoittaa, että opiskelijat eivät silloin ole noudattaneet predikatiivisääntöä, vaan yrittäneet saada tukea omasta äidinkielestään.

Predikatiivikategoria 3 (*subjekt i abstraktisana*) on yleisesti ottaen ollut helpompi opiskelijoille kuin kategoriat 1 ja 2. Moni opiskelija on osannut perustella oikean sijamuodon valintansa sillä, että on kyse jostain toiminnasta, eikä esimerkiksi jostain asiasta (vertaa esim. virkkeitä *matkustaminen on mukavaa* ja *matka oli mukava*). Lukiolaisten kurssikirjoissakin mainitaan sääntö, jonka mukaan predikatiivi on partitiivissa, kun subjekti on abstraktisana tai ilmaisee jotain toimintaa (ks. esim. Klemets 2012: 285 tai Saarukka 2006: 164).

Muun muassa kolmannen predikatiivikategorian tehtävien perustelut paljastivat, että osa opiskelijoista sovelsi tehtäviin objektisääntöä, jonka mukaan objekti on partitiivissa, kun lause on kielteinen (ks. esim. White 2006: 248). Esimerkiksi tehtävässä 3 lause on myönteinen, jolloin muutamat opiskelijat ovat valinneet predikatiivin sijamuodoksi nominatiivin, ja perustelleet vastauksensa sillä, että lause on myönteinen. Tehtävä 8 on kielteinen, jolloin 23 opiskelijaa on valinnut predikatiivin sijamuodoksi partitiivin nimenomaan siitä syystä, että lause on kielteinen.

Predikatiivitestin analyysin perusteella vaikuttaa siltä, että objektisäännön virheellinen soveltaminen predikatiivitehtäviin aiheuttaa opiskelijoille ongelmia. Osa opiskelijoista tulkitsee mahdollisesti lauseen väärin, ja olettaa, että on kyse objektista. Sen seurauksena he valitsevat ikään kuin automaattisesti predikatiivin sijamuodoksi partitiivin. Analyysi osoitti myös, että osa opiskelijoista muisti objektisäännön väärin (esim. ”kielteinen lause vaatii nominatiivimuodon”). Tästä voi koitua opiskelijoille haittaa, kun he tekevät kirjoitustehtäviä.

Tulokset osoittavat kuitenkin, että aika suuri määrä opiskelijoista on valinnut oikean sijamuodon, kun subjekti on abstraktisana. A-oppimäärän mukaan opiskelevat ovat suorittaneet 74 % tehtävistä oikein predikatiivikategoriassa kolme. B-oppimäärän mukaan opiskelevat ovat puolestaan suorittaneet 61 % oikein kyseisen kategorian tehtävistä, eli tehtävät ovat olleet helpompia A-oppimäärän mukaan opiskeleville.

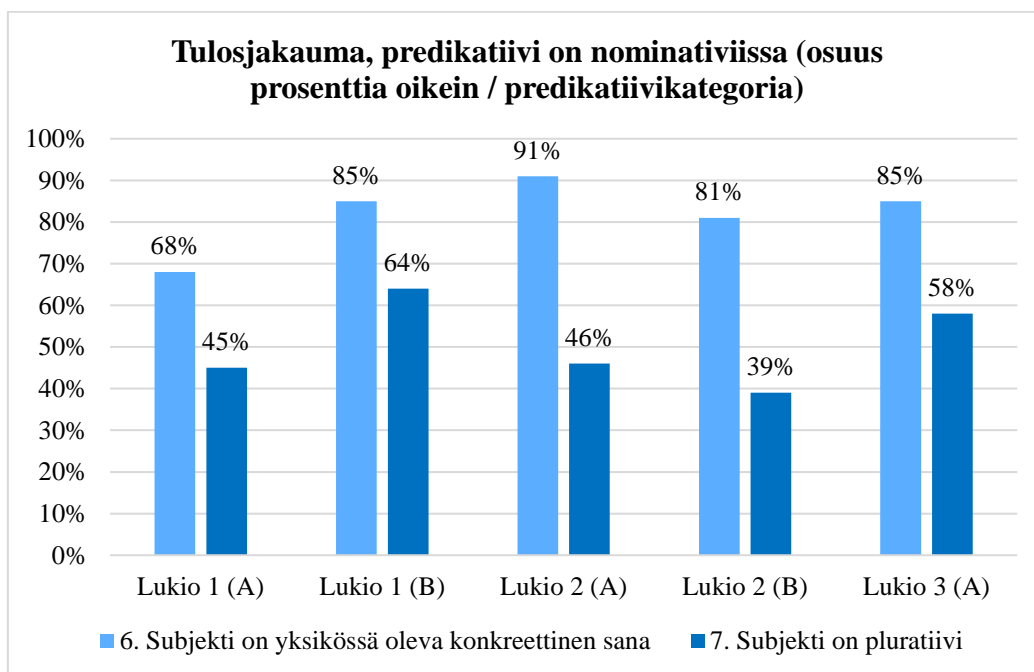
Predikatiivikategoriat 1 (*inklusiivinen predikatiivi*) ja 2 (*subjekti on ainesana*) ovat olleet haastavampia opiskelijoille kuin kategoriat 3–5. Sekä A-oppimäärän että B-oppimäärän opiskelijoiden suorittamista tehtävistä noin kaksi kolmasosaa on suoritettu oikein predikatiivikategoriassa kaksi. Muutama opiskelija totesi, että jäätelö on ainesana tai että kahvi on neste, ja että predikatiivi on silloin partitiivissa. Moni opiskelija osasi perustella oikean sijamuotovalintansa sillä, että on kyse epämääräisestä määrästä. Se osoittaa, että osa opiskelijoista ymmärtää, että partitiivia käytetään epämääräisen määrän yhteydessä (ks. luku 3.2).

Muutammat opiskelijat perustelivat tehtävässä 2, että on kyse vain yhdestä jätelöistä. He eivät todennäköisesti ole tulleet ajatelleeksi, että ainesanat ovat jaollisia, ja että niitä ei voi laskea. Jotta osaa valita nominatiivin ja partitiiviin väliltä, Karlssonin (2012: 113) mukaan on selvitettävä, onko substantiivi jaollinen vai jaoton. Substantiivi on jaoton, jos sillä viitataan johonkin konkreettiseen asiaan, jota ei voi jakaa pienempiin osiin. Jaottomia substantiiveja on mahdollista laskea (esim. *talo*, *hylly*). Jaolliset substantiivit viittaavat sen sijaan esimerkiksi konkreettisiin aineisiin, jotka on mahdollista jakaa pienempiin osiin. Jaollisia substantiiveja ei ole mahdollista laskea (esim. *kahvi*, *vesi*) (Ks. luku 3.2 ja Karlsson 2012: 113).

Ensimmäisen predikatiivikategorian (*inklusiivinen predikatiivi*) tehtävien analyysi osoitti, että opiskelijat eivät useinkaan tiedä, että predikatiivin tulee olla partitiivissa, kun predikatiivi kertoo mitä ainetta tai materiaalia subjekti on (ks. luku 3.3). A-oppimäärän ja B-oppimäärän mukaan opiskelevat ovat suorittaneet noin puolet tehtävistä oikein ensimmäisessä predikatiivikategoriassa. Opiskelijoiden kirjoittamat perustelut tehtävälle 8 viittaavat siihen, että partitiivin merkitys ei ole heille selkeä. Perusteluiden mukaan predikatiivin sijamuotona on nominatiivi, koska sormuksia on vain yksi (Sormus on **kulta*). Opiskelijat tulkitsevat, että partitiivipredikatiivi (*kultaa*) viittaisi useampaan sormukseen. Toisin sanoen opiskelijat eivät tiedä, että partitiivi ei aina tarkoita monikkoa. Partitiivin perusmerkitys on osa jotakin, epämääräinen, indefiniittinen määrä (White 2006: 69).

4.2 Nominatiivipredikatiivi

Seuraavaksi tarkastellaan predikatiivikategorioita 6–7, joissa predikatiivi on nominatiivissa. Kategoriassa 6 subjekti on yksikössä oleva konkreettinen sana, kategoriassa 7 subjekti on pluratiivi. Kattegoria 6 on osoittautunut koko predikatiivitestin helpoimmaksi kategoriaksi kolmelle ryhmälle, kattegoria 7 on sen sijaan osoittautunut koko predikatiivitestin vaikeimmaksi kategoriaksi neljälle ryhmälle. Esitän kummastakin kategoriasta haastavimman ja helpoimman tehtävän tulokset ja perustelut. Kuvio 12 esittää lukioiden ja eri oppimäärien tulokset predikatiivikategorioissa 6 (*subjekti on yksikössä oleva konkreettinen sana*) ja 7 (*subjekti on pluratiivi*).

Kuvio 12. Tulosjakauma, predikatiivikategoriat 6–7

Tulokset kuviossa 12 paljastavat, että kuudennen predikatiivikategorian tehtävät ovat sujuneet erittäin hyvin lukion 1 B-oppimäärän, lukion 2 A- ja B-oppimäärien ja lukion 3 A-oppimäärän opiskelijoilta. Predikatiivikategoria 6 onkin osoittautunut koko predikatiivitestin helpoimmaksi kategoriaksi edellä mainituille ryhmille. Lukion 1 A-oppimäärän mukaan opiskelevien tulos on huomattavasti heikompi verrattuna lukion 2 A-oppimäärän ja lukion 3 A-oppimäärän tuloksiin. Ero lukion 1 ja lukion 2 A-oppimäärien välillä on 23 prosenttiyksikköä, ero lukion 1 ja lukion 3 välillä on 17 prosenttiyksikköä. Kuvio 12 osoittaa myös, että lukion 1 B-oppimäärän mukaan opiskelevat ja lukion 3 A-oppimäärän mukaan opiskelevat ovat suoriutuneet yhtä hyvin predikatiivikategoriassa 6 (85 % oikein). Lukion 2 B-oppimäärän opiskelijat ovat suoriutuneet lähes yhtä hyvin (81 % oikein). Se on kiinnostava tulos, koska he opiskelevat eri oppimäärien mukaan.

Predikatiivikategoria 7 (subjekti on pluratiivi) on ollut koko predikatiivitestin haastavin kategoria kaikille ryhmille, lukuun ottamatta lukion 1 B-oppimäärää. Lukion 1 B-oppimäärän mukaan opiskelevat ovat suoriutuneet kategoriasta parhaiten (64 % oikein). Ero lukion 1 ja lukion 2 B-oppimäärien välillä on 25 prosenttiyksikköä, mikä on melko merkittävä ero. Analysoin seuraavaksi tarkemmin tuloksia predikatiivikategoriassa 6.

4.2.1 Tulokset predikatiivikategoriassa 6

Predikatiivikategoriassa 6 subjekti on yksikössä oleva konkreettinen sana, jolloin predikatiivi on säännön mukaan nominatiivissa (ks. luku 3.4). Kuudennen kategorian vaikeimmaksi tehtäväksi on osoittautunut tehtävä 11. Predikatiivin oikea sijamuoto on säännön mukaan nominatiivi (*arkkitehti*). Taulukko 34 sisältää tulosjakauman tehtävässä 11.

Taulukko 34. Tulosjakauma tehtävässä 11, subjekti on yksikössä oleva konkreettinen sana

11. Aleks ei ole	arkkitehti	arkkitehtiä
Lukio 1 A-oppimäärä	50 % (n=11)	50 % (n=11)
Lukio 1 B-oppimäärä	55 % (n=6)	45 % (n=5)
Lukio 2 A-oppimäärä	94 % (n=17)	6 % (n=1)
Lukio 2 B-oppimäärä	75 % (n=9)	25 % (n=3)
Lukio 3 A-oppimäärä	55 % (n=6)	45 % (n=5)
Yhteensä	66 % (n=49)	34 % (n=25)

Tulosten mukaan 66 % opiskelijoista on osannut valita predikatiiville oikean sijamuodon, kun subjekti on yksikössä oleva konkreettinen sana (ks. taulukko 34). Lukion 2 A- ja B-oppimäärän mukaan opiskelevat ovat suoriutuneet tehtävästä paremmin kuin muut ryhmät. Taulukko 35 esittää perustelut oikealle sijamuotovalinnalle.

Taulukko 35. Perustelut tehtävälle 11, oikea sijamuoto

Tehtävä 11. Aleks ei ole <i>arkkitehti</i> .		
Perustelu ruotsiksi	Käännös suomeksi	Lukio ja oppimäärä
1. Aleks är en person.	Aleks on yksi henkilö.	Lukio 1 ja 2 A- ja B-oppimäärä. Yhteensä 8 perustelua.
2. Singular.	Yksikkö.	Lukio 1 ja 2 B-oppimäärä. Yhteensä 2 perustelua.
3. Nekningsord → första temaformen.	Kieltosana → ensimmäinen sijamuoto.	Lukio 1 ja 2 B-oppimäärä. Yhteensä 3 perustelua.

Ensimmäisessä perustelussa todetaan, että on kyse vain yhdestä henkilöstä. Opiskelijat ovat perustelujen mukaan valinneet predikatiivin sijamuodoksi nominatiivin, koska subjekti on yksikössä. Toisessa perustelussa mainitaan, että lauseessa on kyse yksiköstä. Luultavasti opiskelija tarkoittaa sitä, että subjekti on yksikössä. Ensimmäinen ja toinen perustelu ja opiskelijoiden oikea sijamuotovalinta viittaavat siihen, että osa opiskelijoista hallitsee tämän predikatiiviin liittyvän säännön hyvin. Perustelussa 3 on kiinnitetty huomiota siihen, että lause on kielteinen. Kuten mainitsin luvussa 3.4, kieltosana ei vaikuta predikatiivin sijamuotoon (ks. White 2006: 261). Vaikka lause olisi myönteinen, predikatiivi olisi silti nominatiivissa (Aleksi on *arkkitehti*). Opiskelijat ovat ilmeisesti pyrkineet noudattamaan objektisääntöä, mutta muistaneet säännön väärin. Joka tapauksessa opiskelijat ovat valinneet oikean sijamuodon. Taulukko 36 sisältää perustelut virheelliselle sijamuotovalinnalle.

Taulukko 36. Perustelut tehtävälle 11, väärä sijamuoto

Tehtävä 11. Aleksi ei ole <i>arkkitehtiä</i> .		
Perustelu ruotsiksi	Käännös suomeksi	Lukio ja oppimäärä
1. Nekande sats kräver 3:e temaformen.	Kielteinen lause vaatii kolmannen sijamuodon.	Lukiot 1–2 A- ja B-oppimäärä. Lukio 3 A-oppimäärä. Yhteensä 13 perustelua.

Perustelut virheelliselle sijamuotovalinnalle tehtävässä 11 paljastavat, että ainoa syy partitiivimuodon valintaan on se, että lause on kielteinen. Yhteensä 13 opiskelijaa on sitä mieltä, että kielteinen lause vaatii partitiivimuodon. Kaikista opiskelijoista yhteensä 25 opiskelijaa on valinnut predikatiivin sijamuodoksi partitiivin tehtävässä 11 (ks. taulukko 34 s. 70). Heistä noin puolet on siis perustellut virheellisen sijamuodon sillä, että lause on kielteinen. Loput opiskelijoista ovat jättäneet perustelematta virheellisen sijamuotovalintansa. Predikatiivitestin tulokset viittaavat siihen, että suuri osa opiskelijoista ei ole tietoisia siitä, että kieltosana ei vaikuta predikatiivin sijamuotoon. (ks. luku 3.4). Oletettavasti opiskelijat ovat soveltaneet tehtävään objektisääntöä.

Tehtävä 1 on osoittautunut helpoksi tehtäväksi suurimmalle osalle opiskelijoista. Lisäksi tehtävä 1 on paljastunut kuudennen predikatiivikategorian helpoimmaksi tehtäväksi. Taulukko 37 esittää opiskelijoiden tulokset tehtävässä 1. Subjekti on yksikössä oleva konkreettinen sana, joten predikatiivin oikea sijamuoto on nominatiivi (*kallis*).

Taulukko 37. Tulostajakauma tehtävässä 1, subjekti on yksikössä oleva konkreettinen sana

1. Asunto ei ole	kallis	kallista
Lukio 1 A-oppimäärä	82 % (n=18)	18 % (n=4)
Lukio 1 B-oppimäärä	100 % (n=11)	0 % (n=0)
Lukio 2 A-oppimäärä	83 % (n=15)	14 % (n=3)
Lukio 2 B-oppimäärä	83 % (n=10)	17 % (n=2)
Lukio 3 A-oppimäärä	100 % (n=11)	0 % (n=0)
Yhteensä	88 % (n=65)	12 % (n=9)

Taulukon 37 tulokset osoittavat, että tehtävä 11 ei ole aiheuttanut ongelmia opiskelijoille. Lukion 1 B-oppimäärän mukaan opiskelevat ja lukion 3 A-oppimäärän mukaan opiskelevat ovat suoriutuneet tehtävästä täydellisesti. Kaikista opiskelijoista yhteensä 88 % on osannut valita oikean sijamuodon eli nominatiivin. Asetin tehtävän predikatiivitestin ensimmäiseksi tehtäväksi, koska ajattelin, että opiskelijoiden on helppo aloittaa kyseisestä tehtävästä. Tulosten mukaan tehtävä onkin osoittautunut helpoksi. Taulukko 38 esittää perustelut oikealle sijamuotovalinnalle.

Taulukko 38. Perustelut tehtävälle 1, oikea sijamuoto

Tehtävä 1. Asunto on <i>kallis</i>.		
Perustelu ruotsiksi	Käännös suomeksi	Lukio ja oppimäärä
1. Asunto i singularis. Eftersom att det endast är en.	Asunto on yksikössä. Koska on kyse vain yhdestä (asunnosta).	Lukio 2 A- ja B-oppimäärä, lukio 3 A-oppimäärä. Yhteensä 3 perustelua.
2. För att asunto är i första temaformen, handlar om en bestämd sak.	Koska asunto on ensimmäisessä sijamuodossa, ja on kyse määrätystä asiasta.	Lukio 3 A-oppimäärä.

3. Kallista passar inte in med asunto, då skulle det behöva vara nånting i stil med asuminen.	Kallista ei sovi yhteen asunto- sanan kanssa, silloin pitäisi käyttää esim. sanaa asuminen.	Lukio 3 A-oppimäärä.
4. Man kan ej säga kallista i det här sammanhanget.	Tässä asiayhteydessä ei voi sanoa kallista.	Lukio 3 A-oppimäärä.
5. Lägenheten är dyr. Bestämd form.	Asunto on kallis. Määräinen muoto.	Lukio 1 A-oppimäärä.
6. Då det är on ska det inte vara tredje form.	”Kun verbi on on-muodossa, ei käytetä kolmatta sijamuotoa.”	Lukio 1 B-oppimäärä.
7. Ej nekande mening.	Lause ei ole kielteinen.	Lukio 2 B-oppimäärä.

Kaksi ensimmäistä perustelua (1 ja 2) osoittavat, että opiskelijat ovat osanneet valita oikean sijamuodon predikatiivisäännön perusteella. Säännön mukaan predikatiivi on nominatiivissa, kun subjekti on yksikössä oleva konkreettinen sana (ks. luku 3.4). Kahdessa ensimmäisessä perustelussa tuodaan siis esille, että *asunto*, joka on lauseen subjekti, on yksikössä. Perusteluissa 3 ja 4 todetaan, että lauseessa ei voi käyttää partitiivia (*kallista*). Perustelussa 3 selitetään, että *asunto*-sanan sijasta pitäisi käyttää esimerkiksi sanaa *asuminen*, jotta predikatiivi olisi partitiivissa. Opiskelija osoittaa perustelunsa avulla tietävän, että predikatiivi on partitiivissa, kun subjekti on abstraktisana (predikatiivikategoria 3), ja että predikatiivi on nominatiivissa, kun subjekti on yksikössä oleva konkreettinen sana.

Perustelussa 5 suomenkielinen lause on käännetty ruotsiksi. Opiskelija on kääntänyt lauseen oikein, mutta hän mainitsee perustelussaan myös, että on kyse määräisestä muodosta. Siitä syystä, että määräistä muotoa ei ilmaista suomen kielessä samalla tavalla kuin esimerkiksi ruotsin kielessä, määräisyys ja epämääräisyys ei ole relevanttia (ks. esim. Ingo 2000: 32 ja Karlsson 2012: 21). Perustelussa 6 esitetään, että *olla*-verbin *on*-muoto (yksikön kolmas persoona) vaatii, että predikatiivi on nominatiivissa. Perustelussa 7 todetaan, että lause ei ole kielteinen. Opiskelija on luultavasti soveltanut tehtävään objektiivisääntöä, kuten opiskelijat ovat aiemminkin tehneet. Taulukkoon 39 on koottu perustelut virheelliselle sijamuotovalinnalle.

Taulukko 39. Perustelut tehtävälle 1, väärä sijamuoto

Tehtävä 1. Asunto on <i>kallista</i> .		
Perustelu ruotsiksi	Käännös suomeksi	Lukio ja oppimäärä
1. Om det skulle vara objekt, skulle kallis bli kalliin.	Jos olisi kyse objektista, <i>kallis</i> taivutettaisiin <i>kalliin</i> .	Lukio 1 A-oppimäärä.
2. Objekt i 3:tf.	Objekti on kolmannessa sijamuodossa.	Lukio 1 A-oppimäärä.
3. On gör att det blir så.	”Sijamuoto johtuu on-verbistä”.	Lukio 1 A-oppimäärä.

Perustelussa 1 opiskelija toteaa, että jos olisi kyse objektista, sana *kallis* olisi muodossa *kalliin*. Perustelun mukaan lauseessa ei siis ole kyse objektista, mutta opiskelija on kuitenkin miettinyt objektisääntöä ja tullut siihen tulokseen, että *kallis*-sana olisi akkusatiivissa (*kalliin*), jos se olisi lauseen objekti. Opiskelijan perustelu ei ole aivan johdonmukainen, koska lauseessa ei voi olla objektia. Toisessa perustelussa (2) todetaan, että objekti on kolmannessa sijamuodossa. Toisin kuin ensimmäisessä perustelussa, toisessa perustelussa opiskelija on sitä mieltä, että lauseessa on objekti. Opiskelija ei ole perustellut, miksi ”objekti” on kolmannessa sijamuodossa. Kolmannen perustelun (3) mukaan *olla*-verbin yksikön kolmas persoonamuoto vaatii, että predikatiivi on partitiivissa. Perustelu 3 on perustelun 6 vastakohta (ks. taulukko 38). Perustelun 6 mukaan *olla*-verbin *on*-muoto vaatii nominatiivipredikatiivin, perustelun 3 mukaan asia on päinvastoin eli *on*-muoto vaatii partitiivipredikatiivin. Predikatiivin oikea sijamuoto on kuitenkin nominatiivi, kun subjekti on yksikössä oleva konkreettinen sana.

4.2.2 Tulokset predikatiivikategoriassa 7

Predikatiivikategoria 7 (subjekti on pluratiivi) on osoittautunut predikatiivitestin vaikeimmaksi kategoriaksi neljälle ryhmälle viidestä. Ingo (2000: 264) huomauttaa, että pluratiivit ovat yleisempiä suomen kielessä kuin monissa muissa kielissä. Se voi selittää, miksi predikatiivikategoria 7 on ollut huomattavasti vaikeampi lukiolaisille verrattuna muihin kategorioihin. Taulukko 40 esittää tulokset tehtävässä 7. Predikatiivi on säännön

mukaan nominatiivissa, koska subjekti on pluratiivi (ks. luku 3.4). Predikatiivin oikea sijamuoto tehtävässä 7 on siis nominatiivi (*italialaiset*).

Taulukko 40. Tulostajakauma tehtävässä 7, subjekti on pluratiivi

7. Liisan mustat housut ovat	italialaiset	italialaisia
Lukio 1 A-oppimäärä	41 % (n=9)	59 % (n=13)
Lukio 1 B-oppimäärä	73 % (n=8)	27 % (n=3)
Lukio 2 A-oppimäärä	44 % (n=8)	56 % (n=10)
Lukio 2 B-oppimäärä	58 % (n=7)	42 % (n=5)
Lukio 3 A-oppimäärä	73 % (n=8)	27 % (n=3)
Yhteensä	54 % (n=40)	46 % (n=34)

Tehtävä 7 on ollut kategorian helpoin tehtävä, vaikka eri tehtävien tuloksissa ei ole paljon eroa. Taulukko 40 osoittaa, että 54 % opiskelijoista on osannut valita oikean sijamuodon. Lukion 1 B-oppimäärän mukaan opiskelevat ja lukion 3 A-oppimäärän mukaan opiskelevat ovat suoriutuneet tehtävästä paremmin kuin muut ryhmät. Tehtävässä 7 on kyse yhdestä housuparista, mitä olen pyrkinyt korostamaan sillä, että housut ovat mustat. Taulukko 41 sisältää perustelut oikealle sijamuotovalinnalle.

Taulukko 41. Perustelut tehtävälle 7, oikea sijamuoto

Tehtävä 7. Liisan mustat housut ovat <i>italialaiset</i> .		
Perustelu ruotsiksi	Käännös suomeksi	Lukio ja oppimäärä
1. Housut <i>italialaiset</i> , det är endast ett par byxor.	Housut <i>italialaiset</i> , vain yhdet housut.	Lukio 2 B-oppimäärä, lukio 2 ja 3 A-oppimäärä. Yhteensä 6 perustelua.
2. <i>Italialaisia</i> betyder att de är flera och meningens handlar om ett par.	<i>Italialaisia</i> tarkoittaa, että housuja on monta paria, mutta virkkeessä on kyse vain yhdestä parista.	Lukio 3 A-oppimäärä.
3. Bestämd form.	Määräinen muoto.	Lukio 1 A-oppimäärä.
4. Housut är alltid tredje form.	Housut on aina kolmannessa sijamuodossa.	Lukio 1 B-oppimäärä.
5. Bestämd mängd.	Määräinen määrä.	Lukio 2 A-oppimäärä.

Perustelussa 1 opiskelijat ovat korostaneet sitä, että sanat *housut* ja *italialaiset* ovat samassa sijamuodossa eli nominatiivissa. Opiskelijat ovat myös huomauttaneet, että housuja on vain yhdet. Whiten (2006: 66) mukaan suomen kielessä on sanoja, joiden perusmuoto on monikon nominatiivi, vaikka sanalla tarkoitetaan esimerkiksi yhtä kokonaisuutta. Opiskelijat vaikuttavat olevan tietoisia siitä, että jos valitsisi partitiivipredikatiivin (*italialaisia*) lauseen merkitys muuttuisi, ja että partitiivipredikatiivi tarkoittaisi sitä, että mustia housuja olisi monta paria. Perustelussa 2 opiskelija toteaaakin, että partitiivipredikatiivi (*italialaisia*) viittaisi useampaan pariin, ja että virkkeessä on kyse vain yhdestä parista. Kolmannen perustelun (3) mukaan tehtävässä on kyse määräisestä muodosta. Mahdollisesti opiskelijan mielestä nominatiivipredikatiivi tarkoittaa määräistä muotoa.

Opiskelija, joka on kirjoittanut perustelun 4 on valinnut oikean sijamuodon, mutta luultavasti vahingossa kutsunut nominatiivimuotoa kolmanneksi sijamuodoksi. Kolmas sijamuoto on partitiivi, ensimmäinen sijamuoto on nominatiivi. Viidennen perustelun (5) mukaan housuja on määräinen määrä. Opiskelija on oikeassa siinä, että housuja on määräinen määrä, koska niitä on vain yhdet. Perustelu 5 viittaa siihen, että opiskelija on joko pohtinut partitiivin ja nominatiivin eroa tai ollut tietoinen sijamuotojen eroista. Nominatiivia käytetään, kun ilmaistaan konkreettia tai abstraktia kokonaisuutta tai tiettyä rajallista määrää. Partitiivilla sen sijaan ilmaistaan epämääräistä, rajatonta määrää. (Ks. luku 3.2 ja Karlsson 2012: 113) Taulukko 42 esittää perustelut virheelliselle sijamuotovalinnalle.

Taulukko 42. Perustelut tehtävälle 7, väärä sijamuoto

Tehtävä 7. Liisan mustat housut ovat <i>italialaisia</i> .		
Perustelu ruotsiksi	Käännös suomeksi	Lukio ja oppimäärä
1. Plural.	Monikko.	Lukio 1 B-oppimäärä.
2. Byxor är ”tvådelade”, då ska det vara pluralis.	Housut ovat ”kaksi-osaiset”, siksi käytetään monikkoa.	Lukio 1 A-oppimäärä.
3. Mustat housut, en, men plural.	Mustat housut, yhdet, mutta monikko.	Lukio 1 A-oppimäärä.
4. Plurale tantum.	Pluratiivi.	Lukio 1 A-oppimäärä.

5. Skulle annars bli fel innebörd.	Muuten lauseen merkityksestä tulisi virheellinen.	Lukio 1 A-oppimäärä.
6. Byxor är som i svenska plural för det är ett par.	Housut ovat kuten ruotsin kielessä monikossa, koska niitä on pari.	Lukio 2 B-oppimäärä.

Ensimmäinen perustelun (1) mukaan *housut* on monikossa, ja siitä syystä opiskelija on valinnut predikatiivin sijamuodoksi partitiivin (*italialaisia*). Lauseessa on kuitenkin kyse vain yhdestä housuparista, ei useasta, jonka vuoksi predikatiivi on nominatiivissa. Perustelussa 2 esitetään, että housut ovat ”kaksiosaiset”, ja että siitä syystä on käytettävä monikkoa. Vaikuttaa siltä, että opiskelija tietää, että housuja on vain yhdet, mutta hän on soveltanut monikkoon liittyvää sääntöä, ja valinnut väärän vaihtoehdon. Voi olla, että lukiossa on opetettu jotain pluratiiveista ja esimerkiksi *housut*-sanasta, mutta opiskelija on muistanut säännön väärin. Perustelu 3 viittaa myös siihen, että pluratiiveja on käsitelty opetuksessa. Perustelussa 3 opiskelija toteaa, että vaikka housuja on vain yhdet, on kuitenkin käytettävä partitiivimuotoa (*italialaisia*).

Perustelu 4 osoittaa opiskelijan olevan tietoinen siitä, että on kyse pluratiivista. Opiskelija on silti valinnut väärän sijamuodon. Viidennen perustelun (5) mukaan lauseen merkityksestä tulisi virheellinen, jos predikatiivi olisi nominatiivissa. Emme voi tietää, miten opiskelija ymmärtää lauseen, mutta predikatiivin on joka tapauksessa oltava nominatiivissa, koska subjekti on pluratiivi, ja mustia housuja on vain yhdet. Kuudennessa perustelussa esitetään, että housut on monikossa suomen kielessä aivan kuten ruotsin kielessä, koska niitä on yksi *pari*. Sen perusteella opiskelija on valinnut partitiivipredikatiivin. Opiskelija on siis ajatellut, että pari (*ett par*) vaatii partitiivin.

Aina ei ole helppoa ymmärtää, mitä opiskelijat tarkoittavat, koska perustelut ovat melko lyhyitä. Jos samanlaisia perusteluita on useampia, voi kuitenkin muodostaa käsityksen siitä, mitä opiskelijat tarkoittavat. Perustelut yllä viittaavat siihen, että opiskelijat ovat verranneet suomenkielistä *housut*-sanaa ruotsinkieliseen *byxor*-sanaan. He ovat myös pohtineet sitä, että *housut* on monikossa, minkä vuoksi heidän mielestään predikatiivin

on myös oltava monikossa. He ovat oikeassa siinä, että subjekti ja predikatiivi ovat monikossa, mutta ne eivät ole monikon partitiivissa (*housuja, italialaisia*) vaan monikon nominatiivissa (*housut, italialaiset*).

Taulukko 43 esittää tulosjakauman tehtävässä 13. Subjekti on pluratiivi, jolloin predikatiivin oikea sijamuoto on nominatiivi (*juhlalliset*). Olen lisännyt tehtävään ylimääräisen virkkeen (*Lauantaina oli häät*), jotta opiskelijat ymmärtäisivät, että on kyse tietyistä häistä, eikä monista häistä.

Taulukko 43. Tulosjakauma tehtävässä 13, subjekti on pluratiivi

13. Lauantaina oli häät. Häät olivat	juhlalliset	juhlallisia
Lukio 1 A-oppimäärä	50 % (n=11)	50 % (n=11)
Lukio 1 B-oppimäärä	55 % (n=6)	45 % (n=5)
Lukio 2 A-oppimäärä	33 % (n=6)	67 % (n=12)
Lukio 2 B-oppimäärä	50 % (n=6)	50 % (n=6)
Lukio 3 A-oppimäärä	45 % (n=5)	55 % (n=6)
Yhteensä	46 % (n=34)	54 % (n=40)

Taulukko 43 osoittaa, että tehtävä 13 on ollut hieman vaikeampi kuin tehtävä 7. Alle puolet opiskelijoista (46 %) on valinnut oikean sijamuodon. Hieman yli puolet opiskelijoista (54 %) on valinnut väärän sijamuodon. Tulokset kahdessa ensimmäisessä tehtävässä (tehtävä 7 ja 13) viittaavat siihen, että pluratiivit eivät välttämättä ole tuttuja opiskelijoille, tai sitten opiskelijat eivät yksinkertaisesti muista, miten pluratiivit toimivat. Perustelut oikealle sijamuotovalinnalle tehtävässä 13 on koottu taulukkoon 44.

Taulukko 44. Perustelut tehtävälle 13, oikea sijamuoto

Tehtävä 13. Lauantaina oli häät. Häät olivat <i>juhlalliset</i> .		
Perustelu ruotsiksi	Käännös suomeksi	Lukio ja oppimäärä
1. Jakande + pluralis.	Myönteinen + monikko.	Lukio 1 A-oppimäärä.

2. Häät skrivs i plural, men används på annat sätt.	Häät kirjoitetaan monikossa, mutta käytetään eritavalla.	Lukio 1 A-oppimäärä.
3. Bestämd form.	Määräinen muoto.	Lukio 1 A-oppimäärä.
4. Häät tredje form.	Häät on kolmannessa sijamuodossa.	Lukio 1 B-oppimäärä.
5. -t form kräver t-form.	-t muoto vaatii t-muodon.	Lukio 2 A-oppimäärä.
6. Häät juhlalliset. Samma form som subjektet.	Häät juhlalliset. Samassa muodossa kuin subjekti.	Lukio 2 B-oppimäärä, lukio 3 A-oppimäärä. Yhteensä kaksi perustelua.
7. Ett bröllop.	Yhdet häät.	Lukio 3 A-oppimäärä.
8. Förfluten tid.	Mennyt aika.	Lukio 2 B-oppimäärä.

Ensimmäisen perustelun (1) mukaan predikatiivi on nominatiivissa, koska lause on myönteinen ja *häät*-sana on monikossa. Lauseen myönteisyydellä tai kielteisyydellä ei kuitenkaan ole vaikutusta predikatiivin sijamuotoon, kuten olen jo aiemmin todennut (ks. luku 3.4 ja White 2006: 261). Perustelussa 2 opiskelija tarkoittaa luultavasti, että vaikka *häät* on monikossa, predikatiivi ei ole partitiivissa (*juhlallisia*) vaan nominatiivissa (*juhlalliset*). Partitiivipredikatiivi viittaisi useampiin häihin, mikä tekisi lauseen merkityksestä virheellisen. Kolmannen perustelun (3) mukaan lauseessa on kyse määräisestä muodosta. Opiskelija on mahdollisesti pohtinut mitä virkkeet tarkoittavat ruotsiksi, ja todennut, että sanat *häät* ja *juhlalliset* ovat määräisessä muodossa ruotsin kielessä (*Bröllopet var festligt*). Määräinen muoto ei vaikuta sijamuodon valintaan, mutta ilmeisesti opiskelija tulkitsee nominatiivin tarkoittavan määräistä muotoa, ja vastaavasti partitiivin tarkoittavan epämääräistä muotoa. Tämä voi johtua siitä, että nominatiivi edustaa konkreettista tai abstraktia kokonaisuutta, tai tiettyä rajallista määrää (ks. luku 3.2). Siitä syystä opiskelija todennäköisesti ajattelee, että nominatiivi vastaa ruotsin kielen määräistä muotoa.

Neljännessä perustelussa (4) esitetään, että *häät* on kolmannessa sijamuodossa (partitiivissa), vaikka oikeasti *häät* on ensimmäisessä sijamuodossa (nominatiivissa). Opiskelija on voinut erehtyä, ja muistaa sijamuodon väärin, koska opiskelija on kuitenkin valinnut predikatiiville oikean sijamuodon. Perustelussa 5 todetaan, että predikatiivin on

oltava monikon nominatiivissa, koska subjektikin on monikon nominatiivissa. Myös perustelussa 6 opiskelijat korostavat sitä, että *häät* ja *juhlalliset* ovat samassa sijamuodossa. Perustelut 5 ja 6 osoittavat, että opiskelijat osaavat käyttää monikon nominatiivia oikein, ja että opiskelijat tietävät, että predikatiivi on nominatiivissa, kun subjektina on pluratiivi.

Perustelussa 7 korostetaan sen sijaan sitä, että häitä on yhdet. Opiskelija on todennäköisesti ymmärtänyt eron partitiivipredikatiivin ja nominatiivipredikatiivin välillä, ja valinnut oikean sijamuodon, koska nominatiivi tarkoittaa sitä, että häitä on yhdet. Partitiivipredikatiivi puolestaan tarkoittaisi sitä, että häitä olisi useammat. Perustelun 8 mukaan predikatiivi on nominatiivissa siitä syystä, että lauseessa on mennyt aikamuoto. Aikamuodolla ei ole merkitystä sijamuodon valintaan, mutta on kiinnostavaa, että opiskelija on kiinnittänyt huomiota aikamuotoon. Opiskelija on valinnut oikean sijamuodon, vaikka sijamuodon valinta ei ole perustunut predikatiivisääntöön. Taulukkoon 45 on koottu perustelut virheelliselle sijamuotovalinnalle.

Taulukko 45. Perustelut tehtävälle 13, väärä sijamuoto

Tehtävä 13. Lauantaina oli häät. Häät olivat <i>juhlallisia</i> .		
Perustelu ruotsiksi	Käännös suomeksi	Lukio ja oppimäärä
1. Flera bröllop.	Useammat häät.	Lukio 2 ja 3 A-oppimäärä. Yhteensä 3 perustelua.

Virheelliselle sijamuotovalinnalle ei ole kirjoitettu monta perustelua. Yhteensä kolme opiskelijaa on perustellut virheellisen partitiivipredikatiivin sillä, että häitä on enemmän kuin yhdet, eli he ovat ymmärtäneet virkkeiden merkityksen väärin. Opiskelijat eivät ole tiedäneet, että nominatiivin monikko tarkoittaa yksiä häitä. Se puolestaan viittaa siihen, etteivät opiskelijat ole oppineet, että suomen kielessä on sanoja, joiden perusmuoto on monikon nominatiivi, vaikka sana tarkoittaa yhtä asiaa (White 2006: 66). Tulosten mukaan 54 % opiskelijoista on valinnut väärän sijamuodon tehtävässä 13, joten on mahdollista, että suuri osa opiskelijoista on ymmärtänyt lauseen väärin (ks. taulukko 43 s. 78). Siitä huolimatta, että ensimmäinen virke kertoo, mistä häistä on kyse, opiskelijat eivät ole ymmärtäneet, että nimenomaan ne häät, jotka olivat lauantaina, olivat juhlalliset. Olisi

voinut olettaa opiskelijoiden ymmärtävän, että ensimmäisen virkkeen mukaan lauantaina oli *yhdet* häät. Tulokset viittaavat kuitenkin siihen, etteivät opiskelijat ole ymmärtäneet virkettä sillä tavalla, tai sitten opiskelijat eivät ole osanneet yhdistää virkkeitä. Joka tapauksessa predikatiivi ei voi olla partitiivissa, koska ensimmäinen virke antaa ymmärtää, että häitä oli vain yhdet. Säännön mukaan predikatiivi on nominatiivissa, kun subjektina on pluratiivi (ks. luku 3.4).

4.2.3 Yhteenveto nominatiivipredikatiivin hallinnasta

Tehtävien analyysi predikatiivikategoriassa 6 (*subjekti on yksikössä oleva konkreettinen sana*) osoitti, että opiskelijat hallitsevat predikatiivin sijamuodon valinnan hyvin kyseisessä kategoriassa. Predikatiivikategoria 6 onkin ollut koko predikatiivitestin helpoin kategoria kolmelle ryhmälle. A-oppimäärän mukaan opiskelevat ovat suorittaneet 80 % tehtävistä oikein, B-oppimäärän mukaan opiskelevat ovat puolestaan suorittaneet 83 % tehtävistä oikein. Tulokset osoittavat, että oppimäärien välinen ero ei ole merkittävä predikatiivikategoriassa 6. Opiskelijat ovat yleensä osanneet perustella sijamuotovalintansa sillä, että subjekti on yksikössä.

Vaikka suurin osa tehtävistä on suoritettu oikein, tehtävien perustelut ovat paljastaneet samoja ongelmia kuin perustelut predikatiivikategorioiden 1–5 tehtäville. Perusteluista selviää, että osa opiskelijoista soveltaa tehtäviin objektisääntöä predikatiivisäännön sijaan. Opiskelijat ovat voineet esimerkiksi valita predikatiivin sijamuodoksi partitiivin nominatiivin sijasta, koska lause on kielteinen (ks. esim. tehtävä 11). Se, että opiskelijat soveltavat tehtäviin objektisääntöjä johtuu todennäköisesti siitä, että he olettavat predikatiivin olevan lauseen objekti. Opiskelijoiden perustelut viittaavat siihen, että he ovat opettelleet objektisääntöjä ulkoa (esim. jos lause on kielteinen, objekti on partitiivissa), mutta he eivät ole oppineet tai muistaneet tarkistaa, voiko lauseessa olla objektia. Predikatiivitestissä opiskelijoita ohjeistetaan valitsemaan predikatiiville oikea sijamuoto, joten heidän ei pitäisi olettaa, että lauseessa on objektia. Kuitenkin moni opiskelija soveltaa tehtäviin objektisääntöjä.

Predikatiivikategoria 7 (*subjekti on pluratiivi*) on osoittautunut koko predikatiivitestin haastavammaksi kategoriaksi neljälle ryhmälle. Predikatiivitestin tulosten mukaan opiskelijoiden on vaikeaa valita predikatiiville oikea sijamuoto, kun subjektina on pluratiivi. A-oppimäärän mukaan opiskelevat ovat suorittaneet kyseisen kategorian tehtävistä 48 % oikein, B-oppimäärän mukaan opiskelevat ovat puolestaan suorittaneet 51 % tehtävistä oikein. Oppimäärien välinen ero ei ole huomattava. Tulokset ja opiskelijoiden perustelut viittaavat siihen, että pluratiivit ovat vaikeita. Oletettavasti se johtuu siitä, että pluratiivit ovat tavallisempia suomen kielessä verrattuna muihin kieliin (ks. luku 3.4 ja Ingo 2000: 264). Sen lisäksi asiaan vaikuttaa se, onko pluratiiveja käsitelty opetuksessa ja kuinka kattavasti.

Opiskelijoiden kirjoittamat perustelut viittaavat kyllä siihen, että pluratiiveja on käsitelty. Osa opiskelijoista, jotka osasivat valita oikean sijamuodon, perusteli sijamuodon valintansa esimerkiksi sillä, että housuja, häitä tai saksia on vain yhdet. Virheellinen sijamuotovalinta johtui perustelujen analyysin perusteella siitä, että opiskelijat olettivat, että tehtävissä oli kyse esimerkiksi useammasta saksesta tai housuparista. Opiskelijat eivät ehkä siinä tapauksessa ole oppineet, että suomen kielessä on sellaisia sanoja, jotka useimmiten ovat monikon nominatiivissa, vaikka sana tarkoittaa yhtä kokonaisuutta (ks. White 2006: 66). Osa perusteluista virheelliselle sijamuotovalinnalle paljastaa toisaalta opiskelijoiden olevan tietoisia siitä, että esimerkiksi housuja on vain yhdet. Opiskelijat eivät silloin yksinkertaisesti tiedä, missä sijamuodossa predikatiivin kuuluu olla, kun subjektina on pluratiivi.

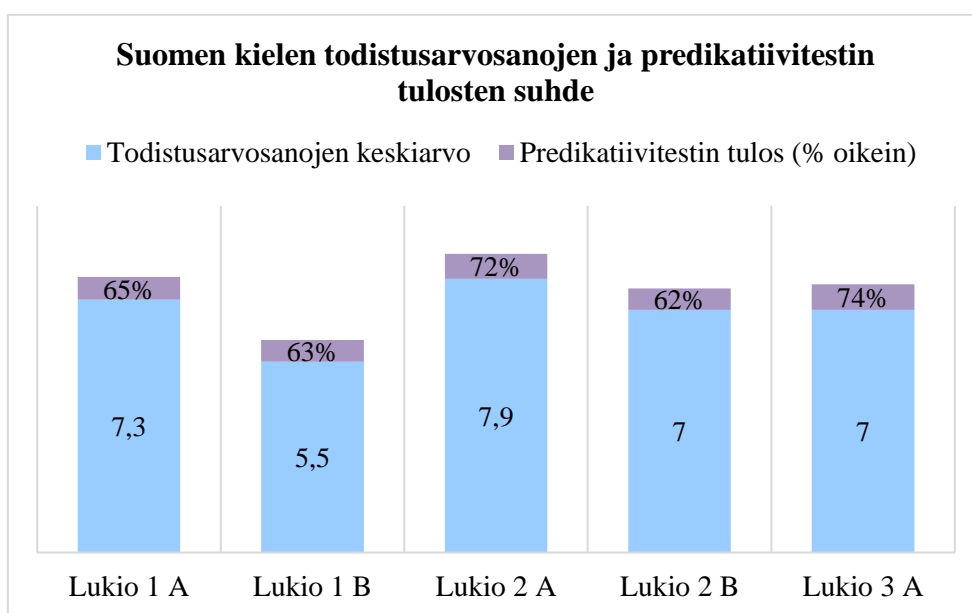
Perusteluiden analyysi paljasti myös, että opiskelijat eivät ole soveltaneet objektisääntöä tehtäviin, joissa subjekti on pluratiivi. Se osoittaa opiskelijoiden ymmärtävän, että predikatiivin sijamuodon valintaan vaikuttaa pluratiivi, vaikka opiskelijat eivät ehkä aina ole tietoisia siitä, että subjekti on pluratiivi. Perusteluista saa kuvan siitä, että opiskelijat ovat miettineet seitsemännen predikatiivikategorian tehtäviä aika monimutkaisesti. Perusteluissa virheelliselle sijamuotovalinnalle esitetään esimerkiksi, että housut ovat kaksiosaiset, ja että siitä syystä on käytettävä monikkoa (partitiivia).

Opiskelijoiden käsitys siitä, tarkoittaako nominatiivipredikatiivi vai partitiivipredikatiivi monikkoa vaihtelee. Opiskelijat voivat olla esimerkiksi sitä mieltä, että nominatiivipredikatiivi (esim. *sakset*) tarkoittaa useampaa, vaikka onkin kyse esimerkiksi vain yhdestä saksesta. Siinä tapauksessa opiskelijat ovat valinneet oikean sijamuodon predikatiiville, mutta ymmärtäneet lauseen merkityksen väärin. Opiskelijat ovat myös voineet valita predikatiivin sijamuodoksi partitiivin (esim. *italialaisia*), vaikka he ovat sitä mieltä, että housuja on vain yhdet. Tulokset seitsemännessä predikatiivikategoriassa osoittavat, että pluratiiveja voisi olla hyvä kerrata, koska ne ovat aika tavallisia suomen kielessä.

Kuudennen ja seitsemän predikatiivikategorioiden tehtäviä on myös perusteltu määrällisellä ja epämäärällisellä muodolla. Oletan sen johtuvan siitä, että opiskelijat miettivät mitä lauseet tarkoittavat ruotsiksi. Toisin kuin partitiivipredikatiivikategoriassa, epämäärällisen ja määrällisen muodon pohdinta ei ole tuottanut opiskelijoille virheitä nominatiivipredikatiivikategoriassa. Siitä huolimatta, opiskelijoiden ei tarvitsisi pohtia määrällistä tai epämäärällistä muotoa, koska suomen kielessä ja ruotsin kielessä määrällisyys ja epämäärällisyys ilmaistaan eri tavalla (ks. esim. Ingo 2000: 32 ja Karlsson 2012: 21)

4.3 Predikatiivitestin tulokset suhteessa suomen kielen todistusarvosanoihin

Predikatiivitestin yleisessä kyselyosassa lukiolaiset saivat myös ilmoittaa, mitä todistusarvosanoja he yleensä saavat suomen kielessä (ks. liite). Lukiolaisten ilmoittamien todistusarvosanojen perusteella selvitin eri lukioiden ja oppimäärien todistusarvosanojen keskiarvot, jotka osoittautuivat olevan lähellä arvosanaa 7 kaikissa ryhmissä, luukun ottamatta lukion 1 B-oppimäärää, jossa todistusarvosanojen keskiarvo oli 5,5 ja lukion 2 A-oppimäärää, jossa todistusarvosanojen keskiarvo oli 7,9. Todistusarvosanojen keskiarvojen perusteella A-oppimäärän opiskelijat ovat lähes samalla tasolla, B-oppimäärän opiskelijoiden keskiarvot poikkeavat toisistaan sen sijaan noin puolitoista arvosanaa lukioissa 1 ja 2. Kuvio 13 kuvaa suomen kielen todistusarvosanojen keskiarvojen ja predikatiivitestin tulosten suhdetta.

Kuvio 13. Suomen kielen todistusarvosanojen keskiarvojen ja predikatiivitestin tulosten suhde

Kuviosta 13 paljastuu, että lukion 3 A-oppimäärän mukaan opiskelevat ovat suoriutuneet parhaiten predikatiivitestistä. Lukion 3 A-oppimäärän opiskelijoiden todistusarvosanojen keskiarvo suomen kielessä on 7. Toiseksi parhaiten predikatiivitestistä suoriutui lukion 2 A-oppimäärän opiskelijat, joilla oli korkein todistusarvosanojen keskiarvo (7,9). Lukion 1 A-oppimäärän opiskelijat ovat suoriutuneet kolmanneksi parhaiten, ja heidän todistusarvosanojen keskiarvo on 7,3 eli lähes sama kuin parhaiten suoriutuneen lukion 3 A-oppimäärän opiskelijoiden keskiarvo. Lukioiden 2 ja 3 A-oppimäärän mukaan opiskelevien ero ei ole huomattava, siitä huolimatta, että lukion 2 A-oppimäärän opiskelijoiden keskiarvo on lähempänä arvosanaa 8 kuin lukion 3 A-oppimäärän opiskelijoiden. Lukion 1 A-oppimäärän mukaan opiskelevien tulos on 9 prosenttiyksikköä matalampi kuin lukion 3 A-oppimäärän mukaan opiskelevien tulos, vaikka opiskelijoiden todistusarvosanojen keskiarvot ovat 7,3 ja 7.

Tulosten tulkinnassa on tärkeää kiinnittää huomiota myös siihen, että lukuun ottamatta lukion 3 A-oppimäärän opiskelijoita, lukiolaiset ovat voineet valita, opiskelevatko he A-oppimäärän vai B-oppimäärän mukaan. Lukiossa 3 ei siis ole mahdollista opiskella B-oppimäärän mukaan, jonka vuoksi lukiolaisten on opiskeltava A-oppimäärän mukaan.

Se tarkoittaa käytännössä sitä, että lukion 3 A-oppimäärässä voisi olla suurempi hajonta osaamisessa kuin lukion 1 ja lukion 2 ryhmissä. Koska lukion 3 A-oppimäärän mukaan opiskelevat ovat suoriutuneet predikatiivitestistä parhaiten, näin ei välttämättä ole. Predikatiivitesti mittaa toisaalta vain predikatiivin hallintaa, joten sen perusteella ei ole mahdollista vetää suurempia johtopäätöksiä. Toisaalta se, että A-oppimäärän opiskelijoiden todistusarvosanojen keskiarvo on lähes samalla tasolla voi viitata siihen, ettei lukion 3 A-oppimäärässä ole suurta hajontaa osaamisessa.

Lukion 1 ja lukion 2 B-oppimäärän mukaan opiskelevat ovat suoriutuneet predikatiivitestin tehtävistä lähes yhtä hyvin. Ottaen huomioon, että lukion 1 B-oppimäärän mukaan opiskelevien todistusarvosanojen keskiarvo suomen kielessä on 5,5 ja lukion 2 B-oppimäärän mukaan opiskelevien keskiarvo on 7, olisi ehkä voinut olettaa, että oppimäärien välillä olisi suurempi ero tuloksissa. Tulokset osoittavat kuitenkin, että B-oppimäärän opiskelijat lukioissa 1 ja 2 hallitsevat predikatiivin sijamuodon valinnan lähestulkoon yhtä hyvin. Tulokset paljastavat myös, että B-oppimäärän mukaan opiskelevat ovat suoriutuneet predikatiivitestistä melkein yhtä hyvin kuin lukion 1 A-oppimäärän opiskelijat.

5 POHDINTA

Tutkimukseni päätavoitteena oli selvittää, miten ruotsinkieliset lukiolaiset hallitsevat predikatiivin sijamuodon valinnan suomen kielessä. Päätavoitteen lisäksi asetin tutkimukselle osatavoitteen. Osatavoitteena oli selvittää, miten A-oppimäärän opiskelijat ja B-oppimäärän opiskelijat hallitsevat predikatiivin sijamuodon valinnan. Tutkimus perustuu predikatiivitestiin, jonka olen laatinut tätä tutkimusta varten. Predikatiivitestin monivalintatehtävät pohjautuvat Rune Ingon (2000) ja Leila Whiten (2006) teoriaan suomen kielen syntaksista ja predikatiivista. Tutkin seitsemää predikatiivikategoriaa, joissa predikatiivi on partitiivissa viidessä kategoriassa ja nominatiivissa kahdessa kategoriassa.

Predikatiivitestin tulokset osoittavat, että lukiolaiset ovat suorittaneet 67 % eli noin kaksi kolmasosaa tehtävistä oikein. Tulosten mukaan lukiolaiset ovat suoriutuneet parhaiten predikatiivikategoriassa 6, jossa predikatiivi on nominatiivissa, koska subjekti on yksikössä oleva konkreettinen sana (esim. *Asunto on kallis*). Predikatiivikategoriassa 6 yhteensä 81 % tehtävistä on suoritettu oikein. Lukiolaisille on sen sijaan osoittautunut haastavaksi valita predikatiiville oikea sijamuoto, kun subjektina on pluratiivi (esim. *Sakset ovat terävät*). Predikatiivikategoria 7 oli koko predikatiivitestin haastavin kategoria, ja alle puolet tehtävistä (49 %) on suoritettu oikein kyseisessä kategoriassa.

Tarkasteltaessa tuloksia predikatiivikategorioissa 1–5, jolloin predikatiivi on partitiivissa, voidaan todeta, että lukiolaiset ovat suoriutuneet parhaiten kategoriassa 4. Kyseisessä kategoriassa predikatiivi on partitiivissa, koska subjekti on monikollinen sana (esim. *Oletteko te opiskelijoita?*). Lukiolaiset ovat suorittaneet 76 % tehtävistä oikein, mikä osoittaa, että he ovat sisäistäneet kategoriaan liittyvän predikatiivisäännön melko hyvin. Oikean sijamuodon valitseminen inkluusiiviselle predikatiiville (esim. *Sormus on kultaa*) on puolestaan osoittautunut haastavaksi. Yhteensä 57 % tehtävistä on suoritettu oikein kyseisessä kategoriassa (kategoria 1).

Karlsson (2012) esittää, että nominatiivi ja partitiivi ovat suomen kielen tärkeimpiä sijamuotoja. Jotta osaa valita predikatiiville oikean sijamuodon, on ymmärrettävä miksi nominatiivia ja partitiivia käytetään ja miten sijamuodot eroavat toisistaan. Jos ei tunne kyseisten sijamuotojen perusmerkitystä, sijamuodon valitseminen voi olla vaikeaa. (Ks. luku 3) Tulokset predikatiivikategoriassa 6 (subjekti on yksikössä oleva konkreettinen sana) viittaavat siihen, että lukiolaiset hallitsevat nominatiivin käytön predikatiivin sijamuotona kyseissä kategoriassa. Sen sijaan predikatiivitestin tulosten mukaan lukiolaiset eivät aina osaa valita oikeaa sijamuotoa (nominatiivia), kun subjektina on pluriitti. Oletan sen johtuvan osittain siitä, että pluriitit ovat tavallisempia suomen kielessä kuin muissa kielissä (ks. Ingo 2000: 264).

Tuloksiin vaikuttaa myös se, kuinka kattavasti pluriitteja on käsitelty opetuksessa. Opiskelijoiden kirjoittamat perustelut viittasivat siihen, että pluriitteja olisi käsitelty, mutta moni opiskelija ei kuitenkaan osannut valita oikeaa sijamuotoa tai perustella vastauksiaan oikein. Opiskelijat eivät myöskään aina tieneet, tarkoittaako monikon nominatiivi yhtä vai useampaa kokonaisuutta (esim. *Häät olivat juhlalliset*). Tutkimuksen tulosten perusteella voisi olla hyvä kerrata pluriitteja ja monikon nominatiivia opetuksessa. Ingon (2000: 264) mukaan uusia pluriitteja syntyy jatkuvasti suomen kielessä.

Koska olen esittänyt predikatiivitestin tulosten yhteenvedot luvuissa 4.1.3 ja 4.2.3, en käsittele tuloksia yksityiskohtaisesti tässä luvussa. Ennen kuin siirrytään tarkastelemaan osatavoitteen kannalta keskeisiä tuloksia, nostan esille tutkimuksessa paljastuneita asioita, jotka kertovat predikatiivin sijamuodon valintaan liittyvistä haasteista. Varsinkin partitiivipredikatiivitehtävissä kävi ilmi, että osa opiskelijoista sovelsi tehtäviin objekti-sääntöjä predikatiivisääntöjen sijaan. Opiskelijat perustelivat sijamuotovalintansa esimerkiksi sillä, että lause on kielteinen, ja että objektin on siksi oltava partitiivissa (esim. *Alexi ei ole *arkkitehtiä*). Opiskelijoiden perustelut viittaavat siihen, että he eivät ole tieneet, että *olla*-verbi on intransitiivinen verbi, ja että sen määritteenä ei voi olla objektia (ks. White 2006: 246).

Totesin aiemmin, että kielellisen ilmiön oppiminen voi tapahtua monella eri tavalla, ja että opiskelija voi oppia kielellisen ilmiön ominaisuudet esimerkiksi opettelemalla yhden

tai useamman säännön ja niiden sovellusalat. Opiskelija voi myös esim. opetella ulkoa erilaisia muotoja tai säännön poikkeuksia. (Ks. luku 2.1 ja Nissilä ym. 2006). Predikatiivitestin tulokset osoittavat, että osa lukiolaisista on opetellut ulkoa objektisäännön, jonka mukaan objekti on partitiivissa, jos lause on kielteinen (ks. esim. White 2006: 248). Tässä tapauksessa säännön ulkoa oppimisesta ei ole ollut hyötyä, koska sääntöä on yritetty käyttää sen sovellusalan ulkopuolella. Todennäköisesti opiskelijat ovat siis olettaneet, että predikatiivi on lauseen objekti.

Esitin luvussa 2.4, että Spoelmanin (2013) tutkimuksen mukaan saksankieliset ja hollanninkieliset opiskelijat olivat yliyleistäneet kohdekielen (suomen kielen) sääntöjä, mitä tulee partitiivin käyttöön objektin, subjektin ja predikatiivin sijana. Tutkimukseni perusteella vaikuttaa siltä, että osa lukiolaisista on ylileistänyt suomen kielen objektisääntöjä. Objektisääntöjen soveltaminen predikatiivitehtäviin ei toisaalta aina aiheuttanut virhettä, mutta siitä huolimatta olisi hyvä muistuttaa lukiolaisia siitä, että intransitiiviset verbit (esim. *olla, asua, kävellä, juosta*) eivät voi saada objektia määritteeksi (ks. White 2006: 246).

Predikatiivitestin analyysi osoitti myös, että osa lukiolaisista pohti määräistä ja epämääräistä muotoa, kun he valitsivat predikatiiville sijamuotoa. Suomen kielessä ei kuitenkaan ilmaista määräisyyttä ja epämääräisyyttä samalla tavalla kuin esim. ruotsin kielessä, joten sillä ei ole merkitystä predikatiivin sijamuodon valinnan kannalta. Määräisyyden ilmaiseminen suomen kielessä on lähinnä sanajärjestykseen ja lauseyhteyteen liittyvä asia. (Ks. Ingo 2000: 32 ja Karlsson 2012: 21). Ingo (2000: 143) esittää, että ulkomaalainen ei saa paljon tukea omasta äidinkielestään valitessaan oikeaa sijamuotoa predikatiiville, ja koska predikatiivitestin suorittaneet lukiolaiset ovat äidinkieleltään ruotsinkielisiä, voidaan todeta, että se pätee myös heihin. Predikatiivitestin tulosten mukaan vaikuttaa peräti siltä, että ruotsin kielen määräisen ja epämääräisen muodon pohdinta on aiheuttanut lukiolaisille virheitä.

Esimerkiksi lauseessa *Tietokoneet ovat kalliita* predikatiivi on virheellisesti taivutettu nominatiivimuotoon (*kalliit*), koska osa lukiolaisista on perustelujen mukaan sitä mieltä, että lauseessa on kyse määräisestä muodosta. Pörnin (2017) mukaan se voi johtua siitä,

että opiskelijat miettivät, mitä lauseet tarkoittavat ruotsiksi. Sen sijaan, että he kääntävät lauseen oikein ja käyttävät ruotsin kielessä epämääräistä muotoa (*Datorer är dyra*), he käyttävät määräistä muotoa (*Datorerna är dyra*). Lukiolaiset valitsevat siis predikatiivin sijamuodoksi nominatiivin ilmeisesti siitä syystä, että subjekti on heidän mielestään määräisessä muodossa ruotsin kielessä.

Predikatiivitestin tehtävien perustelujen analyysi paljasti toisaalta, että opiskelijat ovat eri mieltä siitä, tarkoittaako nominatiivi vai partitiivi määräistä muotoa. Sen sijaan, että opiskelijat pohtivat epämääräistä ja määräistä muotoa, olisi tärkeää, että he oppisivat nominatiivin ja partitiivin perusmerkityksen. Karlsson (2012:113) esittää, että kyseiset sijamuodot voidaan nähdä toistensa vastakohtina, nominatiivilla ilmaistaan yleensä konkreettista tai abstraktia kokonaisuutta tai tiettyä rajallista määrää. Partitiivilla sen sijaan ilmaistaan epämääräistä, rajatonta määrää. (Ks. luku 3.2)

Vaikka sijamuodon valinta ja perustelujen kirjoittaminen osoittautuivat joskus haastaviksi, on tärkeää korostaa myös sitä, että osa perusteluista on kielioppisääntöjen mukaisia, ja että ne osoittavat opiskelijoiden hallitsevan predikatiivin sijamuodon valinnan. Esimerkiksi predikatiivikategoriassa 6, joka paljastui koko predikatiivitestin helpoimmaksi kategoriaksi, opiskelijat ovat osanneet perustella sijamuotovalinnan predikatiivisäännön mukaisesti (esim. *Subjekti on yksikössä*). Yleisesti ottaen voidaan todeta, että kaikki predikatiivikategoriat sisältävät perusteluja, jotka vastaavat predikatiivisääntöä joko kokonaan tai osittain. Perusteluissa on myös voitu kiinnittää huomiota johonkin oleelliseen seikkaan, joka vaikuttaa predikatiivin sijamuotoon. Lukiolaiset ovat esimerkiksi voineet perustella oikean sijamuotovalinnan partitiivipredikatiiville sillä, että lauseessa on kyse epämääräisestä määrästä (esim. *Kahvi ei ole kuuma*). Siinä tapauksessa lukiolaiset ovat oppineet, että partitiivia käytetään epämääräisen määrän yhteydessä.

Tutkimuksen osatavoitteena oli tarkastella predikatiivitestin tuloksia eri oppimäärissä. Tulosten mukaan A-oppimäärän ja B-oppimäärän opiskelijoiden välinen ero ei ole merkittävä yleisesti ottaen. A-oppimäärän mukaan opiskelevat ovat suorittaneet 69 % tehtävistä oikein, B-oppimäärän mukaan opiskelevat ovat sen sijaan suorittaneet 63 %

oikein. Jos tarkastellaan yksittäisiä predikatiivikategorioita, oppimäärien välinen ero on joskus toisaalta merkittävä. Suurin ero tuloksissa on predikatiivikategoriassa 4 (subjekti on monikollinen sana), jonka tehtävistä A-oppimäärän mukaan opiskelevat ovat suoriutuneet 15 prosenttiyksikköä paremmin kuin B-oppimäärän mukaan opiskelevat.

Lukioiden ja oppimäärien väliset erot eivät ole kovin suuria, mutta on kuitenkin havaittavissa, että osa lukiolaisista hallitsee predikatiivin sijamuotovalinnan paremmin kuin toiset. Lukioiden väliset erot voivat johtua siitä, että eri lukioissa on voitu käsitellä predikatiivia eri tavalla tai laajemmin kuin toisissa lukioissa. Predikatiivitestin tehtävät ovat kuitenkin perustapauksia, jotka voi olettaa olevan lukiolaisille tuttuja. Kuten mainitsin luvussa 2.3, nominatiivia ja partitiivia on opetussuunnitelman mukaan käsitelty jo lukion toiselta tai kolmannelta kurssilta alkaen A-oppimäärässä ja B-oppimäärässä. Lisäksi opetussuunnitelmassa mainitaan erikseen, että predikatiivia käsitellään kolmannella kurssilla (FINB3) B-oppimäärässä. Predikatiivitestin suorittaneet lukiolaiset opiskelevat toista vuotta lukiossa. A-oppimäärän ja B-oppimäärän erot predikatiivitestin tuloksissa johtuvat todennäköisesti siitä, että lukiolaiset opiskelevat eri oppimäärien mukaan, joissa luonnollisesti on eri tavoitteet ja vaatimukset.

Perustelujen määrällinen analyysi osoitti, että lukion 1 A-oppimäärän opiskelijat ovat kirjoittaneet eniten perusteluja, ja että lukion 2 A-oppimäärän opiskelijat ovat puolestaan kirjoittaneet vähiten perusteluja. Sen perusteella lukiolaiset eivät välttämättä ole perustelleet tehtäviä, vaikka he ovatkin osanneet valita oikean sijamuodon. B-oppimäärän opiskelijat ovat kirjoittaneet enemmän perusteluja kuin lukion 2 A-oppimäärän mukaan opiskelevat, mikä puolestaan osoittaa, että opiskelijat ovat voineet yrittää perustella tehtäviä, vaikka he eivät olisikaan varmoja, osaavatko he perustella tehtäviä oikein. Jos kukaan ei olisi perustellut tehtäviä, jos olisi ollut epävarma siitä, onko sijamuotovalinta oikein tai väärin, ja onko perustelu oikein, ei välttämättä olisi ollut mahdollista havaita niitä ilmiöitä, joita tämä tutkimus on tuonut esille (esim. määräisen ja epämääräisen muodon pohdinta ja objektisäännön yliyleistäminen).

Tämän tutkimuksen tekeminen on osoittautunut ainutlaatuiseksi tilaisuudeksi valmistautua tulevaa suomen kielen opettajan ammattia varten. Analysoidessani

opiskelijoiden tekemiä tehtäviä ja niille kirjoitettuja perusteluita olen saanut muodostettua käsityksen siitä, mitä he osaavat ja miten he perustelevat kielioppitehtäviä. Kun opiskelijoiden kirjoittamat perustelut eivät ole olleet ilmeisiä, olen selvittänyt kieliopin avulla, mihin opiskelijoiden perustelut mahdollisesti pohjautuvat. Tavallaan se valmistaa tulevaa opetustyötä varten, koska silloinkin opettajan tehtävänä on selvittää, miten opiskelijat ovat käsittäneet asioita ja mitä olisi vielä hyvä kerrata.

Åberg (2009) esittää, että usean tutkimuksen mukaan oppijan tietoisuus kielellisen ilmaisun muodosta vaikuttaa myönteisesti oppimiseen. Tietoisuus kielellisen ilmaisun muodosta voidaan saavuttaa esimerkiksi kiinnittämällä oppijan huomio opittavan ilmaisun muotoon tai korjaamalla virheitä. Havaitseminen (noticing) ja huomion kiinnittäminen (attention) ovat keskeisiä käsitteitä, joilla tarkoitetaan sitä, että oppija havaitsee opittavan kielen eri muotojen piirteet ja kiinnittää niihin huomion. Oppimisen kannalta on olennaista, että oppija havaitsee eron oman kielisysteeminsä ja kohdekielen järjestelmän välillä. (Suni 2008: 19)

Lukio-opetuksessa voisi miettiä, miten suomen kieltä toisena kotimaisena kielenä voisi opettaa siten, että opiskelijat kiinnittäisivät tietoisesti huomiota kielen muotoon. Opiskelijat voisivat esimerkiksi itse yrittää laatia sääntöjä kielellisille ilmaisuille ja sitten pohtia opettajan kanssa yhdessä, ovatko heidän laatimansa säännöt oikein vai miten ne kuuluvat olla ja miksi juuri niin. Predikatiivia voisi opettaa esimerkiksi antamalla esimerkkilauseita eri predikatiivikategorioista ja sitten yhdessä yrittää selvittää niiden sääntöjä. Samalla kun keskustellaan esimerkkilauseista ja niihin liittyvistä säännöistä, voi tulla tämän tutkimuksen tapaan esille asioita, joita opettaja voi selventää tai korjata. Totesin luvussa 2.3, että Alhon ja Korhosen (2014: 1) mukaan koulussa ei yleensä luoda yhteyttä opettavien kielioppiasioiden välille, mikä voi tehdä opittavista asioista vaikeita. Antamalla opiskelijoiden pohtia kielellisten ilmiöiden muotoja ja niihin liittyviä sääntöjä opiskelijat saisivat yhdistää uuteen opittavaan asiaan sen minkä he ovat jo oppineet.

Predikatiivin hallinnasta ei ole paljon aikaisempaa tutkimustietoa, jonka vuoksi predikatiivin hallintaa voisi jatkossa tutkia lisää analysoimalla esimerkiksi opiskelijoiden

kirjoittamia ainekirjoituksia. Laatomalla kielioppitestin pystyy toisaalta määrittelemään tarkasti, mitä kielellisiä ilmiöitä tutkii, ja varmistumaan siitä, että testi mittaa juuri sitä, mitä haluaa selvittää. Aina on tietysti olemassa se mahdollisuus, että opiskelijat yrittävät arvata vastauksen, jos he tekevät monivalintatehtäviä. Toisaalta suuri osa lukiolaisista on perustellut tämän tutkimuksen predikatiivitestin tehtäviä, mikä puolestaan osoittaa, että he ovat pyrkineet valitsemaan oikean sijamuodon sääntöjen perusteella. Predikatiivitestin tehtävät on myös järjestetty summittaiseen järjestykseen, joten kaksi peräkkäistä tehtävää eivät edusta samaa kategoriaa. Opiskelijoiden kirjoittamia perusteluja kielioppitehtäville olisi myös mielenkiintoista tutkia syvällisemmin. Niistä saa arvokasta tietoa opiskelijoiden kielioppisääntöjen osaamisesta, jota voi hyödyntää opetuksen kehittämisessä.

B-oppimäärän mukaan opiskelevia ei ole aiemmin tutkittu yhtä paljon kuin A-oppimäärän ja äidinkielenomaisen oppimäärän mukaan opiskelevia. Mikäli B-oppimäärän suosio on kasvamassa lukiolaisten keskuudessa, voisi olla hyvä tutkia B-oppimäärää laajemmin. Tutkimukseni tuo esille jotain eroja A-oppimäärän ja B-oppimäärän opiskelevien välillä, mutta eroja voisi jatkossa kartoittaa enemmän. Opetushallituksen teettämässä tilannekatsauksessa (2007) ehdotetaan, että pitäisi selvittää opiskelijan oikeus valita B-oppimäärä. Se olisikin mielestäni olennainen asia selvittää.

LÄHTEET

- Alho, Irja & Riitta Korhonen (2014). EI kielioppia kieliopin vuoksi – kuusi toivetta. *Kieli, koulutus ja yhteiskunta* [4.1.2017]. Saatavilla: <https://jyx.jyu.fi/dspace/bitstream/handle/123456789/43546/ei-kielioppia-kieliopin-vuoksi-kuusi-toivetta.pdf?sequence=1>
- Ehrnebo, Paula (2010). Språk i fokus : Finska. *Sprog i Norden* [Lainattu: 1.12.2016]. 241–248. Saatavilla: <http://ojs.statsbiblioteket.dk/index.php/sin/article/view/17305/15032>
- Hirsijärvi Sirkka, Pirkko Remes & Paula Sajavaara (2013). *Tutki ja kirjoita*. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.
- Hufvudstadsbladet (2016). *Kort finska populärt i studentexamen*. [Lainattu 30.1.2017] Saatavilla: <https://www.hbl.fi/artikel/kort-finska-populart-i-studentexamen/>
- Huumo, Tuomas (2007). Kvantiteetti ja aika II. Nominaalinen aspekti ja suomen predikatiivin sijanvaihtelu. *Virittäjä* [Lainattu: 23.1.2017]. 3–23. Saatavilla: <http://elektra.helsinki.fi.proxy.tritonia.fi/se/v/0042-6806/111/1/kvantite.pdf>
- Ingo, Rune (2000). *Suomen kieli vieraan silmin*. Vaasa: Vaasan yliopiston käännösteorian ja ammattikielten tutkijaryhmän julkaisut.
- Iso Suomen Kielioppi (2008). *Nominaaliset lauseenjäsenet*. [Lainattu 6.10.2016] Saatavilla: <http://scripta.kotus.fi/visk/sisallys.php?p=907>
- Karlsson, Fred (2009). *Yleinen kielitiede*. 4. painos. Helsinki: Gaudeamus Helsinki University Press.
- Karlsson, Fred (2012). *Finsk grammatik. Nionde, utökade och reviderade upplagan*. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.
- Kielitoimiston sanakirja (2017). *Kielioppi*. [Lainattu 4.1.2017] <http://www.kielitoimistonsanakirja.fi/netmot.exe?ListWord=kielioppi&SearchWord=kielioppi&dic=1&page=results&UI=fi80&Opt=1>
- Klemets, Rita (2012). *Uudet tuulet. 1–3 kielioppikirja*. Helsingfors: Schildts & Söderströms.
- Lindgren, Birgitta (2010). Språk i fokus: Svenska. *Sprog i Norden* [Lainattu: 1.12.2016]. 149–160. Saatavilla: <http://ojs.statsbiblioteket.dk/index.php/sin/article/view/17261/15000?acceptCookies=1>

- Läraren (2014). *B-finskan sprider sig*. [Lainattu 25.1.2017] Saatavilla: https://issuu.com/lararen/docs/l__raren_1_2014/4
- Martin, Maisa (1999). Suomi toisena ja vieraana kielenä. Teoksessa: Kari Sajavaara & Arja Piirainen-Marsh (toim.). *Kielenoppimisen kysymyksiä. Soveltavan kielentutkimuksen teoriaa ja käytäntöä*. Jyväskylä: Soveltavan kielentutkimuksen keskus. Jyväskylän yliopisto. 157–178.
- Nissilä, Leena, Maisa Martin, Heidi Vaarala & Ilona Kuukka (2006). *Saako olla suomea? Opas suomi toisena kielenä -opetukseen*. Helsinki: Opetushallitus.
- Opetushallitus (2003). *Lukion opetussuunnitelman perusteet 2003*. [Lainattu 18.10.2016] Saatavilla: http://www.oph.fi/download/47345_lukion_opetussuunnitelman_perusteet_2003.pdf
- Opetushallitus (2007). *De svenska gymnasierna i Finland. En lägesanalys*. [Lainattu 18.10.2016] Saatavilla: <http://web.abo.fi/studera/statistik/tillf/allasidor.pdf>
- Opetushallitus (2011). *Kansalliskieliselvitys*. [Lainattu 18.10.2016] Saatavilla: http://www.oph.fi/download/131517_Kansalliskieliselvitys.pdf
- Opetushallitus (2016a). *Uusi opetussuunnitelma*. [Lainattu 18.10.2016] Saatavilla: http://www.oph.fi/saadokset_ja_ohjeet/opetussuunnitelmien_ja_tutkintojen_perusteet/lukiokoulutus
- Opetushallitus (2016b). *Lukiokoulutus. Opinnot jakautuvat kursseihin*. [Lainattu 19.10.2016] Saatavilla: http://www.oph.fi/koulutus_ja_tutkinnot/lukiokoulutus/opetuksen_sisalto/opinnot_jakautuvat_kursseihin
- Pöllä, Suvi (2012). *"Ihmisen arvo on abstraktia, siis käytän partitiivi"*. Tutkimus edistyneiden suomi toisena kielenä -opiskelijoiden predikatiivin käytöstä. Julkaisematon pro gradu -tutkielma. Helsingin yliopisto.
- Pörn, Michaela (2017), suomen kielen didaktiikan professori. Åbo Akademi. Avhandling pro gradu i ämnet finska. Gymnasieelever och användningen av finskans predikativ. Sähköpostiviesti Heidi Borgmästarsille 5.3.2017.
- Saarukka, Karin (2006). *Kasvotusten. Kurs 3–4 grammatikbok*. 3. painos. Helsingfors: Schildt.
- Sohlberg, Peter & Sohlberg Britt-Marie (2014). *Kunskapens former. Vetenskapsteori och forskningsmetod*. Stockholm: Liber Ab.

- Spoelman, Marianne (2013). *Prior linguistic knowledge matters. The use of the partitive case in Finnish learner language*. Oulun yliopisto. Humanistinen tiedekunta, suomen kieli. Väitöskirja.
Saataavilla: <http://jultika.oulu.fi/files/isbn9789526201146.pdf>
- Suni, Minna (2008). *Toista kieltä vuorovaikutuksessa. Kielellisten resurssien jakaminen toisen kielen omaksumisen alkuvaiheessa*. Jyväskylän yliopisto. Väitöskirja.
Saataavilla:
<https://jyx.jyu.fi/dspace/bitstream/handle/123456789/18556/9789513932091.pdf>
- Tieteen termipankki (2017). *Käsite kielioppi*. [Lainattu 4.1.2017] Saataavilla:
<http://tieteentermipankki.fi/wiki/Kielitiede:kielioppi>
- Valli, Raine (2001). Kyselylomaketutkimus. Teoksessa: Juhani Aaltola & Raine Valli (toim.). *Ikkunoita tutkimusmetodeihin. Metodien valinta ja aineistonkeruu: virikkeitä aloittelevalle tutkijalle*. 2. painos. Jyväskylä: PS-kustannus. Gummerus Kirjapaino Oy. 100–112.
- Valli, Raine (2015). *Johdatus tilastolliseen tutkimukseen*. 2. painos. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Vilkkä, Hanna (2014). *Tutki ja mittaa. Määrällisen tutkimuksen perusteet*. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.
- White, Leila (2006). *Suomen kielioppia ulkomaalaisille*. 6. painos. Helsinki: Hakapaino Oy.
- YLE (2013). *Det behövs mer undervisning i B-finska*. [Lainattu 30.1.2017] Saataavilla:
<https://svenska.yle.fi/artikel/2013/08/16/det-behovs-mer-undervisning-i-b-finska>
- YLE (2014). *Provet i lång finska lockar inte*. [Lainattu 30.1.2017] Saataavilla:
<https://svenska.yle.fi/artikel/2014/05/27/provet-i-lang-finska-lockar-inte>
- YLE (2015a). *Finlandssvenska studenter väljer bort matematik och finska*. [Lainattu 18.10.2016]
Saataavilla: <https://svenska.yle.fi/artikel/2015/05/25/finlandssvenska-studenter-valjer-bort-matematik-och-finska>
- YLE (2015b). *Allt fler i Pargas väljer B-finskan för att säkra godkänt studentbetyg*. [Lainattu 25.1.2017] Saataavilla: <https://svenska.yle.fi/artikel/2015/11/18/allt-fler-i-pargas-valjer-b-finskan-att-sakra-godkant-studentbetyg>
- Ylioppilastutkintolautakunta (2016). *Ilmoittautuneet eri kokeisiin tutkintokerroittain 2007 – 2016*. [Lainattu 26.1.2017] Saataavilla:

https://www.ylioppilastutkinto.fi/images/sivuston_tiedostot/stat/FS2016A2007T2010.pdf

Åberg, Anne-Maj (2009). Kielioppitiedosta kielioppitaitoon? Teoksessa: Minna Maijala, Timo Hulkko & Jane Honka (toim.). *Näkökulmia kielen oppimisen käytäntöihin. Perspectives on Language Learning in Practice*. Turun yliopiston kielikeskus. 49–61

LIITE. Lukiolaisten suorittama predikatiivitesti

Du deltar nu i en undersökning som görs via Vasa universitet för min magistersavhandling. Först får du svara på några allmänna frågor, sedan får du göra uppgifter som berör finskans predikativ (predikatsfyllnad).

Heidi Borgmästars

1. Vilket är ditt modersmål?

svenska finska annat, vad _____

2. Vilket/vilka språk talar du hemma?

3. Har du studerat A-finska, B-finska eller modersmålsinriktad finska i högstadiet?

4. Studerar du A-finska eller B-finska i gymnasiet?

5. Tänker du skriva ämnet finska i studentexamen?

Ja

Nej

Vet ej

6. Ifall du svarade **ja** på fråga 5, vilken lärokurs tänker du skriva?

A-finska (lång lärokurs)

B-finska (medellång lärokurs)

Vet ej

7. Vilka betygsvitsord brukar du vanligtvis få i finska?

10 9 8 7 6 5 4

8. Hur stämmer följande påstående in på dig: ”*Det är viktigt att kunna finska med tanke på framtiden.*” Sätt ett kryss i den ruta som motsvarar din åsikt.

Helt av samma åsikt	Delvis av samma åsikt	Vet ej	Delvis av motsatt åsikt	Helt av motsatt åsikt

Stryk under rätt alternativ. Motivera sedan ditt svar på svenska.

1. Asunto on *kallista / kallis*.

Motivera ditt svar:

2. Jäätelö on *kylmä ja hyvä / kylmää ja hyvää*.

Motivera ditt svar:

3. Matkustaminen on *mukavaa / mukava*.

Motivera ditt svar:

4. Tietokoneet ovat *kalliit / kalliita*.

Motivera ditt svar:

5. Suklaa on *herkullinen / herkullista*.

Motivera ditt svar:

6. Sormus on *kultaa / kulta*.

Motivera ditt svar:

7. Liisan mustat housut ovat *italialaisia / italialaiset*.

Motivera ditt svar:

8. Opiskeleminen ei ole *tylsä / tylsää*.

Motivera ditt svar:

9. Koira on *kotieläintä / kotieläin*.

Motivera ditt svar:

10. Oletteko te *opiskelijat / opiskelijoita*?

Motivera ditt svar:

11. Alekski ei ole *arkkitehti / arkkitehtiä*.

Motivera ditt svar:

12. Nuo kaksi ravintolaa ovat *suosittuja / suositut*.

Motivera ditt svar:

13. Lauantaina oli häät. Häät olivat *juhlalliset / juhlallisia*.

Motivera ditt svar:

14. Auton istuimet ovat *aito nahka / aitoa nahkaa*.

Motivera ditt svar:

15. Pöydällä on oranssit sakset. Sakset ovat *terävät / teräviä*.

Motivera ditt svar:

16. Noin 20 % asukkaista on *ruotsinkielisiä / ruotsinkieliset*.

Motivera ditt svar:

17. Maarianhamina on *Ahvenanmaa / Ahvenanmaata*.

Motivera ditt svar:

18. Puolet työntekijöistä on *suomenkielisiä / suomenkieliset*.

Motivera ditt svar:

19. Liikunta on *terveellinen / terveellistä*.

Motivera ditt svar:

20. Kahvi ei ole *kuuma / kuuma*.

Motivera ditt svar:

21. He eivät ole *ruotsalaisia / ruotsalaiset*.

Motivera ditt svar:

Kiitos osallistumisestasi!